

1 TPLA10B 258

జ్యోతిష్కృతి

2196
E - 303

(సామాజిక అభివృద్ధి)

శ ర త్ బా బు

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయం
తెలపాళెం. (కృష్ణా జిల్లా.)
★

అనువాదం :

ది గ వల్లి శేష గిరి రావు

న వ భా ర తీ ప్ర చు రణ

ప్రకాశకులు :

ది నైరెటీవిజన్స్

తిలక్ పేట - బక్కింగ్ హౌస్ పేట P. O.

విజయవాడ - 2

2
ప్రథమ ముద్రణ.

1954

సంపాదకుడు :

కంభంమెట్టి సత్యనారాయణరావు

ప్రతివెల,
1-4-0

ముద్రణ
కె. వాణీకెస్

జ్యోతిష్కతి

శ ర త్ వా ఋ

4

జ్యోతిష్మతి

సంధ్యాసమయం. రోడ్లమీది దీపాలు యింకా వెలిగటంలేదు. కలకత్తావీధుల్లో ఇంకా జనసంచారం విస్తారంగా ఉంది. ట్రాంబళ్ళు, ముఖ్యంగా కచ్చేరీలనుంచి ఇళ్ళకు వెళ్ళే చాబులతో క్రిక్కిరిసి ఉన్నాయి. కొద్దిజేతగాళ్ళయిన చురద్వప్తవంతులు మెదలకుండా తలవంచుకుని కాలినడకను వెళుతున్నారు. కొందరి చేతుల్లో కూరల సంచులు ఉన్నాయి. మరికొందరు కాళీచేతులుతోనే వెళుతున్నారు. ఒకరు ప్రసన్నవదనంతో కాన్పిస్తే మరొకరు విచారవదనంతో కనుపిస్తున్నారు. అలాచించగా వారి మనోవాంఛలు సుస్యవేళ చీకటి వలె వృద్ధిపొందుచున్నవి. కొందరుబాబులు కిళ్ళీకొట్లవద్ద నుంచుని అకుబీడాలు, సిగరెట్లు మొదలైనవి కొనుక్కుంటున్నారు.

దురాచారులు, వ్యభిచారులునగు ధనికుల బళ్ళు, మోటారులు ఘోళితో నిండిఉన్న కంకరరోడ్లమీద మమ్మురు ఆకాశం కంటేటట్లుగా దేవుకుంటూ మహావేగంతో పోతుఉన్నాయి. చిత్ పూర్ రోడ్లమీద జనం మరీ వస్తుగా ఉన్నారు.

కలకత్తాలోని ఆతందమైన బజారులా! ఇరువైపులా ఆకాశా వ్నంటే మేడలూ, భుజంభుజం రాసుకుంటున్న ట్లున్నాయి. అక్కడక్కడ కొన్నిబజారులలో పైఅంతస్తువరందాలలో చిత్రవిచిత్రమైన నగలు, దుస్తులు ధరించి, ముడతలుపడి వాడిపోయిన ముఖములు, పీక్కుపోయిన బుగ్గలతో వరుసగా ఎత్తున కూర్చునివున్న పరిశ్రమ స్త్రీలు కనుపిస్తున్నారు.

ఒక దుకాణంముందు జనం విస్తారంగా గుమిగూడి ఉన్నారు. ఎదురుగాఉన్న మేడపైన వరిండాలో నుంచుని ఒకయువతి అవైపే చూస్తూఉన్నది. అప్పడప్పుడు తనదృష్టిని ప్రక్కనిగల పూఁకుండ్ల పెకి పోనిస్తోంది. ఈమెకంకణరవళికి ఎన్నో మానవశృదయాలు దోలొందోళితము లవుతున్నాయి. సాహసవంతులగు యువకులు

బండలలో పోతూ, తలలు బయటకు పెట్టి ఆమెపై ఒకతీవ్రదృష్టిని ప్రసరించి పోసాగారు.

ఆమె నుంచున్నచోటుకు దగ్గరనే ఒక అందమైన పంజరము ప్రవేశించుచున్నది. అందులో ఒక సుందరమైన చకోరము బంధింపబడి ఉన్నది. విద్యుల్లేఖ చేతితో దానితలపైన మృదువుగా నిమిరుతూ ప్రేమ వ్యక్తపరుస్తోంది. ఇంతలో ఒక దాసీది పాందాను తీసుకుని వచ్చి ఆకువక్కల నందీయ నమలుచూ మరల చకోరమును పరామర్శింపసాగింది.

దాసీది ఆమె ధ్యానమును భంగపరుస్తూ “అమ్మా! ఆలా వీధి వైపు ఒకమారు చూడండి!” అంది.

“ఏమి? ఏ మున్న దక్కడ?”

“ఆ జనసమూహంవైపు చూడండి.” అంది దాసి. కొద్ది దూరంలో ఎదుటఉన్న ఒకదుకాణంముందు చాలామంది జనం గుమిగూడి ఉన్నారు. ఆగుంపులో ఎర్రటోపి ధరించిన ఒక కానిస్టేబుల్ కూడా కనుపిస్తున్నాడు. కచ్చేరీలలో పని చేసే బాబులుదగ్గరనుంచి తమలపాకీలు అమ్ముకునే ఆదుకాణాదారులవరకు అక్కడ నుంచుని తమాషా చూస్తున్నారు. విద్యుల్లేఖ కొంతసేపటివరకూ ఆగుంపువైపు ఏకాగ్రదృష్టితో చూచి అర్థంగాక దాసీదానివైపు తిరిగి “ఆజనమంతా ఆలా మూగింది దేనికి?” అని ప్రశ్నించింది.

“చూసిరానా?”

“వెళ్ళు. త్వరగా వెళ్ళి చూచిరా?”

ఆ జనసమూహాన్ని చూసి విద్యుల్లేఖ విస్మితురాలయిన మాట వాస్తవమే! ఇంత పెద్దపట్టణంలో సాధారణంగా జనసమ్మరం ఎక్కువగానే ఉంటుంది. అయినప్పటికీ, నేడు ఈగుంపును చూపి నందువల్ల ఆమెహృదయంలో ఇంత కలవరం ఎందుకు కలిగిందో తెలియదు.

దాసీది వెళ్ళింది. విద్యుల్లేఖ వరండాలో ఆమెరాకకొరకు ఎదుగుచూస్తూ వున్నది. ఆమె మగలరాగానే ఆశురతతో “ఎగ్గా!

ఏమిటి ఆగుంపుకు కారణం?” అని అడిగింది.

“ఏం చెప్పేది? ఎవరిపిల్లవాడో రాచవారబ్బాయిలా గున్నాడు!
చక్కనిచుక్క. పన్నాల్లుగే భుంట్గాయి—”

“ఆతని కే మయిందే?”

“బండిక్రింద పడ్డాడు.”

“స్వహ ఉన్నదా?”

“ఇంకా రాలే దమ్మా!” అని బజారువైపు చూస్తూ “ఎవరి
పిల్లవాడో తెలియదు. తల్లితండ్రులు ఈసంగతి వింటే ఎంత బాధ
పడతారో?”

“గంగా! ఒకపని చెయ్యి. చాకీదారుతో ఆఅబ్బాయిని
యిక్కడికి పంపించమని చెప్పి. ఇంతమంది అక్కడ చేరి తమాషా
చూస్తున్నారు. కాని, ఎవరిబుర్రకూ ఆఅగ్భకుని మరిశీతస్థానానికి
చేర్చటం అవసరం అన్నసంగతయినా తట్టలేదు?”

“వాళ్ళ కేం? తమాషా చూస్తున్నారు.”

“నువ్వు వెళ్ళు. వెళ్ళి కానిస్టేబుల్తో చెప్పి ఆ అబ్బాయిని
యిక్కడకు చేర్చగల ఉపాయం చూడు. ఏదైనా బహుమానం
యిద్దాం.”

దాసీది మానంగా వెళ్ళిపోయింది.

2

క్రిందిగదిలో రేవతి భోజనం చేస్తూన్నది. ఇంతలో ఆకస్మి
కంగా ఇంట్లో ఏదో గందరగోళం అవుతున్నట్లు విని దిస్మితుర
లయింది. ఇంతలోకే గంగ ఇద్దరుముగ్గురు మనుష్యుల సహాయంతో
స్వహతప్పిన ఆపిల్లవాణ్ణి తీసుకువచ్చింది. కానిస్టేబుల్ కూడా వెంట
ఉన్నాడు. తమాషా చూస్తూన్న ఆజనసమూహమంతా ఇంట్లోకి
జొరబడకండా గుమ్మంవద్ద నుంచుని అటకాయిస్తున్నాడు. ఇది
చూచిన రేవతి “గంగా! ఎవరే ఆఅబ్బాయి? ఆతని కే మయిందే?
యిక్కడకు తీసుకువచ్చా వెందుకు?” అని ప్రశ్నించింది.

ఈ సమయానికి విద్యుల్లేఖ పైఅంతస్తునుంచి క్రిందకు దిగి వచ్చింది. గంగను పిలచి “అతణ్ణి నాగదిలో మంచమీద పడుకో బెట్టిరా. వచ్చి డాక్టర్ కిమోర్ బాబును పిలచినమ్మని చాకీదార్ ను పంపించు” అని ఆమె తనగదివైపుకు మళ్ళింది.

దుకాణదారు కూడా అపిల్లవాణ్ణి తీసుకురావటంలా సహాయ పడ్డాడు. అతణ్ణి చూచి విద్యుల్లేఖ “ఏమి జరిగింది?” అని అడిగింది.

“మంచినీళ్ళిమ్మని ఈ క్రవడా నాదుకాణంవద్దకు వచ్చాడు. నే నీచ్చిన నీళ్ళు త్రాగి మరిల కోడ్లు ఎక్కేడో లేకో ఇంతలోనే ఒకబండి వచ్చి గుడ్డుకుంది. స్పృహ తప్పి క్రింద పడిపోయాడు. బండి వెళ్ళిపోయింది” అన్నాడు.

“అయితే మీలో ఎవరూ అతనిముఖంమీద ఇన్ని నీళ్ళయినా చల్లలేకపోయా రన్నమాట? అక్కడ చేరి అందరూ తమాషా చూస్తున్నారన్నమాట!” అంది విద్యుల్లేఖ. “ఎక్కడ దెబ్బతగిలిందో అని నేను విచారించటానికి వెళ్ళేటప్పటికే జనం కిక్కిరిసిపోయారు.” అన్నాడు దుకాణదారు సిగ్గుపడుతూ.

“సరే! ఇంక మీరు వెళ్ళవచ్చు. డాక్టరుకు కబురు పంపాను. నేను స్వయంగా అతనివిషయంలో జాగ్రత్త తీసుకుంటాను” అంది.

కానిస్టేబుల్ కు తనబరువు దించిన ట్లనిపించింది. లేకపోతే, ఆస్పత్రుహతస్పిన పిల్లవాణ్ణి తాను స్వయంగా ఆస్పత్రికి తీసుకు వెళ్ళ వలసివచ్చేది అని అనుకున్నాడు. పిల్లవానికి ఇక పరవా లేదనుకుని దుకాణదారు, అక్కడకు వచ్చిన యితరులు ఎవరిదారిన వారు వెళ్ళిపోయారు. తరువాత రేవతి విద్యుల్లేఖతో “ఏం? విద్యూ! నీ వీభారాన్ని బుద్ధిపూర్వకంగా ఎందుకు తెచ్చిపెట్టుకుంటున్నావు?” అంది. “నీ కెందు కంత కష్టం” అంది విద్యుల్లేఖ కోపంతో. “దాసీని పిలచి “గంగా! చాకీదారు డాక్టర్ ని పిలుచుకురావటానికి వెళ్ళాడు గదా?” అంది. “ఆ! ఈపాటికి వారు వస్తూఉండవచ్చు.” అంది గంగ. రేవతి తనలో “అందగతే నని దీని కెంత గర్వం” అని గొంతు కుక్కుంటూ తనగదివైపు వెళ్ళిపోయింది. స్నానాలగదిలోనొంచి బయటకు వస్తూ ఇది విని శ్యామ, సుమా, రేవతితో “ఎవరనే తిడుతున్నావు?” అని అడిగారు.

“అదుగో! ఆ అందకలెను. ఎంతగానూ తుండా చూడండి” అంది రేవతి. వాళ్ళిద్దరి సానుభూతి కళ్ళనోడులాగ ఆకస్మికంగా రేవతికి వచ్చిపడింది.

“ఏమి జరిగిందేమిటి?”

“వినాలనిఉంటే నాగదిలోకి పదండి. ఇక్కడ చెప్పకుని తరువాత ఆమెచేత పో టైవరు తినగలరు!” అని వాళ్ళను తీసుకుని తనగదిలోకి దారితీసింది. గదిలో చేరగానే రేవతి చేతులు త్రిప్పుకుంటూ “ఎవరో పిల్లవాడు బాడ్మింటన్ పడి బజారులో స్వహత్య పడిపోయాడు, నిరంజని నా కీసంగతి చెప్పింది. ఓనికూడా మెదలకుండా ఊరుకున్నాను. పరాయివాళ్ళ అగ్నిలో దూకే శరీరాన్ని ఎవరూ కాల్చుకోరు. కాని విద్యుల్లేఖ గంగన్న ఆపిల్లవాణ్ణి తన యింట్లోకి తెప్పించుకొని మంచంపై బెట్టించి, అతడికి శుశ్రూష చేస్తోంది. డాక్టరుకు కబురూ ‘నేను ఎందుకమ్మా! నీ కిదంతా’ అని అనేప్పోకి నా రేని కోపమూ వచ్చింది. అందగతెఅయితే అనవచ్చు అహంభావమా! ఈఅందం శాశ్వతమా? మనంకూ అందగతెలమే!” అని అన్నది.

ఈమాటలు విని సరమ యిలా అన్నది. “ఏదో మోటార్లు వచ్చి తనగుమ్మవద్ద ఆగినంతమాత్రాన, యి భావం ప్రండాాలాయేం? ఆరోజున నేను ఒకరూపాయి బడి గాను. రూపాయి విసిరిపుచ్చుకు నామీద పడజేసి, ఎప్పుడూ రూపాయిముఖం ఎరుగనివాళ్ళ నన్నట్లు యిదుగో తీసుకో తిరి నాకు యివ్వనక్కర్లేదులే” అన్నది.

ఈసంభాషణ జరుగుతూవున్న సమయంలో విద్యుల్లేఖ తన గదిలో కూర్చోని ఆపిల్లవానికి స్వహత్య వచ్చేప్రయత్నాలు చేస్తూ వుంది. ఆమె అతనికి విసురుతూ ఉపచారం చేస్తూంది. దగ్గరనే కూర్చున్న గంగ పిల్లవాని శరీర్ను నిమగ్నంగా. పిల్లవాడు ఒక పర్యాయం కళ్ళు జేసి, మరల మూసుకున్నాడు. “చూశావా గంగా! ఇతడిశరీరం ఎంత వెచ్చగా వున్నదో” అన్నది విద్యుల్లేఖ.

గంగ అతని శరీరంమీద చెయ్యి పెట్టి చూచి, “ఒడలు తెలియ నంత తీవ్రంగా వచ్చింది జ్వరం. శరీరం అగ్నిలాగా మండుతోన్నది. చెయ్యి కూడా పెట్టేందుకు వీలేకందా వుంది. డాక్టరుగారు ఎప్పటికీ వస్తానో తెలియదు. భగవంతుడు సరిగా చూడకపోతే పరిస్థితి ఎలా మారుతుందో అని ఆలోచిస్తున్నాను. వెనుకాముందూ ఆలోచించ కుండా యీబరువు ఎందుకు ఎత్తుకోన్నారమ్మా! మీయీ విలువగల బట్టలు కూడా పాడైపోతున్నాయి” అన్నది.

“గంగా!.....” అంది విద్యుల్లేఖ. ఆ మెగొంతు కిక్కినంగా లేదు. అయినప్పటికీ, ఆ మెద్యప్టిని చూచి గంగ హదలిపోయింది.

3

ఎక్కవగా వుంది. పిల్లవాడు బ్రతికే ఆశ నా కేమీ లేదు. ఇతణ్ణి హాస్పటలుకు పంపించటం మంచిది. లేకపోతే కష్టాల్ని ఎదుర్కోవలసివుంటుంది” అన్నాడు డాక్టరు.

“అందుకని మీ కేమీ విచారించనక్కరలేదు. అన్ని చేందుకు నేను సిద్ధంగా వున్నాను. రోగికి చికిత్స గాన వీదైనా సందేహం ఉంటే చెప్పండి. మరివొక రు చేస్తాను.”

“జే, రోగికి చికిత్స చేయటంలో నాకు ఏమాత్రము లేదు. నాపని రోగులకు చికిత్స చేయటమేగదా! ఇతడికి చేసేందుకు కావలసిన ఔషధాలవిషయం గాదు, శుక్రూషల విషయంలో నా సందేహం” అని సిగ్గులుతూ డాక్టరు జవాబిచ్చాడు.

“మీ రావిషయంలో ఏమాత్రమూ విచారించనక్కరలేదు. ఆవిషయంలో నేను ఎక్కవగా శ్రద్ధ పుచ్చుకుంటాను, మీరు సందేహించ నవసరం లేదు.” కొంచెం ఆగి విద్యుల్లేఖ ఇలా అన్నది.

“ఇదంతా అనవసరం. మీకు మందే యిచ్చి ఏమీ చెయ్యాలో చెప్పండి. ఏదైనా అవుసరం వచ్చేటట్లయితే, వెంటనే మీకు కలుసు చేస్తాను. ఫీజువిషయంలో మీ కేమీ వెనుకాడ నక్కరలేదు. కావాలంటే యిప్పుడే, ఒకవందరూపాయలు తీసుకొనండి.”

303

ఆగోజుల్లో విద్యుల్లేఖ పట్నంలా బాగా కేరుపడిన పాట కత్తె. ప్రతిసందుగానూ, ప్రతివీధిలోనూ ఆమెనుగురించి చెప్పుకొనే వారు. కలకత్తానివానులు ఆమెయొక్క జ్యోతిర్మయ సౌందర్యానికి మధురస్వానికి హావభావాలకు పాటకు ప్రాణా లన్ని స్తూతుండేవారు. విద్యుల్లేఖ పాల్గొని సభలు, సానైటీలూ నిస్సారిమైనవిగా తలంచ బడుతూవుండేవి. ఎంత ప్రయత్నించినప్పటికీ ఆసమావేశాలు ఆకర వంతంగా వుండేవికావు. ఆమె అనే ప్రతిమాటకూ, లోకులు నెట్టి చాకిరీ చేసేందుకు తయారయేవారు. అలాంటి విద్యుల్లేఖ ఈ కుర్ర వాడివిషయంలో నే డింత నమ్రురాలుగా మారింది. ఈమార్పును చూసి డాక్టరు పొందిన విస్మయానికి మేర లేదు. ఆమెకు జవా బిస్తూ డాక్టరు “సరేలేండి, నాచేతనెంతవరకు కృషి చేస్తాను. కుర్రవాడు ఆగోగ్యవంతుడు అయితరువాత ఫీజు యివ్వవచ్చు. ఫీజు విషయంలో మీ రింత తొందరపడనక్కర్లేదు” అన్నాడు.

మంద, దానిని ఉపయోగించే విధానమూ వ్రాసి డాక్టరు కిషోరీబాబు అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయాడు. విద్యుల్లేఖ అలాగే కుర్రవాడి తలవైపున కూర్చునివున్నది. ఇంతకుపూర్వం ఒకానొకనాడు తాను యీవిధంగానే ఒకగోగితలవైపున కూర్చుంది. కాని, ఆసంఘటన జరిగి చాలాసంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి. ఇప్పట్లో లీలగా అది స్ఫురింపకు వచ్చింది.

ఆగోజులకూ యీగోజులకూ ఎంత తేడా వున్నది? అప్పు డామె యింత కఠినహృదయ కాదు. ఒక స్వర్ణీయ అపూర్వఅప్పరస. ఆగోగి ఎవరు? ఒక అపరిచితుడు. ఎచ్చటినుంచి వచ్చాడో తెలియదు. స్త్రీయొక్క అపూర్వమగు నిశ్చలప్రేమను వాంఛించి ఆత డామెకు తనహృదయమును సమర్పించాడు. నమ్రభావముతో ప్రేమభిక్షును యాచించాడు.

ఈవిధంగా విద్యుల్లేఖ ఎన్నోసంగతులనుగురించి యోచిస్తూ వున్నది. ఇంతలో గంగ ఆకస్మికంగా వచ్చి “అమ్మా! భోజనం చెయ్యండి” అంది.

విద్యుల్లేఖ ఉలికిపడి “నేనిప్పుడు భోజనం చెయ్యను. నీవు భోజనం చేసి త్వరగా రా. ఇవ్వాలి ఇక్కడే పడుకో. అవసరమైతే నిద్ర లేపుతాను” అంది.

గంగ వెళ్ళింది. విద్యుల్లేఖ కోగికి మం దించింది. నాకరు మంచు గడ్డ, సోడాబాటిలు తీసుకువచ్చాడు. విద్యుల్లేఖ కోగితలపై మంచు గడ్డ వుంచింది. సరిగా ఆసమయానికి బయటినుంచి ఎవరో “విద్యు” అని పిలిచారు.

ఇంతలోనే గంగ పైకి వచ్చి “అమ్మా! నారాయణబాబు వచ్చారు” అంది.

నారాయణబాబు ప్రశ్నిద్ధిగల ఒక జమిందారు. అతనివేళ్ళ యందలి మణులుపొదిగిన వుంగరాలవలె, అతనిపేరుకూడా చాలా ప్రఖ్యాతమైనది. కలకత్తాలోగల పెక్కు రంగస్థలాల్లో ఆయన పేర ఒకబాక్సు ఎల్లప్పుడూ రిజర్వు చేయబడవుంటుంది. తనబంధుజనులతో అభినయమును చూచేందుకు నారాయణబాబు రంగశాలకు వెళ్ళినప్పుడు కంపెనీమేనేజరు ఆయనకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయుటలో ఏమరుసాటు లేకుండా బాగ్రత్త తీసుకుంటాడు. ఇంతే గాదు. ఆయన ఇంట ఎప్పుడూ మిఠులూ, బంధువులూ ఆటపాటల్లో ముణిగి తేలుతూ ఉంటారు.

“ఇవ్వారో వెళ్ళిపోవలసినదని వారితో చెప్ప” అన్నది విద్యుల్లేఖ.

గంగ ఏమీ అనలేదు. ఆమె పొందిన ఆశ్చర్యానికి మేర లేదు. అమ్మగారు వినిపించుకోకుండా యిల్లా అనివుంటారని ఆమె అనుకున్నది. అందుకని “అమ్మా! నారాయణబాబు వచ్చారు” అని యింకొకమారు హెచ్చరించింది.

“ఏం వస్తే? గంతులు వెయ్యమటావా? ఆయనను వెళ్ళి పూజించి చెప్ప. నా కివ్వారో యివేపి నచ్చవు.”

గంగ మెరుపువలె బయటకు వెళ్ళిపోయింది. ఆమెకు విద్యుల్లేఖపైన కోపం వస్తూవుంది. మహాపురుషులకు నీచులు, అశములపైనా ఎంత త్వరగా దయ కలుగుతుందో అంత త్వరగానే మాన్సుకూడా వస్తూవుంటుంది. అతిశ్ఛరలోనే వారు అసంగతులు అవుతారు. గంగ త్వరగా వెళ్ళి జరిగినసంగతి అంతా నారాయణబాబుకు చెప్పింది. అక్కడితో తృప్తిపడక “బాబూ, లోపలిగదిలోకి పదండి. అమ్మ

గారు ఎంత పిచ్చిలో పడాలో చూడుతున్నాను. ఎంతమంది వద్దని చెప్పినా ఏమాత్రమూ దినిపించుకోలేదు” అన్నది.

“అయితే వెడతాను” అన్నాడు నారాయణబాబు. అతని కనులనుండి నమ్రభావము తొణికిసలాడుతూవున్నది.

“తొందరగా వెళ్ళండి! ఆమె మనగొడవలో లేదు. తన శరీర స్పృహనుకూడా యిప్పు డామె మరిచిపోయింది. మిమ్మల్ని చూస్తే నైనా ఏమైనా స్పృహ వస్తుందేమో!”

నారాయణబాబు మెల్లమెల్లగా గదివైపుకు వెళ్ళాడు. ఆసమయంలో యింట్లో విద్యుచ్ఛక్తి రోగి టెంపరేచరు చూస్తోంది. అకస్మికంగా దొంగవలె నారాయణబాబు తన గదిలో ప్రవేశించటం చూసి “ఎవరు?” అన్నది.

“నేనే!” అన్నాడు నారాయణబాబు. ఆసమయంలో నారాయణబాబు గొంతు గద్దడికంగా వుంది. ఆమాట కఠినాతికఠిన హృదయాన్నికూడా ద్రవీంపజేసేట్టుగా వుంది. కాని విద్యుచ్ఛక్తి ఆ సమయంలో భూతం ఆవేశించివున్నది. అందువల్ల ఆమెలో ఏమాదృశ రాతేదు. “నేను వెళ్ళమని చెప్పానుగా!” అని కఠినంగా అన్నది.

“వెడుతున్నాను విద్యూ” అని నారాయణబాబు ఆమె ముఖంవైపు చూచాడు. కాని, ఆమె నారాయణబాబువైపు చూడకుండానే “గంగా!” అని పిలిచింది.

గంగ వచ్చింది. “లొద్దిగా మంచుగడ్డ కోసుకువచ్చి, నాపెట్టులోనుంచి ఉతికిన తువ్వలు ఒకటి తీసి, తెచ్చియివ్వ” అన్నది. తాను యజమానురాలివల్ల చివాట్లు తినవలసివస్తుందేమోనని గంగ అనుకున్నది. కాని, అలా జరుగలేదు. గదిలోనుంచి బయటకు వచ్చి, ‘బ్రతికానురా బాబూ’ అనుకున్నది.

“విద్యూ! నర్సును తీసుకురానా?” అన్నాడు నారాయణబాబు.

“అక్కరలేదు.”

(2)

“నీవు చాలా శ్రమపడుతున్నావు. అనవసరంగా నీవు గంగ గ్రస్తురాలవు కావటం ఎందుకు?”

ఈమాటకు విద్యుల్లేఖ జవాబేమీ యివ్వలేదు. నారాయణ బాబు నలువైపులా దృష్టిని సారించి, నెమ్మదిగా మంచందగ్గరకు వచ్చి ఆమెవైపు ప్రేమదృక్కులను ప్రసరిస్తూ “విద్యా! నీవు దేవివి” అన్నాడు. విద్యుల్లేఖ వెటకారంగానవ్వి “ఇవ్వాళకు మీరు వెళ్ళండి. ఇంకా కొద్దిగోజులవరకు మిమ్ములను కలిసికోజాలను. మీరు వ్యర్థంగా శ్రమపడవద్దు” అన్నది.

“నిన్ను యింకొకమారు చూచేందుకు తప్పకవస్తాను. తీసుకు రమ్మంటే ఎవరైనా యోగ్యుడైన యింగ్లీషు డాక్టర్ని తీసుకువస్తాను” అన్నాడు నారాయణబాబు.

“ఇప్పుడు మందు యిస్తున్న డాక్టరు అనుచుతి తీసుకోకుండా, మరివకడాక్టరును పిలిపించటం బాగుండదు” అని విద్యుల్లేఖ జవాబిచ్చింది. సరిగా అదే సమయానికి గంగ మంచుగడ్డ, తువ్వలు తీసుకునివచ్చింది.

“నారాయణబాబు క్రిందికి వెడతారు, పారికి లాంతరు చూపించు” అన్నది విద్యుల్లేఖ గంగతో. విద్యుల్లేఖ నోట యీమాట వినీ, అక్కడ తాను వుండవగదని నారాయణబాబు అనుకున్నాడు. తాను ఆమె యిష్టంలేకుండా అక్కడ వుంటే ఆమెకు కోపం వస్తుందనీ, అందువల్ల తా నామె గాఢ ప్రేమను కోల్పోవలసివస్తుందనీ తలచి, నారాయణబాబు అచ్చటినుంచి మెల్లమెల్లగా అడుగులు వేసుకుంటూ గంగ మట్టుకు వెళ్ళిపోయాడు.

గంగ ఆతనివెనుక వెళ్ళింది. ఆమెచేతిలో అరికన్ లాంతరు వుండి. కోపముచే ఆమె కంపిస్తున్నది. తనకు వచ్చే అయిదురూపాయలూ నారాయణబాబు యీ విధంగా నిరాశతో తిరిగివెళ్ళటంవల్ల లాభించకుండాపోయాయి.

విద్యుల్లేఖ చురునాడు సంఘాసచుయాన రోగి మంచమువద్ద కూర్చొని గాజుగ్లాసులూ ద్రాక్షపచ్చిత్తు తయారుచేస్తూవున్నది. ఆకస్మికంగా రోగికి స్పృహవచ్చి, ప్రక్కకు ఒత్తిగిలి “అమ్మా!” అని అన్నాడు.

విద్యుల్లేఖ చేతిలోవున్న పనిని విడిచిపెట్టి, రోగి మంచమువద్ద నుంచున్నది. యూ-డీ-కలీన్ పట్టీ తయారుచేసి అతడితలపై అడ్డ సాగింది. పిల్లవాడు దీర్ఘంగా శ్వాసించి కళ్ళు తెరిచాడు. తరువాత గదిలో నలుదిశలూ పరీకించి చూచాడు. విస్మయంగా చూస్తూ నెమ్మదిగా కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

విద్యుల్లేఖ ఎంతో సంతోషించింది. తాను పడిన శ్రమ వ్యర్థం కాలేదు ప్రయోజనకారి అయింది. ఇప్పు డాక్టర్‌వాడు జీవించు ననే ఆశ ఆమెకు పూర్తిగా కలిగింది. ఉదయాన డాక్టరు వచ్చినప్పుడు సాయంత్రంలాపున స్పృహ వచ్చేటట్లయితే, ఆ క్షరవాడు జీవించ వచ్చుననీ, సాయంత్రంలాపల స్పృహ రాకపోతే జీవించటం చాలా కష్టం అనీ చెప్పి వెళ్ళాడు.

విద్యుల్లేఖ ఒక నిట్టూర్పు విడిచి, గాజుగ్లాసు తీసుకుని రోగి వద్దకు వెళ్ళి “ఇది త్రాగు” అన్నది. రోగి ఏమీ జవా బివ్వలేదు. ఆమె మరియొకమారు “ఇది త్రాగు” అన్నది. రోగి కనులు తెరి చాడు. అతని నేత్రాలు భయభీతహరిణివలె వున్నాయి. “ఎవరు?” అన్నాడు.

ఇదేమిటి? ఒక సర్వాంగనుందరి, తనవంటి ఒక దురదృష్టబాలు నకు యీదిధంగా నేవ చేయుటేమిటి! ‘ఇది కలయేమో’ అనుకుని అతడు మరల కళ్ళు మూశాడు. కాని కల కాదు. యీ కోమలమగు పరోపకార హస్తము.... ఇంతటి స్నేహము.... ఇది కల కానే రదు! ఎన్నడునూ కాదు.

అతని వ్రంగరాలుతిరిగిన బిరుసు వెంట్రుకలు మస్తకంమీద పడాయి. విద్యుల్లేఖ ఆ చెదరిపోయిన ముగగురులను మస్తకముపైనుంచి తొలగిస్తూ “ఏనిని త్రాగు” అన్నది. “ఈ స్నేహభరితమగు కంఠము

....వాస్తవమునకు యీజీవితం యిలా గాక స్వప్నంగా వున్నట్లు యితే ఎంత బాగుండును!’ అని అత డనుకున్నాడు.

విద్యుల్లేఖ మళ్ళీ “త్రాగు” అని అన్నది.

ఇది స్వప్నం కాజాలదు. ఇట్టి నుధురగాత్రం స్వప్నమంటలి సితారు తంతులనుండి రానేరదు. కోగి మళ్ళీ కళ్ళు తెరిచాడు. అతడు తన నేత్రాలను తానే నమ్మ లేకపోయాడు. అతనిహృదయంలో అద్భుతమైన భావాలు జనించాయి. అతనినోటినుండి అప్రయత్నంగా “అమ్మా!” అను పవిత్రశబ్దం వెలువడింది.

విద్యుల్లేఖ శరీరం అంతా ఒక్కసారిగా మెరుపు మెరిసినట్లు అయింది. తేనోతరంగం ఒకటి ఆమె శరీరమునుండి పాదాలవరకూ పరుగెత్తింది. ఉదాసీనంగా అన్నది “నీవు నన్ను ‘అమ్మా’ అంటున్నావా?”

దుఃఖంలోవున్న ఆ పిల్లవానికళ్ళు కన్నీటితో నిండాయి. అత డామెను తేరిపారచూడసాగాడు. ఏమాటా నోటినుంచి వెలువడలేదు. “ఈ సహృదయస్నేహమూర్తి ఎవరు?” అనుకున్నాడు.

“ఇది త్రాగు” అన్నది విద్యుల్లేఖ మళ్ళీ.

కోగి చిన్నపిల్లవానివలె ఆ షర్బతు త్రాగాడు. “ఇప్పుడు నీకు ఏవిధమైన కష్టమూ కలగటంలేదుగదా?” అంది విద్యుల్లేఖ.

“శరీరంఅంతా నొప్పిగా వుంది. చాలా భయంగా వుంది.”

“భయపడవద్దు. ఒకటి - రెండుకోజ్జల్లా ఆనోగ్యం చేకూరుతుంది. ఇంకేకష్టమూ లేదుగదా?”

“లేదు.”

కొంతసేపటివరకు గది నలువైపులా ఆశ్చర్యంగా చూసి “నే నెక్కడ వున్నాను” అని కోగి అడిగాడు. విద్యుల్లేఖ జవా నివ్వ లేదు. ఏమని చెబుతుంది? ఇన్నాళ్ళవరకు తాను స్వర్గంగా తలచిన ఆనందభావం నే డామెకు నరకంగా తోచసాగింది. ఆమె తనయింటి విషయమై ఆతనితో ఏమని చెప్పటకూ సాహసించలేకపోయింది.

‘మీ రెవరు?’ అని అతడు మరల ప్రశ్నించాడు.

“నేనా? నే నొక దురదృష్టరాలనగు అశమశ్రీని” అన్నది.

“ఇది మీయిల్లేనా?”

“అవును”

“నే నిక్కడకు ఎలా వచ్చాను?”

“మందు ఆరోగ్యాన్ని చేకూర్చుకో. తరువాత వెలుతాను. నీపే రేమిటి?”

“రమణ” అని ఆతడు జవా బిచ్చాడు.

5

రమణ పరిస్థితి నానాటికి బాగుపడుతున్నది. మూడు - నాలుగోజల్లానే ఆతడు పూర్తిగా ఆరోగ్యవంతు డయాడు. పగ లల్లా గదిలో కూర్చొని, ప్రక్కనవున్న గదిమండి వచ్చే అద్భుత మధురకంతధ్వనిని విని, ఆతడు ఆశ్చర్యం పొందుతూవుండేవాడు. బయటి కోలాహలమూ, గందరగోళమూ, హాస - పరిహాసాలతో కూడుకున్న మాటలూ విని ఆతడు పొందెడి భ్రమకూ, తన సరిరక్షకు గాలిని చూచినప్పుడు ఆతడు పొందెడి విస్మయమునకూ మేర లేదు.

గదిలో పడకకుక్క, నిలువుటద్దము, పూలపాత్ర మొదలగు ఆమోద - ప్రమోదవస్తువుల్ని చూచేప్పుటికే రమణకు ఎంతో ఆశ్చ ర్యము కలిగింది. ఆ యింట్లో ఒకదోసీరి, ఒకనాకరూతప్ప మరి యింకె వరిముఖునగా ఆతడికి నేటివరకు కనిపించలేదు. డాక్టరు ప్రతిరోజూ వస్తున్నాడు. ఇచ్చుకోటం - పుచ్చుకోటానికి సంబంధించిన విషయా లన్నీ విద్యుల్లేఖయే చేసుకుంటోంది.

రోగగ్రస్తుడై మంఃసంమోద పడుకొనివుండి ఆత డీసంగతులన్నీ ఆలోచిస్తూవుండేవాడు. ఎంతగా ఆలోచించినప్పటికీ ఏసంగతీ ఆతడికి బోధపడటంలేదు. నేగు భోజనం, ముగించుకుని, తల ఆరబెట్టుకుం టున్న విద్యుల్లేఖయొక్క ప్రతిబింబం నిలువుటద్దంలో ప్రతిబింబిం చింది. రమణ యిక్కడకు వచ్చిన తర్వాత మొట్టమొదటిమారుగా యివ్వారే ఆమె తనముఖాన్ని అద్దంలో చూసుకున్నది. ఇన్నాళ్ళ వరకూ ఆమెకు తన అలంకరణనుగురించిన భ్యాసయే కలుగలేదు. జీతం గడిపేందుకు అద్దంలో ముఖం చూసుకుని అలంకరించుకోవాలన్న

సంగతే ఆమెకు పట్టలేదన్నట్టు ఇప్పటివరకు గడిపింది. అద్దంలా తన ముఖం చూసుకోగానే తాను పూర్వంవలె సుందరిగానే వున్నానని పించింది. తనసౌందర్యం యభాప్రకారంగానే వుంది. తన యీ సౌందర్యం తనమనస్సునూ, హృదయాన్నీ గాయపరచి ఎచ్చటనుంచి ఎచ్చటకు తీసుకువచ్చి పడవేసింది!

ఇదివరకు తా నెక్కడ వున్నానో ఇప్పుడు తా నెచ్చటకు వచ్చిందో ఈ రెండు ప్రదేశములకూ ఎంతదూర మున్నది! ఎంత వ్యత్యాస మున్నది! ఒకచోట త న్నెన్ని సంకెలలు బంధించెడివి! నే డామె యీరెండుతావులకుగల భేదమును గమనించి కరిపించింది. ఆమెనేత్రములు చెమ్మగిలినవి. లోలోపలనే తుపాను ఉత్పన్నమైంది. ఆవలనున్న దృశ్యాలను చూస్తూవుండగా ఆకస్మికంగా వాటిమీందు ఒక నల్లటితేలి పడినట్లునిపించింది. వెంటనే ఆమెదృష్టి రమణవైపు మరలింది. రమణ ఆమెవైపు తదేకధ్యానంతో చూస్తూవున్నాడు. ఇది చూచి ఆమె నేత్రాలని క్రిందికి వాల్చుకుంది. కేశములను కొంగుతో కప్పకుని సిగ్గుపడింది.

“నేను ఎప్పుడు వెడతాను?” అని రమణ అడిగాడు. “ఎక్కడకు వెడతావు? మీ తల్లి - దండ్రులు ఎక్కడ వుంటున్నారు? వారికి తెలియపరిచాలి. ఇన్నాళ్ళవరకు యీసంగతే తోచలేదు. మీ అమ్మా - నాన్న ఎక్కడ వున్నారో చెప్పు. వెంటనే మనిషిని పంపుతాను” అంది విద్యుల్లేఖ.

“నా తల్లి - దండ్రులా! వారు లేరు. చచ్చిపోయారు. నే నొక అనాథబాలుణ్ణి.”

“పోనీ, యింకెవ్వరైనా బంధువు లున్నారా?”

“ఇంకెవరూ లేరు. ఈ పపంచంలో నాకు ‘నా’ అని చెప్పకోగల్గవారు ఎవరూ లేరు.”

“మరి మన్వ ఏక్కడ వుంటున్నావు?”

“ఎక్కడ అని చెప్పను? ఈ వూరు వచ్చి మూడురోజులు అయింది. మాయిల్లు ఒక పల్లెచూరులో వుంది.”

“ఇక్కడికి ఎలా వచ్చావు? ఆ దుకాణంవద్దకు నీవు ఏ పని మీద వెళ్ళావు?”

రమణ కొంతసేపటివరకు ఏమీ జవాబివ్వలేదు. అతడినోటి నుండి ఏమాటా వెడలలేదు. విద్యుల్లేఖ అతనివైపు చూస్తూవుంది. ఈ అమాయకమగు సుందరముఖునిపై భగవాను డెంతటి దురదృష్టరేఖను గీశాడు. కాలచక్ర మనెడి కటోరహస్తాలు మాంసమును ఒలుచుకు తిని యీవిధంగా ఎముకలగూడుచుమాత్రం మిగిల్చాయి. రమణ ఆకస్మికంగా తన దురదృష్టగాధను చెప్పసాగాడు. అతని మాటల్ని విని ఆమె ఉలికిపడ్డది.

ఆ పల్లెటూళ్ళో నే నొక బ్రాహ్మణబాలుణ్ణి. తండ్రి నాకు జ్ఞాపకంలేదు. అమ్మ ఒడిలో పెరిగి తాతగారియంట పెద్దవాణ్ణి అయ్యాను. ఆసమయంలో మాతాత (తల్లితండ్రి) గారి పరిస్థితి అంత అన్యాయంగా లేదు. అక్కడక్కడ పురాణం చెప్పి తన దురదృష్ట నితంతుపుత్రుల నిర్మలప్రభునూ, ఆమె ఏకైకపుత్రుణ్ణి నన్నూ పోషిస్తూ వుండేవాడు. భగవదీచ్ఛ! ఒకనాడు మా అమ్మకూడా మరణించింది. అప్పుడు నా వయస్సు ఎనిమిదిసంవత్సరాలు. మా అమ్మమ్మ ఏదో విధంగా అనేకకష్టాలు పడి ఆ దుస్థితిలోకూడా నన్ను పెంచుతూ వుండేది. మా అమ్మకు నేను బాగా చదువుకుని ప్రపంచంలో కీర్తి ప్రతిష్ఠలు అర్జించాలనే కోరిక వుండేది. మా అమ్మమ్మకూడా యీ ప్రయత్నంలోనే వుంది. కాని ఆమె కోరికలన్నీ వ్యర్థమైపోయాయి. మూడుమాసాల క్రిత వ్యాధివల్ల అమ్మమ్మకూడా మరణించింది. “పుత్రు శయ్యమీద వున్న సమయంలో - కలకత్తాలో జనార్దనచౌదరికి తా నొకప్పుడు సహాయం చేశాననీ, రమణ అచ్చటికి వెళ్ళేయెడల అతడికి అన్న - వస్త్రాలకు ఏ లోటూ వుండననీ, అతడే చదువు చెప్పిస్తాడనీ, ఏ సందర్భంలోకూడా జనార్దనచౌదరి తప్పక సహాయపడతాడనీ - చెప్పింది.

ఈ ఆశతో నేను యీ పట్టణానికి వచ్చాను. నియాతదహా స్తేషనుకు వచ్చి ప్రప్రథమంగా యీ కోలాహలాన్ని చూచేప్పటికే, నేను పొందిన ఆశ్చర్యానికి మేర లేదు. ఆశ్చర్యం కొంచెం తగ్గాక,

జేబులో చెయ్యి పెట్టి చూచుకొనేప్పటికే, జేబులోవున్న రూపాయల సంచీ అదృశ్యం అయింది.....ఎంత వెదకినప్పటికీ దొరకలేదు. ఏడ్చుకొన్నాను. వందలకొలది జనం గుమిగూడారు. ప్రశ్నలవర్షం కురిపించుకొన్నారు. నా దుఃఖగాథ విని ఎవరిదారిని వారు వెళ్ళిపోయారు. రోజల్లా ఆకలి - దప్పలతో పట్టణం అంతా గాలించుకొన్నాను. కనిపించిన ప్రతివీధినీ పోయాను. కనిపించిన ప్రతిచునుష్యునీ జనార్దన దేవదరి ఎచ్చట వుంటారని అడిగాను. కొందరు తిట్టారు, మరికొందరు ప్రశ్న విని కొంచెంసేపటివరకు క్రిందు - మీదులు చూసి తమదారిని పోయారు. మరికొందరు జవాబు చెప్పటం తమకు అగౌరవంగా తలచారు. ఎండతీవ్వుతే, ఆకలితీవ్వుతే, రాత్రంతా మేల్కొనివుండటం, పట్టణమంతా తిరిగటం - యీ కష్టాలన్నిటినీమూలానా ఏం చేస్తున్నానో నాకే తెలియకుండాపోయింది. ఒక దుకాణంనుంచు నుంచు న్నానన్న సంగతిమాత్రం జ్ఞాపకం వుంది. ఆ సమయంలో బాగా జ్వరం వచ్చింది. ఒడలంతా వేడితో మండిపోతున్నది. దప్పికవల్ల పెదవులు ఎండిపోతున్నాయి తల తిరుగుతున్నది. బాగా అలసిపోయాను. అడుగులు వేసే శక్తికూడా లేదు. అచ్చటినుంచి కదలటంకూడా కష్టమైపోయింది. అటుపెమ్మట.....ఒక్క నీటిబిందువు గొంతులోనుంచి లోపలికి డిగగానే - “అబ్బ! ఇంత సంతోషమూ, ఇంతటి శాంతి ప్రపంచంలో వున్నవా?” అనుకున్నాను.

ఒక్క నీటిబిందువు.....కాని, ఆ సమయంలో తల తిరిగింది. కళ్ళముందు చీకట్లు క్రమాయి. ఆపైన, నాల్గువైపులా అంధకారం మాత్రమే కనిపించసాగింది. ఏమీ కనిపించటంలేదు. అంధకారం! నలువైపులనుంచీ అంధకారం వచ్చి శాంతియనెడి ఒడిలో దానిపెట్టేసింది.

ఆపైన.....ఆపైన అతడు కళ్ళు నులుముకొని చూచాడు. పుష్పంలాంటి యీ కోమలశయ్య, యీ కోమల సుకుమారహస్తాలనూ చూచేప్పటికే ఇంద్రుని స్వర్గపురిలో ప్రవేశించి మృత్యురహితమైన శాంతిభావములో శయనించానా - అనిపించింది. ఒకటే ప్రకాశము, కనులను మిరుమిట్లు గొలిపేడి విద్యుత్ప్రకాశము! గదిలో ప్రతిమూలా ప్రకాశంతో వెలుగొందుతూవున్నది.

“ఇక్కడినుంచి ఎక్కడకు వెడతావు?” అని విద్యులేఖ అడిగింది.

“తెలియదు. జనార్దనచౌదరియిల్లెక్కడో తెలుసుకుంటాను”

“ఇది కలకత్తానగరం! ఇంత పెద్దపట్టణంలో జనార్దనచౌదరి యిల్లెక్కడో తెలుసుకోటం సామాన్యమా? ఆయన ఏ పేటలో వుంటారో నీకు తెలిస్తే, యిల్లు తెలుసుకోటం కొంచెం తేలిక.”

రమణుడి కళ్ళనుండి కన్నీరు బొటబొట కారసాగింది. ఇల్లు తెలుసుకోటం ఎల్లా? ఏ ఉపాయమూ కాన్పించటంలేదు! ఇంత కంటే, మరి రెండుమూడురోజులు రోగగ్రస్తుడుగా వుంటేనే బాగుండే దేమా! వ్యాధివల్ల కలిగే కష్టాన్ని సంతోషంతో ఓర్చుకోగలిగేవాడు!

రోగగ్రస్తునిపట్ల బాలి నహించేవారు, దుఃఖంలో వున్న వారిని చూచి సానుభూతిని ప్రకటించేవారు. దయాళువులు, స్నేహ మూర్తులు ఇతరుల దుఃఖమునూ, కష్టమునూ చూచి తాముకూడా దుఃఖించి కన్నీరు గార్చునట్టివారు మాత్రమే విపత్తులోవున్న మానవు నకు ఆశ్రయ మివ్వగలుగుతారు. కాని యిప్పు డతడు ఆరోగ్యవంతు డయ్యాడు. ఇట్టిస్థితిలో తాను ఎవరినీ సహాయం చెయ్యచుని అడ గటం బాగుండదు. ఇక తన భారం యితరులపై మోపటం తగదు. ఈ దేవి తనకు చేసిన మేలు సామాన్యమైనదా? సమయానికి ఈమె చేసిన సహాయాన్ని మించి ఎంత గొప్పవారుకూడా ఎక్కు వేవారా చెయ్యలేరు. రమణుడు తాను జీవించియున్నంతవరకు యీ దేవికి కృతజ్ఞుడుగా వుంటాడు. ఆమె “అబ్బాయీ! నీ జబ్బు నెమ్మదిం చింది. ఆరోగ్యవంతుడ వయ్యావు. నీ దారి చూసుకో” అని అనేటట్ల యితే ఎవరూ ఆమెను ఏమీ అనేందుకు వీలేదు. ఆయ్యయ్యో! ఇంతకంటే నాకు మరణమే ప్రాప్తించినట్లయితే, ఎంతో బాగుండేది గదా! - అని రమణుడు అనుకోసాగాడు.

“ఒక వేళ, యీశ్వరేచ్ఛవల్ల జనార్దనచౌదరి యిల్లు తెలసేటట్ల యితే, ఎక్కడైనా నాకనీ చేద్దామనియా - నీ ఉద్దేశ్యం?” అన్నది విద్యులేఖ.

“మా అమ్మ నేను బాగా చదువుకోవాలని అనుకుంటూ వుండేది.”

“బాగుంది, అలాగా చెయ్యి.”

అదేలోయిన రమణుడి పెదవులపైన కొద్దిసేపటివరకు చిరునవ్వు చిందులాడింది. శాని నోటినుండి ఏ మాటా వెడలిరాలేదు.

“నీకు చదువుకు నేందుకు తగిన ఏర్పాటు చేస్తాను. బాగా చదువుకో. మీ అమ్మగారి కోరిక నెరవేరుతుంది.”

కృతజ్ఞతతో కూడియున్న రమణుడి కనులనుండి బాష్పధార ఉప్పొంగింది. సందేహస్వరంతో అతడు “అమ్మా!” అన్నాడు.

“ఛీ! ‘అమ్మా’ అనకు. ‘అమ్మ’ అనే పవిత్రశబ్దంతో నన్ను పిలిచి ఆ మాటను అపవిత్రం చెయ్యకు.”

రమణుడు ఏడుస్తూ ‘అమ్మా’ అని మళ్ళీ పిలిచాడు.

విద్యుచ్ఛక్తి వ్యధితురై రైంది. ఆమె తేజోవంతమగు నేత్రాల నుండి ముత్యాలు రాలసాగాయి. కొద్దిసేపు మానం వహించి - “నీవు నన్ను ‘అమ్మా’ అంటున్నావు. ఛీ! వెలయాలు - వేశ్యమకూడా ‘అమ్మా’ అని పిలిచేవాళ్ళు ఎవరైనా వున్నారా?”

గంభీరసముద్రంలో ముణిగివున్న మనుష్యుడు తనశక్తికొలది యీది ఏదోవిధంగా ఒడ్డుకు చేరి, అలసటవల్ల శరీరంతంతా బాధ పడుతూ వున్న సమయంలో, ఎవరైనా వచ్చి అతనిని ఒక్కనెట్టు నెట్టి సముద్రంలో పడవేస్తే ఆమనుష్యుడు ఏ స్థితిని పొందుతాడు, సరిగా అదేస్థితిని రమణుడుకూడా పొందాడు. అతడి గాయపడిన హృదయమోద ఎవరో వందలకొలది సమ్మెట దెబ్బలు కొట్ట నారంభించినటుల అతడు బాధపడసాగాడు.

విద్యుచ్ఛక్తి సంగళించుకొని యిలాఅంది. “ఈకారణంవల్లమాత్రమే నీవు మరొకచోట వుండవలసివస్తుంది. నావద్ద నిన్ను వుంచుకో గూడదు. ఈ పట్టణంలో నీలాంటి పిల్లలు వుండేందుకు పనికివచ్చే బోర్డింగ్ హౌసులు చాలా వున్నాయి. వీటిలో దేనిలోనైనా వుండాలి. డబ్బువిషయంలో నీ వేమీ బాధపడవక్కరలేదు. దానికి తగిన ఏర్పాటు నేను చేస్తాను. అక్కడ నీకు ఏవిధమైన కష్టమూ

వుండదు. ఒక్కసంగలి. నీవు యిక్కడకు వచ్చేందుకు బీలుండను.
 ఇంతే గాదు. నేనుకూడా చూచేందుకు నిన్నెప్పుడూ పిలువనంపను.”
 రమణుడి బాష్పధార కట్టువడ్డది. అతడు ఏడుస్తూ ఆనందభరిత స్వరం
 తో ‘అమ్మా.....’ అన్నాడు.

6 ప్రేమద్రోహం. (123-124)

వారిం-పదిరోజులు అయిన తరువాత విద్యుల్లేఖ రమణుణ్ణి
 బోర్డింగ్ హౌసుకు పంపించి, తన జీవితాన్ని వ్యర్థజీవితంగానూ
 తా నొక ఆశమురాలననీ తలంచసాగింది. రమణుడి వియోగవ్యధను
 అనుభవించసాగింది. అతడు వెళ్ళిపోవటంవల్ల తన శరీరంలో ఏదో
 ఒక అవయవం కోల్పోయినట్లు అనుభవం కాసాగింది. పొరుగునవున్న
 తనవంటి ఒక దురదృష్టవతియగు వెలయాలు హాగ్మోనియం వాయి
 న్నూ, పాట పాడుతూంటం వినిపించింది.

విద్యుల్లేఖ ఒక మంచంమీద పడుకొని ఆపాట వినసాగింది.
 దాగియున్న ఒక ఆలోచన ఆమె హృదయాన్ని కలవరిపరిచింది. కిటికీ
 గుండా నీలాకాశం కనిపిస్తూవుంది. ఆమె అటుచూడసాగింది. నిర్మల
 మైన నీలాకాశం, దానికితోడు వెన్నెలగాత్ర, ఎంత మనోమోహ
 కమూ, హృదయాకర్షకమూనగు దృశ్యము!

తరువాత ఆమె గదిలోగల ప్రతివస్తువుపైనా దృష్టిని ప్రసరిం
 పజేసింది. అమోద్భవమోదములకు కానలసిన పరికరాలు అన్నిటి
 తోనూ అలంకరింపబడివున్న గది..... ప్రక్కనవున్న యింటినుండి
 ఇంకా పాట వినిపిస్తూనేవున్నది.

విద్యుల్లేఖ తన బాల్యావస్థనాటి సంగతులను జ్ఞప్తికి తెచ్చుకో
 సాగింది. ఎన్నాళ్ళనాటిసంగతి! తన గతించిన జీవితంలో ప్రకాశ
 జ్యోతిని ఆమె ఎన్నడునూ చూడనేలేదా! లేదు. ఒకవేళ ఏదైనా
 చూసినా అది కేవలం మృగతృష్ణను పోలినది...

బాల్యావస్థలో ఆమెజీవితం నిశ్చింతగా గడిచింది. తాను నెర
 వేచ్చుకోవాలని వీచారించిన ఏ కోరికా ఆమె హృదయంలో లేదు.
 ఆపీమ్మట... ఆపెండ్లనాటిరాత్రు... ఆమె తన వస్త్రాలను చూసు

కుని పట్టరానంత ఆనందాన్ని పొందింది. ఆమె హృదయంలో ఎన్నో ఆశలు మేల్కొని స్థానాన్ని సంపాదించుకున్నాయి. నాలుగైపులా ఎంత ప్రకాశం దృగ్గోచరమయింది! ఆ పిమ్మట ఆ ఆనందదాయకమగు రాత్రి.....ప్రేమ, మరియు సౌభాగ్యమనేది గుప్తజాలముల అనుభవంతో ప్రతిక్షణమూ గడిసింది. కాని ఆ కలలు నిజం కాలేదు. ఆ తరువాత, ఆశలనెడి సుందరమనోహర ద్యానంకూడా కాలచక్రమనెడి అగ్నిలో పడి కాలిపోయి బూడిదయైపోయింది. ఒక్క గాలిదెబ్బతో జీవననౌకను నడపునాతడు ఎచ్చటో తెలియని దూర ప్రదేశాన పడి అదృశ్యుడైనాడు. అంతా మార్పు చెందింది. సమస్తమూ మారిపోయింది.

ఆమె హృదయంలో చెలరేగిన తరంగంవల్ల కలవరిం వ్యాపించింది. ఆమె జీవితంలో మార్పు వచ్చింది. ఆ క్షణిక జీవితంలోనూ ప్రారబ్ధం ఆమెతో ఎన్నో అటలు ఆడింది, ఎంతో నిర్దయగా వ్యవహరించింది. గతించిన సంఘటనలు ఆనే సముద్రం నేడు ఏకాంతంలో ఆమె కనులఎడమట రక్తస్పృతతరంగరూపము మోతలు పెట్టసాగింది.

తల్లి - దండ్రుల గారాబము, ఆ చిన్నయిల్లు, సరోవరతీరము, ఒక్కొక్కటిగా అన్నీ జ్ఞప్తికి వచ్చాయి. ఆ సరోవరతీరానికి వాను ప్రతిరోజూ వెడుతూవుండేది. ఎక్కడకు? తన స్నేహితురాలి యింటికి. శీతాకాలం సంతాకాలసమయంలో నుప్పటి కప్పుకొని స్నేహితుగాండ్రొందరూ చిగురిండి తింటూ వెడుతూవుండేవారు. ఒకనాడు ఎవరో ఒకవృద్ధుడు వచ్చి మధుసూదన స్మితాచార్యులుగారి యిల్లెక్కడ? అని అడిగాడు.

వెంటనే ఒకఅమ్మాయి “శ్లోతి అక్కా” అని పిలిచింది. ఆ కోరికలో విద్యుచ్ఛేను “శ్లోతిష్మతి” అని పిలుస్తూవుండేవారు. ఆహా! ఎంత చక్కని పేరు! “శ్లోతిష్మతి” ఎంత అపూర్వ సర్వంగా సుందరి! ఎంతటి ఆపూర్వరూపము! కన్య! వెన్నెలకునకి! శ్లోతిష్మతిని అందరూ ప్రేమగా చూచేవారు. ఎంత తీర్చిదిద్దిన సుందరశరీరం ఆమెది! ఇట్టి సుందరిని ఎవరూ స్వప్నంలోకూడా చూసివుండరు. ఆమె విద్యార్థనలో ఎంతో ప్రతిభ చూపేది. చూచి అందరూ చకిన్లు

లయ్యేవారు. ఆమె ఏమారాన వెడితే అటే అందరూ కనుల ప్పగించి చూచేవారు. నవయువకుల సమూహం, జ్యోతికి తమ హృదయమంది రంటా సానా న్నిచ్చి, ఆమెను దేవతతో సమానంగా పూజించేం దుకూ, ప్రేమించేందుకూ ఆశురిత చూపుతూవుండేది.

జ్యోతిష్మతి ఆ వృద్ధుణ్ణి చూసి, అతడిదగ్గరకు వెళ్ళింది. “అమ్మాయీ! నీవు భట్టాచార్యుల పుత్రికవా?” అని అడిగాడు వృద్ధమహాశయుడు.

“అవును! తమరు వారికొరకై వచ్చినట్టున్నారు! నాతో దయ చేయండి.”

జ్యోతిష్మతిని శ్రద్ధగా పరికించి చూసి, ‘యీ కన్య సాక్షాత్తు లక్ష్మీదేవియే? నా యీరాక వ్యర్థం కాదని నా పూర్వనిమ్మిక’ అని వృద్ధుడు అనుకున్నాడు.

7

చంద్రనగరు జమీందారు చంద్రకాంత చౌదరి తనకుమారుడికి జ్యోతిష్మతిని వధువుగా తెచ్చుకొనే తలంపుతో, తన దివానును అచ్చటికి పంపించా డన్నవార్త గ్రామస్తులు వినగానే, ప్రతివాడూ “అరే! అరే!!” అనేవాడే! గ్రామస్తులు యీవార్త విని సంతోషించ లేవనేందుకు వీలేదు. కొందరు “ఇంతసౌదగ్యవతియగుకన్య, రాణి అవుతుంది” అన్నారు. చంద్రకాంతచౌదరి గొప్ప జమీందారు డన్న సంగతి అందరికీ బాగా తెలుసు. చంద్రకాంతుని కొడుకు లక్ష్మీకాం తుడికీ జ్యోతిష్మతికీ వివాహం త్వరలోనే జరుగనున్నదన్న వార్త విని, ఒకరిద్దరు గ్రామస్తులు కించపడ్డారు. తమకొడుక్కు జ్యోతి ష్మతిని చేసుకొని తమ గృహాన్ని ప్రకాశవంతంగా చేసుకుందామని వారు అనుకున్నారు. కాని, చంద్రకాంతచౌదరి యీప్రయత్నంలో వున్నాడన్నసంగతి విన్నతరువాత, మధుసూదన భట్టాచార్యునివద్ద యీప్రస్తావన తెచ్చేందుకు వారు సాహసించలేకపోయారు. వారి అభిలాషలు వారిహృదయాల్లోనే అణగిపోయాయి.

చంద్రకాంత చౌదరి తనంతలానే యీప్రస్తావన తేవటం చూచి మధుసూదనభట్టాచార్యులు ఏమాత్రమూ విస్మయం పొంద

లేదు. ఇందులో ఆశ్చర్యపడవలసిన విషయం ఏమున్నది? తనకుమార్తెను గొప్పకుటుంబంలో జన్మించిన ఐశ్వర్యవంతునకు యిచ్చి వివాహం చెయ్యవలెననే భావం అతడి హృదయంలో మొదటినుంచీ వుండనేవున్నది. ఈ కారణంవల్లనే, తన కుమార్తెకు యావనం వచ్చిందన్న విషయం తెలిసికూడా నిశ్చింతగా రోజులు గడుపుతున్నాడు. జ్యోతిష్మతి ఒక అపూర్వసుందరి. ఆమె నివసించేందుకు ఉచ్చకులస్తుడైన ఏథనికజమిందారు గృహమో కావాలి. ఆడంబరంతో తన జీవితాన్ని గడపదగిన యోగ్యత ఆమెలో వుంది. జ్యోతికి ఆమోద - ప్రమోదముల ననుభవించుటకు కావలసిన సాధనలు ఎందుకు లభించవు? ఆమె సాధారణకన్యయా? ఆమె రూపరేఖలు సాధారణమైనవా?

మంటాడిన పెంటనే వివాహసంబంధం స్థిరపడింది. తరువాత, ఒకనాడు అతివై భవోపేంతగా వివాహంకూడా జరిగింది. జ్యోతిష్మతి అత్తవారింటికి వెళ్ళేటప్పుడు గ్రామస్తులు అందరూ ఆమెవియోగ దుఃఖాన్ని అనుభవించారు. హేమంతుడికి జ్యోతి వియోగం అందరికంటే ఎక్కువ దుఃఖాన్ని కలిగించింది. అతడు కలకత్తా కాలేజీలో బి. ఏ. చదువుతున్నాడు. మధునూదనభట్టాచార్యుల యింటికి దగ్గరలోనే అతడి యిల్లు వుంది. హేమంతుడితండ్రి కలకత్తాలో ఏదో ఆఫీసులో హెడ్ క్లర్కు. అత డక్కడ అద్దెయింట్లో నివసిస్తున్నాడు. శేలవు రోజుల్లో గ్రామానికి వచ్చి వారం - పదిరోజులు వుండి కలకత్తాకు వెళ్ళిపోతూ వుండేవాడు.

ప్రప్రథమంలో, హేమంతుడు గ్రామానికి రాకుండాఉండే దుకు అనేకపన్నాగాలు పన్నుతూవుండేవాడు. పాడుపడ్డ గ్రామాలని, పల్లెటూరి మూర్ఖప్రజలని, నిరక్షరాస్యులని, గౌరవించటమే వారికి తెలియదని, సంభాషించే విధానమే తెలియదని, ఎప్పుడూ ఆవ్యవసాయానికి సంబంధించిన మాటలే తప్ప వేరే మాట్లాడనేరని ప్రజలమధ్య నివసించి చదువుకొన్న తనలాంటి వ్యక్తి సుఖంగా జీవితం ఎలా గడుపగలుగుతాడు అని అంటూండేవాడు.

హేమంతుడితోడికి గృహస్థ బాధ్యతలవల్ల, ఆఫీసుపనుల వత్తిడివల్ల గ్రామానికి వెళ్ళేందుకు అవకాశమే వుండేనాకాదు. ఆ సంవత్సరం కలకత్తాలో ఒక క్రొత్తవ్యాధి వ్యాపించింది. ప్రజలందరూ పట్టణం విడిచిపెట్టి అటు - యిటు పారిపోసాగారు. హేమంతుడు కూడా తనబంధువుల్ని వెంటబెట్టుకుని స్వగ్రామానికి వెళ్ళాడు.

ఆ గ్రామంలోకూడా అతడికి ఒక హృదయాకర కవ్వకి గోచరించింది. అమె మరెవరూ కాదు! జ్యోతిష్మతి! హేమంతుడికి ఆమెపై ప్రేమ కలిగింది. అందువల్ల అతడికి తీరక కలిగినప్పుడల్లా గ్రామానికి వస్తూవుండేవాడు. రెండుమూడునోజులు వుండే అవకాశం లభించినాసరే, అతడా అవకాశాన్ని జారవిడిచేవాడు కాదు.

దీనికంతటికీ కారణం జ్యోతియే. ఇప్పుడు జ్యోతికి పదమూడవ సంవత్సరం ప్రవేశించింది. ఈ చిన్నవయస్సులోకూడా ఆమె చతుర్దశినాటి చంద్రుడివలె ప్రజ్ఞలీతంగావుంది. ఆమెకుగల శృంగార సామగ్రిని చూసి యశావనంకూడా తన హృదయాన్ని తెరచి నరనరం లోనూ నింపుకున్నదా అనిపిస్తోంది. ఆమె చీకటిలో ఎదురుపడ్డప్పటికీ, ఆమె సౌందర్యాన్ని తనివితీరా చూడాలనే కోరిక జనిస్తుంది. జ్యోతియొక్క సౌందర్యసాగరంలో యువకహృదయాలనే తరంగాలు కల్లోలితము లై పోతుండేవి.

హేమంతుడు ఒకనాడు జ్యోతియొక్క సౌందర్యపుపాంగును చూశాడు. చూచుటతోడనే అతడిహృదయం అతడి వశం తప్పింది. మేస్త్రీలూ, తాపీవాళ్ళూ చేసేపనిలో దోషాలు తీసి, అతడు యింటి మరమ్మతులూ చాలా ఆలస్యం అయ్యేట్టు చేశాడు. మరమ్మతుపని పెరిగిపోయింది. అందువల్ల అతడు ప్రతిరోజూ కలకత్తావెళ్ళటానికి వాయిదా వేస్తూవచ్చాడు.

జ్యోతిని చూచినంతమాత్రాన హేమంతుడి హృదయానికి సంతోషం కలగటంలేదు. జ్యోతితో రెండు - మూడు ప్రియమైన మాటలు మాట్లాడాలని అతడిమనస్సు ఉద్విఘ్నంబుతున్నది. కాని, అతడి హృదయగతవాంఛ నెరవేరే అవకాశం ఏది?

చివరకు ఒకరోజు అదృష్టవశమున హేమంతుడికి జ్యోతిగో సంభాషించేందుకు ఒక చక్కటి అవకాశం లభించింది. సంభాషణయంతలో జ్యోతి తన స్నేహితురాలి యింటినుండి మరలి వస్తోన్నది. సరిగా ఆదేశమయంతలో హేమంతుడు చల్లగాలికి వాహ్యళికి వెడుకున్నాడు. జ్యోతిని దూరంనుండి చూసి హేమంతుడు యిది మంచి అవకాశం అనుకున్నాడు.

ఆకస్మికంగా జ్యోతి అరిచింది. హేమంతుడు ఆ సమయంలో తనధోరణిలో తల్లీనుడై నడుస్తున్నాడు. జ్యోతి ఆకస్మికంగా అరవటం వల్ల అతడు ఆగిపోయాడు. ఏగో ఆవు, పలుపు తెంచుకొని జ్యోతి వెనువెసుకనే రావటం చూశి, వెంటనే వెళ్ళి దానిపలుపును పట్టుకున్నాడు. వెంటనే ఆ ఆవును ఒకచెట్టుకు కట్టివేసి, పరుగెత్తుకొని వచ్చి జ్యోతితో “భయపడకు, తిన్నగా యింటికి వెళ్ళు” అన్నాడు.

జ్యోతి రొప్పుకుంటూ యింటికి వెళ్ళింది. హేమంతుడు మానంగా అక్కడే నుంచునివున్నాడు. అతడికి తన శరీరస్పృశిమూడా లేకుండాపోయింది. జ్యోతి వెళ్ళిపోయినతరువాత కొంతసేపటికి అతడికి స్వప్నం వచ్చింది. “ఈ పిరికి హృదయాన్ని ముక్కలుముక్కలు చేసినట్లయితే ఎంతో బాగుండేది! వెళ్ళిపిల్లవాడివలె. చేతికి అందన సుఖాన్ని బారివిడిచాను! స్వర్ణావకాశాన్ని పోగొట్టుకున్న మూఁగుణి. గజగజవణుకుతున్న జ్యోతి చెయ్యి పట్టుకుని యింటికి చేర్చినట్లయితే ఎంత బాగుండేది! అయ్యో! ఎంత మూర్ఖంగా వ్యవహరించాను” అనుకున్నాడు.

హేమంతుడు అక్కడ క్షణంసేపుమూడా ఆగలేదు. మధుసూదన భట్టాచార్యుల యింటికి వెళ్ళి ‘భట్టాచార్యులుగారూ!’ అని పిలిచాడు. అసమయంలో భట్టాచార్యులు యింటివద్ద లేరు. అయిన ఛార్య లోపలినుంచి “ఎవని వారు?” అని అడిగింది.

“నేను హేమంతుణ్ణి. మీయింటిప్రక్క యిల్లే.”

“సుశీలబాబుగారి కుమారుడవా!”

“అవునండీ!”

“అలాపలికి రా అబ్బాయి! నాపుత్రువనింటివాడని.”

హేమంతుడు కంపిస్తూ గుమ్మంలో అడుగు పెట్టాడు. ఆసమయాన జ్యోతి తనతల్లివద్దనే కూర్చోని వున్నది. ఆమెతల్లి దీపం వెలిగించే ప్రయత్నంలో వుంది.

“జ్యోతిని యివ్వాలి ఒకఆవు మెబడించింది. ఏమైనప్పటికీ ఏప్రమాదమూ లేకుండానే ఇంటికి వచ్చింది” అన్నాడు హేమంతుడు.

“అందుకనేగాబోలు రొప్పుకుంటూ వచ్చింది.”

“నేను ఆదారినే వస్తున్నానప్పుడు”

“దీర్ఘాయుష్మంతుడ వాడువుగాక! ఏమే జ్యోతి! నా కాసంగతే చెప్పావుకావు?” అని ఆమెకేసి చూచింది.

జ్యోతి ఏమి చెబుతుంది! క్రిందికి చూస్తూ మానంగా కూర్చుండిపోయింది. జ్యోతి ఏం మాట్లాడుతుందో నని హేమంతుడు అనిచిస్తున్నాడు. కొంచెంసేపు అగి “ఆమెను ఒంటరిగా ఎందుకు పోనిస్తారు?” అన్నాడు.

“పల్లెటూళ్ళు అబ్బాయి! అందరిలాగే జ్యోతికూడా ఒంటరిగానే వెడుతూవుంటుంది.”

లజ్జతో తటపటాయిస్తూనే, హేమంతుడు యింకా ఎన్నో సంగతులు మాట్లాడాడు.

జ్యోతి బాగా చదువుకున్నది. చదువుతోపాటు యింటిపనులు చేయటంలోకూడా ఆమె నిపుణురాలి. పెద్దదిసంబంధాలను గురించి రెండు - మూడు రోజులూ సంభాషణలు జరుగుతున్నాయి అమ్మాయిని చదువురాని ఏమూరుడి చేతిలోనే పడవెయ్యరాదని అభిప్రాయం. అమ్మాయికి ఎవరైనా బాగా చదువుకున్న వరుడు లభిస్తే చాలు! అని ఆమె చురుక్కునగా ఈ మాటకాస్తాకూడా సంకోచించకుండా చెప్పేసింది.

ఇలా మాట్లాడుతూండగానే ప్రాచీన కూకింగి. “అమ్మాయి! వెళ్ళి పొయ్యి అంటించు” అన్నది తల్లి. ఆమాట వినిగానే జ్యోతి లేచి

వెళ్ళింది. ఆమె వెళ్ళిపోగానే హేమంతుడి హృదయం కుదుటబడ్డది. “నేనుకూడా యిక వెడతాను. ఇంటిగొడవలవల్ల మాకు ఇక్కడకు వచ్చే తీరక వుండదు. అందువల్లనే మేము గ్రామంలో ఎక్కవ కాలం వుండలేకపోవటం. ఏదైనా అవసరమైన పని వచ్చినప్పుడు మాత్రం ఇక్కడకు వస్తావుటాము. లేకపోతే, మాకు మీక్షేమ సమాచారాలుకూడా తెలియకపోయేవే.” అన్నాడు హేమంతుడు.

“నువ్వు కలకత్తాకు ఎప్పుడు వెడతావు అబ్బాయి!” అన్నది ఆమె. హేమంతుడు మరునాడే కలకత్తాకు వెడగామని అనుకున్నాడు. కాని, యీ నూతన పరిచయంవల్ల యింకా రెండు మూడు రోజులు ఇక్కడ వుంటే బాగుంటుంది అనుకున్నాడు. అందువల్ల “రెండు - మూడు రోజుల్లో వెళ్ళాలి. కాలేజీ శెలవులుకూడా ఆయిపోయాయి” అన్నాడు.

“ఇక్కడికి వచ్చినప్పుడల్లా మాయంటికి తప్పక వస్తావుండే. మినాన్నగారు వచ్చినప్పుడల్లా వారిని (భట్టాచార్యులు) తప్పక కలుస్తావుంటారు. జగ్గందారీ వ్యవహారాల్లోకూడా వారి సలహా తీసుకుంటూ వుంటారు.”

అంధకారంతో నిండివున్న హేమంతుడి హృదయంలో ఆశ యనెడి జ్యోతిర్మయ కిరణాలు ఆకస్మికంగా విద్యుత్తువలె మెరసి అంధకారాన్నంతట తొలగించాయి. “రేపు తప్పక వస్తాను. ఉదయాన వారిని కలుసుకుంటే...” అన్నాడు హేమంతుడు.

“అవును, ఉదయాన వారు యింటివద్దనే వుంటారు.”

హేమంతుడు లేచి నుంచున్నాడు. వెదుకూ యిలా అన్నాడు “జ్యోతికి కొన్నిపుస్తకాలు తీసుకువస్తాను. ఆసక్తితో చదువుకుంటుంది.”

రెండుమూడు రోజులే కాదు, వారిం రోజులు గడిచిపోయాయి. అయినప్పటికీ హేమంతుడు కలకత్తాకు వెళ్ళేప్రయత్నమే చెయ్యలేదు. కలకత్తానుండి ఉత్తరాలమీద ఉత్తరాలు వస్తున్నాయి. కాని గ్రామాన్ని వదిలి వెళ్ళనేలేదు. ఎందువల్లనో ఎవరూ తెలుసుకోలేకపోయాడు.

చివరకు ఈ ఉత్తరాలు అన్నిటికీ జవాబిస్తూ హేమంతుడు ఒక పెద్ద ఉత్తరం గాశాడు. అందులో “పట్టణంలోనే నివసించనక్కరలేదు. గ్రామంలో అందరూ నన్ను గౌరవంగానే చూస్తున్నారు. అవసరం వచ్చినప్పుడు సుఖంగా వుండేందుకు వీలుగా యింటికిమరిమ్మతు స్వయంగా చేయించుకోటం అవసరం” అని వ్రాశాడు.

హేమంతుడి ఉత్తరం అందగానే, అతడితల్లి భర్తను సంబోధించి “చూచారా! మన హేమంతుడు యిప్పు డీసంతోషం బోధపడుతున్నాడు” అన్నది.

జ్యోతికి హేమంతుడితో గాఢమైత్రి ఏర్పడ్డది. తరుచుగా ‘విద్య’ మొదలైన విషయాలనుగురించి చర్చించుకుంటూ వుండేవారు. అంగపద్యాలలోనూ, నాటకాలలోనూ వున్న ఎన్నో కథలను హేమంతుడివల్ల జ్యోతి విన్నది. హేమంతుడి ప్రేమభరితమగు హృదయముద్ర జ్యోతియొక్క నవీన - కోమల హృదయంమీద చక్కగా ముద్రవైతమయింది. హేమంతుడితో సంభాషించినప్పుడు ‘హీనో ఒక నవీనమనోమోహక సానమున వికారు చేయునప్పుడు’ పొందే ఆనందాన్ని ఆమె అనుభవీస్తూవుండేది. స్నేహితురాండ్రు చెప్పే సాధారణవిషయాలు ఆమెహృదయాన్ని యిప్పుడు అకర్షించటంలేదు. రాత్రులందు శయ్యపై పడుకున్నప్పుడు “ఎప్పుడు తెల్లవారుతుందా?” అని ఆమె యోచిస్తూవుండేది. హేమంతుడు వచ్చి మాట్లాడుతాడు, కథలు వినిపిస్తాడు అని ఎదురు చూస్తూవుండేది. హేమంతుడి నగుమోము, అతడి సంభాషణలూ ఆమెహృదయాన్ని ఆకర్షించుకోసాగాయి.

జ్యోతి హేమంతుడివద్ద ఇంగ్లీషు మొదటిపుస్తకం చదువనారంభించింది. భట్టాచార్యులవారు ఏ అడ్డంకూ పెట్టలేదు. యీరోజుల్లో ఆడపిల్ల బాగా చదువుకుంటే నవయువకులు కట్నాలకు ఆశపడరు - అనేసంగతి ఆయనకు బాగా తెలుసు.

హేమంతుడికి జ్యోతితో యింత ఘనమిత్ర ఎందుకు ఏర్పడ్డదో చెప్పటం చాలా కష్టం. లోభియగు తన తండ్రి జ్యోతికి తనకూ వివాహం చేసేందుకు ఒప్పకోడని అతడికి బాగా తెలుసు. జ్యోతియొక్క హృదయాకర్షకమగు సుందరప్రకాశము లోకాన్నంతటి ప్రకాశము

యంగా చేసిన చేయగాక. అయినప్పటికీ ఈవివాహం జరగటం అసంభవమే. జ్యోతి ది. ఏ. పరీక్షలో ఉత్తీర్ణురాలగుగాక. అయినప్పటికీ ఆమెవివాహం హేమంతుడితో జరగటం అసంభవమే.

అయితే అతను జ్యోతిని ఎందుకు ప్రేమిస్తున్నాడు? కారణమేమిటి? యశావంతంలా ప్రేమపిపాస పురుషులహృదయంలో జనిస్తూ వుంటుంది. దాని ప్రభావంవల్లనే హేమంతుడు జ్యోతిని కనులారా చూస్తున్నాడు. జ్యోతిని చూడగానే ఆశతో దప్పికగొన్న ఆతని కనులు ఆమెపై పు ప్రసరించేవి. ఆమెను చూచి, ఆమెతో సంభాషించినందుకల్లా ఆతడు పొందే అపారఆనందం, ప్రసన్నత ప్రపంచమందలి మరి యేయితర వస్తువులనూ లభించనేరవని అతనినమ్మకం. జ్యోతివద్ద వున్నందువల్ల, ఆమెతో సంభాషించిందవల్లనూ, ఆతడి ఆశావంతమగు సృజనయానికి ఒక విచిత్రమగు సుఖానుభూతి కలిగేది. కాని, దానితోపాటుగా నిగాళునెడి చీకటికేళులుకుడా ప్రవేశించి ఆ సుఖానుభూతికి విఘ్నాన్ని ఆపాస్తున్నదేది.

“లభించదు! లభించదు!” అనేమాటలు మధ్య - మధ్య ఆతని నిలతనూ సంకోషభరిత హృదయమున మొలకెత్తిన ఆలస్య ఆకంగ్గోద్యానవనంలా వివరీకృత నాటుతూవుండేవి.

ఇంకొకవారిం గడిచింది. కాని, హేమంతుడు కలకత్తాకు వెళ్ళలేదు. అతడి తండ్రివద్దనుంచి ఒక ఉత్తరం వచ్చింది. “కావేటికి శైవు పెట్టి యింటినుగమ్మకు చేయించవక్కరలేదు. ఉత్తరం అందగానే కలకత్తాకు రావలెను” అని అందులో వుంది.

హేమంతుడు తనమరివృష్టానికి లోలోపల దిగ్భావపదసాగాడు. గోజ్జులూ అతడు యిల్లగోనుగి బయటకు గాలేసి. మెదలకుండా ఉదాసమనస్కుడై గడలో పడుకొనివున్నాడు. సంధ్యాసమయానికి కొంచెం ముందుగా ఉద్యానవనానికి వెళ్ళాడు. చిన్న - చిన్న పొదల్లో చిన్న - చిన్న మొక్కలు రికగకాల పువ్వులతో నిండి వున్నాయి. ఎక్కడినుంచి వచ్చిందో, జ్యోతి అతడిదగ్గరకు వచ్చి నెమ్మదిగా “యవ్వార అక్కడికి రాలేదేమి?” అని అడిగింది.

“గాలేదు” అనిమాత్రం చెప్పి శ్లోతి ముఖంవైపు హేమంతుడు రెప్పవాలకుండా చూస్తూవున్నాడు. “అందగత్తెయగు శ్లోతి ఏ భాగ్యవంతుడికి లభిస్తుందోగదా!” అని ఆలోచిస్తున్నాడు. శ్లోతిని వివాహం చేసుకొన్నవాడు బిచ్చగాడైనప్పటికీ ‘రాజు’ అని పిలిపించుకుంటాడు. ఆ పురుషుడికి ప్రపంచంలో ఏ కొరతా వుండదు.

“ఎందుకు గాలేదు?” అని అడిగింది శ్లోతి మళ్ళీ. ఆమె మాటలూ శౌదార్యం గోచరిస్తోంది.

“రేపు నేను కలకత్తా వెళ్ళాలి. అందువల్ల గాలేకపోయాను.”

“మళ్ళీ ఎప్పుడు వస్తావు?”

“చెప్పలేను. మరల గాలేనేమోకూడా!”

శ్లోతి ఏమీ అనలేదు. మెదలకుండా నుంచునిఉంది. హేమంతుడు నిట్టూర్చి “శ్లోతీ! కలకత్తాలోకూడా నీవు జ్ఞాపకంవచ్చి నన్ను బాధిస్తూనేవుంటావు. బహుశః అక్కడ నేను సుఖంగా వుండలేనేమోకూడా” అన్నాడు.

శ్లోతి కళ్ళనుండి కన్నీరు వెడలివచ్చింది. నోటినుండి ఏమాటా వెలువడలేదు. హేమంతుడు లేచి నుంచున్నాడు. శ్లోతి రెండు చేతులూ పట్టుకొని “శ్లోతీ!” అన్నాడు.

హేమంతుడి శరీరమంతా ప్రేమావేశంతో కింగిపిస్తూవుంది. శ్లోతికూడా యీ విషయాన్ని చూసింది. ఆమె తిలవంచుకొని “ఏమిటి?” అన్నది. హేమంతుడు మరల “శ్లోతీ!” అన్నాడు.

శ్లోతి హేమంతుణ్ణి కన్నీటితో నిండిన దృష్టితో చూసింది. సరిగా అదేసమయాన చెట్లఅకుల మధ్యనుండి ప్రసరిస్తున్న సూర్యభగవానుని స్వర్ణకరణాలు ఆమెముఖంమీద పడ్డాయి. కన్నీరు ముత్యాలవలె ప్రకాశించసాగింది. హేమంతుడు యీ దృశ్యాన్ని చూచి శరీరస్మృతిని కోల్పోయాడు. అతడు పిచ్చివానివలె గట్టిగా శ్లోతిని కొగిలించుకుని ఆమె అరుణ కపోలాలను చుంబించాడు. శ్లోతి మెదలకుండా నుంచున్నది. కదలనైనా కదలలేదు! సుందరిమైన రాతిబొమ్మవలె స్పృహలేకుండా నుంచున్నది. ఆమె శరీర్ను లజ్జచే క్రిందికి వారింది.

హేమంతుడు ఆ వ్యామోహంలానే ఆమెను యింకొకమారు కాగిలించుకున్నాడు. నెమ్మదిగా “జ్యోతీ! నిన్ను నేను ప్రేమిస్తున్నాను.” అన్నాడు. జ్యోతి యిప్పుడుకూడా కొయ్యబొమ్మవలెనే వుంది. హేమంతుడికి క్రమక్రమంగా స్వప్న రాసాగింది. “జ్యోతీ! నీవు నన్ను ప్రేమించటంలేదా? నీకు నాపైన ప్రేమ లేదా?” అని అడిగాడు జ్యోతి జవా బివ్వలేక. హేమంతుడు మరల “చెప్పు జ్యోతీ, చెప్పుచూ?” అన్నాడు.

జ్యోతి తలవంచుకుని “ప్రేమిస్తున్నాను” అన్నది. “అయితే, నన్ను మరిచిపోవుగదా?” అన్నాడు హేమంతుడు.

జ్యోతి యీ ప్రశ్నకు ఏమని జవా బివ్వగలదు? ఆమె యీ సంగతులన్నీ వినేందుకు సరిసిద్ధురాలై రాలేదు.

“మన మిద్దరికీ వివాహం అయితేనో?” అన్నాడు.

హేమంతుడి యీ మాటలు జ్యోతి హృదయంపైన బాగా పనిచేశాయి. ఆమె కంపించింది. శరీరంతా చెమటపోసింది. ఒక్క మాటకూడా ఆమెనోటినుండి పెగిలిరాలేదు. అజ్ఞ ఆమె శరీరాన్ని సంపూర్ణంగా అంధకారంవలె ఆవరించివెచింది. “అబ్బ! వివాహమా! ఎంత లజ్జాకరమైనమాట!” అని ఆమె అనుకుంది.

ఈశ్వరుడు ఆమెకు ము కిమాగ్గాన్ని ప్రసాదించాడు. ఎక్కడి నుంచో ‘జ్యోతీ!’ అని ఎవరో పిలిచారు.

“అమ్మ పిలిస్తున్నది” అని చెప్పి ఒక్కక్షణంకూడా అక్కడ వుండకుండా తోందరితొందరగా వెళ్ళిపోయింది. హేమంతుడుకొంచెం సేపటివరకు అక్కడ మానంగా నుంచున్నాడు. తరువాత వెళ్ళి ఒక చెట్టుక్రింద కూర్చున్నాడు. ఎన్నో ఆలోచనలు అతని హృదయాన్ని కలవరిపరిచాయి. అతడు అచ్చటినుంచి బయలుదేరి యింటికి వెళ్ళబోయేసమయానికి గాత్రం అయింది.

8

ఆరాత్రి హేమంతుడికి నిద్ర రాలేక. రాత్రంతా మంచంపైన యిటునటు దొరుతూ నక్షత్రాలను లెక్కపెట్టటంతో గడిపాడు.

జ్యోతినిగురించిన ఆలోచనలు అతణ్ణి చిక్కెలో పడవెచ్చాయి. కలకత్తాకు వెళ్ళి తనతల్లితో యీ సంగతి అంతా చెప్పి, జ్యోతితో తన వివాహం జర్రే ఏర్పాటు చేయిస్తాను. ఆపైన చాలా కష్టపడి చదివి, బి. ఏ. ప్యాసైన తరువాత, కెయ్యోగ్ చేసి డబ్బు సంపాదిస్తాను. ఇలా చేస్తే, కట్నం రాలేదనే కొంత తీవ్రమైంది. కాని, తండ్రిసంగతి జ్ఞాపకరాగానే - అతని హృదయం నిరాశాపూరితమయింది. తనతండ్రి డబ్బుకోసం ప్రాణాలు అర్పించేవాడని - అతడికి బాగా తెలుసు. ఆయనకు నచ్చజెప్పటం మానవశక్తికి అతీతమైన విషయం. ఈ ఆలోచనతోనే తెల్లవారపోయింది.

ఉదయాన హృదయభారంతో అతడు యింగ్లీషుంచి బయటకు వచ్చాడు. అప్పటికి యింకా భట్టాచార్యులవారి తలుపు వేసేవుంది. నెరియలుబిచ్చిన యింటిగోడనుండి పడిపోయిన యిటుకలు అతడు నిన్న చేసినపనిని జ్ఞాపికి తెచ్చి అతన్ని వెక్కిరిస్తున్నట్లుగా కనుపించాయి.

అయితే..... అతని కందనపుబొమ్మ నివసించే యిల్లు మహేశ్వరంతో తులనాగవలసిన తనజ్యోతి ఆశాదుపడ్డ, చిన్నయింట్లో శయ్యపై పడుకుని నిద్రపోతూవున్నది. ఆమె జీవితానికి ఆనందాన్ని భోగాన్నీ లభింపజేసే వస్తువు ఎచ్చట వున్నదో? ఎవరి కరుక! ఈలా అతనిమనస్సు భ్రమిస్తోంది. అతనిచెవిలో ప్రేమధరితమగు ఆమె ముద్దుపలుకులు ప్రతిశ్ఛనిస్తూన్నాయి. అంతలో అతని ఆశారూపియగు వ్యక్తముయొక్క ఫలములు తీవ్రమగు రుపానుగాలికి గాలిపోయి యిచ్చటనే నాశమైపోతున్నట్లునిపించేది.

*

*

*

కలకత్తాకు వచ్చినతరువాత, తనతండ్రి కోపంతో వున్నాడని తెలుసుకున్నాడు. చదువుపట్ల అతడికి అయిష్టత ఏర్పడింది. అతడి హృదయం వ్యాకులతపల్ల చికాకు పొందింది. విధిలేక కాశీజీకి వెళ్ళక తప్పిందికాదు. ఎప్పటి ఆకాలేజే, అవే ఉపన్యాసాలు. అతని చంచల హృదయం ఎంత ప్రయత్నించినప్పటికీ క్రొత్తగా ఒంటికి కట్టిన గుర్రం వలె పెడత్రోవ పడుతూనేవున్నది. ఉపన్యాసాలు అతనిమనస్సు

కక్కటంలేదు. జ్యోతి అతస్థి మాటిమాటికీ తన వెళ్ళు ఆకర్షించు కుంటూవున్నది... “జ్యోతి!... సాంజ్యమూర్తి! ఆమె నిద్రానూ వుండగా వదిలివచ్చేశాను. ఆమె ఎలా వున్నా... ఎవరికి తెలుసు? నావలెనే ఆమెకూడా బాధపడుతూ వుండివుంటుంది... ఆ పూల తోటలోగల పూలగుత్తులనుండి వెడలుతున్న సుగంధాన్ని, ఏడుస్తున్న జ్యోతి వచ్చి తన సుకుమారమైన వ్రేళ్ళతో స్పర్శించి, ఆమె ముక్కులను సంచలంపజేస్తూ ఉండవచ్చు. ఆమె అక్కడ ఆ పూలమొక్కలనడమ నుంచొని మంచునిందువులతో స్నానమాడిన ఎన్నో పుష్పాలను త్రుంచి క్రింద పారవేస్తూ ఉండవచ్చు. ఇప్పుడామె ఏమి చేస్తున్నదో గదా! ఉదాసీనత, నిరాశతోనూ నిండియున్న హృదయభారంతో ఆమె తనన్నేహితుగాండ్రతో తిరుగుతూవుండి యుంటుందా? లేక సరోవరతీరాన ఏ చెట్టుకొమ్మనో పట్టుకొని, ఆశాదేవివలె నుంచిని చిరునవ్వు నవ్వుతూ వుండివుంటుందా?”

బహుశః జ్యోతి ఆదూరంగావున్న గ్రామంలో ఉద్యానవనం లోనో, ఇంటివద్దనో, సరోవరతీరానో విరిగితిరిగి అలసటవల్ల శ్రమ పొంది వుండివుంటుంది. జ్యోతియొక్క పరిశ్రమస్మృతిచిహ్నాలు హేమం తుణ్ణి ముఖర్చి బాబుయొక్క ఉపన్యాసాలనుండి చాలా దూరంగా తీసుకుపోయి ఏదో అజ్ఞాతస్థానమున నిలుపుతూవుండేది.

ఎంత వ్యాకులత! ఈ విధంగా వుంటే ఎవరైనా ఎక్కువ కాలం జీవించగలుగుతారా? కాని, దీన్నుండి తప్పించుకొనే ఉపాయం ఏదీ లేదు.

ఒకనా జతడు జ్యోతికి ప్రేమలేఖ వ్రాశాడు. అది అతని హృదయచాలసలు, ఆకాంక్షలు, భావములు మరియు వాసనలయొక్క ప్రతిమ. దానిని ఆతడు పంపేధైర్యంలేక జేబులో దాచివుంచుకున్నాడు. ఈవిధమైన లేఖను జ్యోతికి పంపేమొదల ప్రశయం సంభవిస్తుందని అనుకున్నాడు.

గ్రామాలదుస్థితి, మూర్ఖప్రజలు, తుచ్ఛస్వభావంగల మనుష్యులనుగురించి చెప్పే దేముంద? ఇటీవలిలో యీవిధమగు లక్ష్యావిహీన విషయము! ఛీ! ఛీ!! అనుకున్నాడతడు.

నాన్నగారికి యీ సంగతి తెలియటంలా ఆలస్యం వుండదు. అతడికి భయం వేసింది. ఆయన సహాయం లేని మానవుడు అదా ట్టుగా అడివిమృగాన్ని చూచి భయపడేవిధంగా తనతండ్రిని చూచి అంతగా భయపడతాడు. ఆయనకు తన హృదయంలోగల సంగతి ఏం తెలుస్తుంది? తన మనస్సులోని వ్యథ ఆయనకు ఎలా బోధపడుతుంది? ఆయనలో భావోద్వేగం చిక్కుకొని ప్రతివస్తువునూ దబ్బుతో విలువ కడతాడు. ఆయనకు ప్రేమయొక్క మూల్యము, దాని అదరము తెలియదు! ఏమాత్రమూ లాభంలేకపోగా, నష్టమే కలిగి వ్యాపారాన్ని గురించి ఆయనతో చర్చించటం వ్యర్థం ఇలా ఆలోచించి అతే దా ప్రేమ లేఖను జేబులోనే వుంచుకున్నాడు. దానిని జ్యోతికి పంపించేందుకు సాహసించలేకపోయాడు.

కాని ప్రారబ్ధం మళ్ళీ తన ప్రభావాన్ని చూపించింది. రెండు మూడు రోజులపాటు అతడి తండ్రి ఏదో ఆసీను. నిరూప కలకత్తా విడిచి బయటకు వెళ్ళకలసివచ్చింది. హేమంతుడికి యిందువల్ల గ్రామానికి వెళ్ళేందుకు చక్కని అవకాశం లభించింది. అతడు గ్రామానికి వెళ్ళేటప్పుడు తనతల్లితో ఒకన్నేహితుడి బలవంతంమీద తప్పని సరిగా ఒక ఉత్సవంలో పాల్గొనేందుకు బయట పూరికి వెళ్ళు తున్నాను. ఒకటిరెండు రోజుల్లో తిరిగి వస్తాను అని చెప్పి వెళ్ళాడు.

గ్రామానికి వచ్చి అతడు తిన్నగా మధునూదనభట్టాచార్యుల యింటికి వెళ్ళాడు. తటపటాయస్తూ “జ్యోతి!” అని పిలిచాడు.

భట్టాచార్యుల భార్య గుమ్మంవద్దకు వచ్చి “అబ్బాయి హేమంత్!” అన్నది.

“నేనేనండీ పిన్నిగారూ! యింట్లో ఆంథా క్షేమమా!” ఒక గ్రామంలో యిరుగు - పొరుగుయిళ్ళలో వున్నందువల్ల భట్టాచార్యులను బాబు అనీ, ఆయన భార్యను పిన్ని అనీ హేమంతుడు పిలుస్తూవుండేవాడు.

“ఆంథా క్షేమమే అబ్బాయి!”

“జ్యోతికి మంచిమంచి పుస్తకాలు తెచ్చాను. ఆమె ఏమైనా శ్రద్ధగా చదువుకొంటున్నదా?”

“తొక ఎక్కడ ? ఆయినప్పటికీ ఏదో కొద్దిగా చదువుకుంటూనేవున్నది”

“జ్యోతి యిప్పుడు ఎక్కడ వున్నది?”

“అదుగో, ఎదుటవున్న చటర్జీ గారియింటికి వెళ్ళింది. ఆయన కూతురు నిరుపమ నిన్ననే అత్తవారింటినుంచి వచ్చింది. ఆమెను చూచేందుకు వెళ్ళింది. నీవు యివ్వాలి యిక్కడే వుంటావా?”

“ఆ, రేపటివరకు యిక్కడే వుంటాను”

“నీవు ఒంటరిగానే వచ్చావు. ఒకమాటు మీఅమ్మ గారినికూడా తీసుకురాదా?”

“అమ్మగారికి యిల్లు కదిలేందుకే వీలుండదండీ!”

ఆసమయాన భట్టాచార్యుల ధర్మపత్ని తనహృదయగతభావాలను వెల్లడిచేయ నారంభించింది. “అబ్బాయీ! నీవు కలకత్తాలా వుంటున్నావు, జ్యోతి యీడువచ్చిన పిల్ల. దానికి కలకత్తాలో గౌరవ కుంటుంబానికి చెందిన చదువుకున్నవాళ్ళ సంబంధం ఏదైనా ఒకటి చూసిపెడితే ఎంతైనా బాగుంటుంది. మాజీ కపరిసిత సామాన్య మైన దన్నసంగతి నీకు తెలుసు. నీ వృష్టిలో జ్యోతికి తగిన సంబంధం ఏదైనా వున్నదా?”

హేమంతుడి హృదయం కొట్టుకో సాగింది. తాను మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమించిన జ్యోతికి ఏదైనా మంచి సంబంధం చూసిపెట్టుతూని తన్నే కోరటంవల్ల హేమంతుడి హృదయంమీద గాయపరచినట్లయింది. ఎవరైనా తనచేత్తో బుద్ధిపూర్వకంగా విషపాత్రను పుచ్చుకు సంతోషంతో త్రాగుతారా? ఆమె తన్ను సంబంధంగున చి హెచ్చరించటం, అపైన తన్నేదాన్నిగురించి ప్రయత్నించమనటం గాయపడ్డ అతని హృదయంమీద మరొకదెబ్బ తగిలినట్లయింది. అతడు లోలోపలనే యీసంగతులను గురించి ఆలోచించసాగాడు. నివరకు తనను తానే సంబాళించుకున్నాడు. చాలా సేపటివరకు మెదలకుండా పూరుకోవటం బాగుండదని అనుకున్నాడు. తాను యీవిధంగా పూరుకున్నందు వల్ల తనపై ఆమెకు సంశయం కలుగుతుండేమా అనుకుని “అలాగే! నేను జ్యోతికి గౌరవకుంటుంబానికి చెందిన చదువుకున్న కుర్రవాని

సంబంధం కుదిర్చేందుకు పయత్నిస్తాను. ఈనోజులో మంచి సంబంధాలు ఎక్కడ వున్నాయి? అయినా ఏదో కనిపిస్తోందా అని ఎవరికో ఒకరికి జ్యోతిని ఎవ్వటంకూగా పంచిని కాదు” అన్నాడు.

హేమంతుడి నోట యీమాటలు విని భట్టాచార్యుని భాగ్యచాలా సంతోషం గాంచి “అబ్బాయీ! ఇవన్నీ నీవు మాయంలో భోజనం చెయ్యి” అని కోరింది. హేమంతుడు లోలోపల “ఓహో! జ్యోతికి దగ్గరగా వున్నాని చూడవచ్చు” ననుకుని “సరేలేండి, యింటికి వెళ్ళి కొద్దిసేపటిలో వస్తాను” అన్నాడు.

అతడు యింటికి వెళ్ళాడు. ఇంటివద్ద అవసరమైన పని ఏదీ లేదు. ఇంటికి వచ్చినతరువాత, తాను జ్యోతికి వ్రాసిన ప్రేమలేఖను చదువనారంభించాడు. మాటిమాటికీ తెరవటమూ - మరచి పెట్టటమూవల్ల ఆకాగితం బాగా నలిగిపోయింది. కొన్ని చోట్ల చిరిగిపోయింది కూడాను.

ఒకటి - రెండు - మూడు పర్యాయాలు అతే రాప్రేమలేఖను చదివాడు. ఈపుత్తరాన్ని తాను ఇనాళ జ్యోతికి చదువుకునేందుకు యిస్తాడు. జ్యోతిపట్ల తనకు ఎంత అనురాగం వున్నదో - దీనిని చూచి నందువల్ల ఆమెకు తెలుస్తుంది. తన హృదయంమీద ఆమె ఎన్నో లోతైనగాయాలు ఏర్పరిచింది. జ్యోతి తనకు లేకున్నచో తన జీవితం ఎంతో అంశకారమయమయి వ్యర్థమైపోతుంది. నాను కనతండ్రికి యింతగా భయపడ్డందువల్ల లాభ మేమిటి? ఎందుకు యింతగా భయపడాలి? కాకపోతే యింట్లోనుంచి వెళ్ళగొడతాడు. తన ఆస్తిలో ఒక్క దమ్మిడికూడా యివ్వడు. పోనీ! తాను ఏదూరదేశానికో వెళ్ళి బడపంతులు చేసిఅయినా నాలుగు డబ్బులు సంపాదించుకోలేదూ? తన లోతైన హృదయంలోగల యీ నివ్వల్పమైనప్రేమను ఆశగా గొని తనకుగల కొరతల నన్నింటినీ తీర్చుకుంటాడు. తన కాపనిలో సఫలత లభించదా? హేమంతుడు యీ విధంగా యోచించి, “నేడు భట్టాచార్యుని పాదములపై పడి జ్యోతిని తనదానిగా - లసినదిగా వేడుకున్నానుని నిశ్చయించుకొన్నాడు. అతడు తన కాభీక్ష పెట్టడా? ఏమైనాకానీ ముందు జ్యోతియొక్క మనోభావాన్ని తెలుసుకోవటం అవసరం అనుకున్నాడు.

“మేముగా తమ ఆదిభాగానే ప్రేమగ్నమై మామననదా!
 “జ్యోతి! జ్యోతి!! నీవు నాదానవని హృదయం చెప్పతోన్నది!
 అవును, నీవు నాదానివే!”

9

హేమంతుడు తమ జ్యోతిష్మతికి ఇచ్చినమాటప్రకారం మధు
 నూదనభట్టా గార్యల యింటికి భోజనానికి వచ్చినప్పుడు, జ్యోతియొక్క
 జ్యోతిర్మయసౌందర్యకిరణాలు గదినంతనూ ప్రకాశవంత మొనరుస్తూ
 వుండటాన్ని చూశాడు.

“నేను నిన్ను పిలిచేందుకు వద్దా మునుకుంటున్నాను” అన్నది
 జ్యోతి.

జ్యోతివంక ఆశాభావంతో చూశాడు. ఈ రెండు-మూడు
 మాసాల్లానూ ఆమె ముఖమండలంలో ఒక నూతనజ్యోతి ప్రజ్వలించిన
 టనిపించింది. అతనికి సౌందర్యం బయటకు వెల్లివిరుస్తూన్నదా అని
 పించింది.

హేమంతుడి నోటినుండి ఏమాటా వెడలలేదు.. అతడు తనలో
 తానే - “నే నిప్పుడు యిక్కడకు రాకుండా వున్నట్టయితే ఎంతో
 బాగుండేది. జ్యోతి నన్ను పిలుచుకువెళ్ళేందుకు మాయంటికి వచ్చి
 వుండేది. అచ్చట ఏకాంతంలో ఆమెతో... మూర్ఖ హేమంతు!
 నీ వేమి చేయతలపెట్టావు? పడిన శ్రమనంతనూ వ్యర్థం చేసేవాడివి.
 ఎంత మూర్ఖుడవు!” - అనుకున్నాడు తనలో తాను మళ్ళీ. హేమం
 తుడు భోజనానికి కూర్చున్నాడు. జ్యోతి అతనికి దిననకర్తతో దినుడు
 తూపుంది. ఆసమయంలో హేమంతుడు అప్పటిదృశ్యాన్ని తనలో
 రానున్న ముఖపరంగా విత్రించుకుంటూ పరధ్యాసంగా భోంచేస్తు
 న్నాడు. ఈ విధంగా ఆరంభమైన భాదిదీపితంగల మానవుని అదృష్టం
 వర్ధించ నలదియగునా? జ్యోతి నిశ్చల్యాన్ని భంగం చేస్తూ “మీరు
 మమ్మల్ని మరచిపోయారు” అంది..

నేడు జ్యోతియొక్క సంభాషణావిధానంలో సుకోచుగాని,
 లజ్జగాని పేరునకే నా లేదని హేమంతుడు గోలోపల అనుకున్నాడు.

జ్యోతిష్మతి

“మిమ్మల్ని ఎలా మరచిపోగలను? నీచమవు ఎలా సాగుతుంది?”
అన్నాడు.

“చదువుకొనేందుకు వీలయితేగదా?”

జ్యోతికి ఇతరులతో సంభాషించే విధానం బాగా అలవడింది. ఆమె ప్రేమమైన హృదయాకర కనుగు మాటలయందలి మధురత, కోమలమగువాణి, చిరునగవు, మృదుభాషణము - యివన్నీ కలిసి బంగారానికి తావి యబ్బినట్లుగా ఆమెకు వన్నె తెచ్చాయి.

“సరే, ఇవ్వారో నిన్ను పరీక్ష చేస్తాను. పరీక్ష... ప్యాపెరే నీకు బహుమతి లభిస్తుంది. వీకోసం చాలా పుస్తకాలు తెచ్చాను” అన్నాడు హేమంతుడు.

“పుస్తకాలు ఎక్కడ వున్నాయి. ఒకసారి చూస్తాను.”

“ఇంటివద్ద వున్నాయి.”

“నేను వెళ్ళి వీసుకురానా?”

“అలా వీలుకాదు నుండు. పరీక్ష చేసి, ఆ తరువాత ఇస్తా.”

“పోనీలెండి, పరీక్షే యివ్వను.”

“ఏం?”

“మీరు నాకు పుస్తకాలు యిప్పటివరకు చూపించనే లేదాయే!”

“నేను వచ్చినప్పుడు యింటివద్ద ఎందుకు లేవు?”

“మీరు వస్తారని నాకు తెలిస్తేగదా! నిరుపను యింటికి వెళ్ళాను. అత్తారింటివద్దనుంచి ముట్లముదటిసారిగా వచ్చింది. మా అమ్మ మీరు వచ్చారని చెప్పగానే, నేను వచ్చేశాను. వంట ఎవరు చేశారనుకున్నాను? నేనే చేశాను. ఇవ్వారో నేను వంట చేస్తానని అమ్మతో చెప్పాను. సరే, హేమంతుబాబుకోసం నీవే వంట చెయ్యమని అన్నది.”

“హేమంతుబాబు!” ఈమాట హేమంతుడి స్నేహితునికి ఊటిగా తగిలింది. ఆ సమయంలో జ్యోతి మందహాసం చేస్తోంది.

హేమంతుడు భోజనం ముగించుకొని “యింటికి వెదతాను” అన్నాడు.

“పదండి, నేనుకూడా వచ్చి పుస్తకాలు తెచ్చుకుంటాను” అన్నది జ్యోతి.

“నుండు భోజనం చెయ్యి. తరువాత పుస్తకాలు తెచ్చుకోవచ్చు. హేమంతుడాలు ఎక్కడికీ పారిపోయిపోయి” అన్నది జ్యోతి తల్లి.

“ఇది బాగానే వున్నది” అనుకున్నాడు హేమంతుడు తనలా “కొద్దినేపటిలో జ్యోతితో ఏకాంతంగా మాట్లాడి ఆమె హృదయాన్ని తెలుసుకోగలుగుతాను. జ్యోతికి ఏ అభ్యంతరమూ లేకపోతే, భట్టాచార్యులనూ ఆయన ధర్మిపత్నినీ బ్రతిమాలి జ్యోతిని నా కివ్వమని నేడుకుంటాను. తండ్రిగారి అసంతుష్టిని ఏమాత్రమూ లక్ష్యంచెయ్యను.”

హేమంతుడు యింటికి వచ్చి మంచంపై పడుకుని జ్యోతి రాకకోసం ఎదురుచూస్తున్నాడు. “జ్యోతి ఎక్కడు వస్తుందో? ఇంకా భోజనం చెయ్యకుండావుంటుందా? భోజనం చెయ్యటానికి యింత ఆలస్యంచేసింది ఎందువల్లనో?” అనుకున్నాడు. కొంచెంసేపైన తరువాత, జ్యోతికోసం తాను తెచ్చిన పుస్తకాలను తిరుగవెయ్యసాగాడు. పెన్నిలు తీసుకుని ప్రతిపుస్తకంమీద అక్కడక్కడ జ్యోతి పేరు వ్రాశాడు. ఆ పిమ్మట అతడా పుస్తకాలను హృదయానికి హత్తుకున్నాడు. - ప్రేమావేశంలో అతనికిన్నూ మూతలు పడుతున్నాయి. పుస్తకాలను హృదయానికి హత్తుకొన్నందువల్ల యింత సంతోషం! యింత ఆనందం! యింత శాంతి! ఆకస్మికంగా బయటి నుంచి ఎక్కడ “హేమంతుడా?” అని పిలిచారు.

ఆ పిలుపు విని హేమంతుడు శయ్యమీదినుంచి ఒక్క గంతు నేకాడ న్యోమి వచ్చింది. అతడిహృదయం డడడడ కొట్టుకోసాగింది. భయంతో నీలం కన్ను గొంతుతో “నా జ్యోతీ! నా!” అన్నాడు.

జ్యోతి యింట్లోకి వచ్చింది. “నా పుస్తకాలు ఎక్కడ వున్నాయో యివ్వండి” అంది.

పుస్తకాలు జెక్కిగుమిడ చెల్లాచెదురుగా పడివున్నాయి. బంగారు అక్షరాలతో బైండు చక్కగా చేసినది. ముచ్చట గొలుపు తున్నాయి. జ్యోతి ఒక్కొక్కటి తీసి పేజీలు తిరుగవెయ్య నారం భించింది. హేమంతుడు అర్ధనిమిలితదృష్టితో ఆమెవైపు చూడ నారం భించాడు. ఆ చంద్రబింబంలాంటి ముఖమూ, నల్లటి ముంగురులూ, వుంగూలవలె మెలికలు తిరిగిన జుట్టు, ఆమె నుండో మేన ముఖమూ పైన గాలితాకుడుకు గంతులుపేస్తూ ఆటలాడుతుంది. ఆమె గులాబి వన్నె చెక్కిల్చుంచీ, సుందరసుకుమారి సొలసించీ యశోవసం తోటికిసలాడుతూవున్నది జ్యోతి చూచుటకు సౌందర్యదేవియాయన్నటుల వుంది. హేమంతుడి శరీరమందలి ప్రతి రక్తబిందువూ ఉప్పొంగుతూ ఉబికిసలాడింది. అతడు ఉద్రేకంగా “జ్యోతీ!” అని పిలిచాడు.

“ఏమిటి హేమ బాబూ!” అంది జ్యోతి. జ్యోతి మరల “హేమ బాబూ?” అని పిలిచింది.

హేమంతుడు కొంచెంసేపటివరకు ఏమీ మాట్లాడలేదు. తరువాత అతడు జ్యోతిచేతిని తనచేతితోపట్టుకుని నొక్కాడు. జ్యోతి చేతిని విడిపించుకుంది. ఆమె హేమంతుడివైపు సరిగా చూడలేక పోయింది. స్త్రీలకు స్వాభావికభూషణమగు లజ్జ ఆమెను ఆ సమయాన ఆవరించింది. హేమంతుడు “ఏం జ్యోతీ! నీవు నన్ను మరిచి పోయినట్లున్నావు. నిన్ను నేను ఒక్కక్షణంకూడా మరిచిపోలేదు. నిన్ను నేను ప్రతిక్షణమూ జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటూవుండేవాణ్ణి. ఇదుగో, నీకు ఒక ఉత్తరంకూడా వ్రాశాను. చూడు. నీకు కష్టం కలుగుతుండేమోనని పంపలేకపోయాను. రాత్రింబవళ్ళు నే నీవు తర్రాన్ని ప్రేమ పూరితమైన నా హృదయానికి హత్తుకుంటూవుండేవాణ్ణి” అన్నాడు.

ఇలా చెప్పి హేమంతుడు తన హృదయభారాన్ని తగ్గించుకునేందుకు ప్రయత్నించాడు. అతడు తన హృదయమందలి భావాలనూ, లాలసలనూ ప్రతిభావంతమగు శబ్దాలనూ అతియోగ్యుడగు రచయితకంటే ఉత్తమరీతిని ఆకర వంతమగు మాటలనూ వరించాడు. అతఁ డాప్రేమరేఖను తెరచి జ్యోతిచేతికి యిచ్చాడు. జ్యోతి శరీరం

గనుకొడిచింది. ఆమె చూపుకు నల్లని అక్షరాలు చుసకగా కనిపించ సాగాయి. కాలికు ఆమె చేతులపైకి పరుగిడసాగినట్లనిపించింది.

“ఇది చదువు” అన్నాడు. జ్యోతి నిశ్శబ్దంగానూ, అచేతనం గానూ నిలబడింది. “పోనీ యిలా యివ్వు. నేనే చదివి దినిపిస్తాను.” అన్నాడు. జ్యోతి ‘అవును - కాదు’ అని ఏ జవాబూ యివ్వలేదు. తల వంచుకొని ఏమైనా చెప్పేందుకుకూడా ఆమె సాహసించలేక పోయింది. విద్యుద్విశ్రాంతి తాకడంవల్ల శరీరంతా రాతివలె అయిపోయిన మనుష్యునిమాదిరిగా ఆమె అచేతనంగా నిలబడివున్నది.

హేమంతుడు భావనూర్తంగా ఉత్తరం చదువసాగాడు. జ్యోతి కొయ్యబొమ్మవలె నిలబడిపోయింది. తన చెవులవద్ద ఎవరో సమ్మెటదెబ్బలు కొడుతున్నారా - అన్నట్లు ఆమెకు దినిపించింది. ఈ ప్రేమాఘాతములు వుండివుండి ఆమె హృదయపుతెరిలకు కొట్టు కుంటూవున్నాయి. ఆమెకు తల తిరుగుతున్నట్లయింది.

ఉత్తరం అంతా చదివి, దీర్ఘంగా శ్వాసించి “జ్యోతి! నా ఆశలూ, హృదయవాంఛలూ వ్యర్థమైపోవలిసిందేనా!” అన్నాడు.

జ్యోతి మాట్లాడకుండా విస్మయంతో రాతివిగ్రహంవలె నుంచునిపోయింది. నోటినుండి ఒక్కమాటైనా రాలేదు. మాట్లాడేందుకూ - వినేందుకూకూడా ఆమెలో శక్తి లేకుండాపోయింది. పంజరంలో బంధింపబడిన పక్షివలె నుంచునిపోయింది. శ్వాస నిరోధింపబడుతూ వుంది. శరీరం అంతా వుండి - వుండి కంపిస్తూవున్నది.

“జ్యోతి! నీ ప్రియమైన పెదవులతో నిన్ను నేను ప్రేమిస్తున్నాను.. అని ఒక్కమారు చెప్పి. నన్ను ప్రేమతో చూడు. ఒక్కమాటు... కేవలం ఒక్కమాటు. తరువాత నిన్ను నా కిన్నుని మీ తల్లిదండ్రులకు విచ్చగానివలె వేడుకుంటాను. నేను నిన్నే కోరుతున్నాను. దబ్బు నా కిక్కరిలేదు. ఈ అసారసంసారంలో నేను నిన్ను మాత్రమే కోరుతున్నాను” అన్నాడు హేమంతుడు.

జ్యోతి తనలో తాను “ఇదేమిటి? హేమబాబు యివాళ యిలా అయ్యాడేమిటి? ఆయనకు పిచ్చి యెత్తలేదుగదా! అతడికి

నాడు...పుష్పవాటికలో చెప్పిన మాటలు ఆమెకు జ్ఞప్తికివచ్చాయి. మరల నేడు అదేవిధంగా జ్యోతిశరీరం అంతా నీరసమెటోయింది.

హేమంతుడు మళ్ళీ “జ్యోతీ! నీనోటితో ఒక్క మాటైనా పలుకవా? అవునో - కాదో - ఈ రెంటిలో ఏదోఒకటి చెప్పు. నేను యీ ఒక్కమాటనూ నీనోటినుండి వినేందుకు ఆశించాను.” అన్నాడు.

జ్యోతి ఆకస్మికంగా లేచినుచుని, “హేమబాబూ! నేను యింటికి వెళ్ళనా?” అంది.

“జ్యోతీ! ఏజవాబూ చెప్పవేమి? జవాబు చెప్పు.”

“ఏమని చెప్పను?”

“ఒక్క మాట, నీవు నన్ను ప్రేమిస్తున్నావో లేదో చెప్పు జ్యోతీ! చెప్పవూ?”

హేమంతుడు నేడు తనతో ఏజవాబు చెప్పించాలని అనుకుంటున్నాడో జ్యోతికి బాగా అర్థం అయింది. ఈ ప్రశ్ననుగురించి అనాటి సంధ్యాసమయంలోతప్ప మరెన్నడూ ఆమె యోచించలేదు. హేమంతుడి నేటిప్రవర్తన... ఈకంపితస్వరము, ఈచంచలత్వము - యివన్నీ ఆమెకు లజను కలిగించాయి. హేమంతుని ఎడబాటు ఆమెకు కష్టదాయకమే. ఎందుకని? - ఆమె యీబాధను అనుభవిస్తున్నదా? అనందాన్ని వాంఛించనివా రెవరు? బుద్ధిపూర్వకంగా ఎవరూ దుఃఖాల్లో చిక్కుబడరు. కాని యీమాటల్లో అనందం ఎక్కడ? అంతే గాదు, యీమాటలుతప్ప ఆమె ఏకోజానా ఏమీ ఆలోచించలేదు. కాని, నేడు హేమంతుని మాటలధోరణి పూర్తిగా ఆమెకు అసహ్యంగా తోచింది.

ఈసమయంలో జ్యోతిస్థితి శోచనీయంగా వుంది. ఆమె ప్రతి అవయవమూ అంతరంగంగా దెబ్బ తింటూవున్నదా అన్నట్లు కనిపిస్తూ వుంది. హేమంతుడు యిలా మాట్లాడాడేమి? అనాటి సంధ్యాసమయంలో హేమంతుడు వెళ్ళినవెంటనే ఆమెచూడయగ అగి అగి కొట్టుకొన సాగింది. హేమంతుని యీ ప్రవర్తనను గురించి ఆమె ఆలోచించినప్పుడు అ నేకవిధాలైన రహస్యమయయోచనలలో చిక్కుబడేది. చివరకు ఆమె కొద్దిప్రయత్నంతో తన మనస్సును వశపరచు

కుంది. రెండుగోజులపాటు అతిథిగావున్న హేమంతుడు నామార్గంలో అడ్డుబడ్డాడు. కాని, యిప్పు డతడు వెళ్ళిపోయాడు. ఇప్పు డిక ని తిరిచవలసిన అవసరం ఏ ముంది?

ఈ సంసారం క్షణభంగురం. ఒకడు వస్తాడు, మరొకడు వెళ్ళి పోతాడు. ప్రతివాడూ యీ ప్రపంచంలో రెజ్జాల్స అతిథిమాత్రమే ఈ రెజ్జాల్స అతిథికోసం యింట్లో ఏమూలా కూచుని ఎవరు కన్నీరు కారుస్తారు. పోయినవారు తిరిగి రాజాలరు. జ్యోతికి యీ సంగతి బాగా తెలుసు. హేమ-తుడికీ తనకీ సంబంధ మేమిటి? అత డొక అతిథి. రెండుగోజులపాటు తనను కలుసుకునేందుకు వచ్చాడు. తరువాత తన వూరికి వెళ్ళిపోతాడు. అతనికోసం తానిప్పుడు ఎందుకు దుఃఖించాలి! ఇందువల్ల కలిగే లాభ మేమిటి? ఈ యోచన లామె మనస్సును కష్టపెట్టుకోనీయకుండా కాపాడాయి. ఆమె హేమంతుని ఎడబాటువల్ల కలిగిన దుఃఖాన్ని మరిచిపోయింది. కాని, హేమంతుడి లేఖయందలి “జ్యోతీ! నీవు నన్ను ప్రేమిస్తున్నావా?” అన్నమాటలు ఆమె యందలి కారించిన అగ్నిని మరిల ప్రజ్వలంపజేశాయి. హేమంతుడిపట్ల ఆమె హృదయంలో ప్రేమ మరిల జనించింది

“పెండ్లిమాట”.....ఈ మాటనుగురించి హిందూకన్య తన నోటితో చప్పించే ఆచారం లేదని ఆమెకు బాగా తెలుసు. అంతే గాదు. ఆమె యీ విషయంలో ప్రస్తావించరాదుకూడాను. ఈ విధంగా చేయటం హిందూకన్యకు తగదుకూడాను. ఇందువల్లనే ఆమె యీ విషయంలో దూరంగా వుండేందుకు ప్రయత్నిస్తూవుండేది.

హేమంతుడు అన్న మాటలనుగురించి జ్యోతి లోలోపల ఆలోచించసాగింది. హేమంతుడు యీ సంగతులన్నీ నాతో ఎందుకు చెప్పాడు? ఈ మాటలు చెప్పినందువల్ల తన కేం లాభం వుంది? హేమంతుడి యీమాటలప్రభావం తనహృదయంలో మార్పు లేలేదా? లేదు! అలా కాదు! ఇందువల్ల లాభ మేమిటి? ఆమె తననునన్నును చెదరినివ్వలేదు ఏ మాటా నిశ్చయించుకోకుండా ఆమె గుమ్మం వద్దకు వెళ్ళింది. హేమంతుడు ఏ గో తననుండి ఆసించినవాడివలె తన వెపే నూటిగా చూస్తున్నాడు. అతడు ఒక్క-అంగలో గంతువేసి జ్యోతిని పట్టుకొని తనవైపుకు దగ్గరగా లాగుకొని హృదయానికి

నాకుకొని స్నేహవేశగల ఆమె చెక్కిళ్ళను ముద్దుపెట్టుకున్నాడు. జ్యోతి ఆతనినుండి విడిపించుకొని ఏడుస్తూ నేలమీద పడిపోయింది.

హేమంతుడు ఉలికిపడ్డాడు. తా నేమి చేయుచున్నాడు? ఇంతసేపటివరకు తాను ఏ అజాచరంగా నిమగ్నుడై వున్నాడు? “జ్యోతి! నన్ను తమించు. నేను పాపాణమూర్తిని. నన్ను తమించు” అంటూ ఆతడు జ్యోతి పాదాలను పట్టుకున్నాడు.

“వదిలిపెట్టు హేమంతుడా!”

హేమంతుడు పాదాలను వదిలి - ఉన్నత్రుని వలె భూమిమీద కూర్చున్నాడు. ఆ సమయంలో ఆతనిదృష్టిమందు చీకటితెర ఏర్పడ్డది. ఆతనికి ప్రపంచమంతా అంధకరమయంగా కనిపించసాగింది. ఆతెర తొలగిపోయేటప్పటికి జ్యోతి అచ్చటినుంచి వెళ్ళిపోయింది.

హేమంతుడు లేచి నుంపున్నాడు. అతనిదృష్టి శయ్యమీద పడినిది. పుస్తకాలన్నీ అక్కడే పడివున్నాయి. జ్యోతి ఒక్క పుస్తకమైనా తీసుకువెళ్ళలేదేమి? హేమంతుడు శయ్యపైన పడివున్న పుస్తకాల ప్రక్కగా పడుకొని తాను చేసినపనిని తలచుకొని బాలకుని వలె వెక్కిరిచి ఏడ్వసాగాడు.

ఆనాటి సాయంత్రం గ్రామం అంతా అంధకారమయంగా వున్న సమయంలో హేమంతుడు దొంగవలె నిశ్శబ్దంగా యిల్లు దిడిచి కలకత్తాకు బయలుదేరాడు. గ్రామంనుండి వెళ్ళిపోయేటప్పుడు ఆతడు జ్యోతి యింటివైపు చూసి ఒక్కమారు నిట్టూర్చాడు. ఆ నిట్టూర్పు ఎవరికీ వినిపడకండా వాయుమండలంలో కలిసిపోయింది. ఈ నిట్టూర్పుతోపాటు హేమంతుడి భగ్నహృదయం ఎంత దుఃఖంతో వేదనాభరితమైన భావాలను వెలిబుచ్చిందో - ఎవరికీ తెలియదు.

10

హేమంతుడియింటినుంచి బయలుదేరిన జ్యోతి తిన్నగా తన యింటికి వెళ్ళలేదు. నారాయణఘోసాల్ యింటికి వెళ్ళింది. నారాయణఘోసాల్ యిల్లు పాతదీ, మరమ్మతుకోసం ఎదురుచూస్తున్నదీ అయినప్పటికీ చాలా విశాలమైన యిల్లు. ఆ యింట్లో యిద్దరు

ప్రీతిమాత్రమే వున్నాడు. ఆ యిద్దరూ నారాయణుడి నిధవ భార్యలు. వార్ధక్యంలో వున్నా వారిద్దరికీ ఎవరిని యాచించవలసిన పనిలేకుండా, జీవయాత్ర గడపటానికి కావలసిన విశ్వస్యం వుంది. ఇది వారిపట్ల గర్విచదగ్గ నిమయం.

జ్యోతి హృదయంలో అగ్ని రగుల్కొల్పబడింది. బుగ్గలపైనా పెదవులపైనా హేమంతుడు చిత్రించిన ప్రేమగోళ్ళు నిస్పృలు కక్కుతూవున్నాయి. జ్యోతికి ఎన్నడూ తాను ఆశించని చెట్టువద్దకు వెళ్ళి దానిఫలాలను చదిచూడవలసిన పరిస్థితి సంభవించింది. ఎవరో తన శరీరంమీద సలసలకాగుతున్న సీసం పోసినట్లుగా అనుభవించ సాగింది. తన పెదవులు చెండా దివలిప్తము లయిపోయినట్లుగా భావించి, చెప్పతరంగాని బాధ అనుభవించసాగింది.

ఘోషాల్ గారి భవనం మూడవఅంతస్తు పైకప్పుమీద కూర్చుని వున్న పావురాలు జ్యోతిని చూసి పైకి ఎగిరిపోయాయి. ఆలసి - దస్సిపోయిన బాటసారివలె జ్యోతికూడా అక్కడేకూర్చుంది. గ్రామ స్తులి సంచారంవల్ల వారి మాటలవల్ల కలిగిన సందడిని దింటూ కూర్చుని కొంతసేపటికి తనలో ఇలా అనుకోసాగింది.

హేమంతుడు యివ్వాలి చాలా కృతఃస్నుడుగా ప్రవర్తించాడు. అతడి అసభ్యప్రవర్తన, అనుచితకార్యాలవల్లా తన ఆకలన్నీ అడి యాస లయాయి పూలతోటలో హేమంతుడు తనను ప్రేమతో ఆలింగన మొనర్చుకున్న సంగతికూడా ఆమెకు జ్ఞప్తికి వచ్చింది. ఆ నాటి అతడి ప్రవర్తన సోదరీభావంతో జరుపబడిందని ఆమె భావించింది. నాటి ఆ ప్రవర్తనలో అపవిత్రప్రేమ దాగివున్నదని ఆమె కలలోకూడా అనుకోలేదు. కాని నేడు.....ఈ సంగతులన్నీ - ప్రేమలేఖ, కంపిస్తూన్న వ్యభాధిత్తమైన గొంతు - యివన్నీ ఒక్కొక్కటిగా జ్ఞాపకంవచ్చినకొద్దీ ఆమె హృదయంలో హేమంతుడిపట్ల అతడు ప్రేమించిన పనులపట్ల ఏకగింపు ఏర్పడింది. కోపంవల్ల కళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి.

‘ఛీ! ఛీ! ఇందుకోసమేనా హేమంతుడు తనకు చదువుచెప్పేందుకు రావటం? పుస్తకాలు తనకు యివ్వటం యిందుకేనా? తనను

బుజ్జించి, లాలించి తన్ను నాశం చేయాలని సంకల్పించాడు. పోనీ, నేను అతణ్ణి యంతగా ఎందుకు ప్రేమించాను?" జ్యోతి ఏడ్వ సాగినది. 'అమ్మ వద్దకు వెళ్ళి నుంచుంటే అమ్మ ఏమంటుంది? వాళ్ళ యింటికి వెళ్ళేటప్పుడు, "అతడియింట్లో ఎవ రున్నారు? వాళ్ళ యింటికి ఒంటరిగా - యాడేరినపిల్లవు వెళ్ళవచ్చా? నీవు వాళ్ళయింటికి వెళ్ళటం ఎవరైనా చూస్తే ఏ మనుకుంటారు?" అన్నది. ఆ సమయంలో మా అమ్మమాటను నేను లక్ష్యపెట్టలేదు. ఇప్పుడు నే నామె వద్దకు ఏ ముఖం పెట్టుకుపోను?" హేమంతుడు నేడు తనకు ఘోరమైన అన్యాయం చేశాడు.

శాంతిసౌందర్యాలు మూర్తీభవించిన స్త్రీని పొందాలని ఆశించనివా డెవ డుంటాడు? అని తాను ఏదో నవలలో చదివింది. తనపట్ల జరిగిన విషయంకూడా అలాంటిదేనా? ఈ విధంగా తలుచుకున్నకొద్దీ జ్యోతికళ్ళనుండి బొటబొట కన్నీరు కారిసాగింది. ఆమె శరీరంలో ప్రతి అవయవమూ భగభగ మండసాగింది. ఈ అగ్ని చల్లారుతుందా?

ఎండతో తపింపబడ్డ ఆకాశం తీవ్రంగా నెత్తిని మాడ్చి వేస్తోంది. అప్పుడప్పుడు పక్షులయొక్క రూత ధ్వనులు వినిపిస్తున్నాయి. పీడకలవలె మరిచిపోదామని ప్రయత్నించినకొద్దీ యీ సంగతులు ఆమె హృదయంమీద గంభీరంగా నాట్యంచేస్తున్నాయి. ఆమెకు బాహ్యప్రపంచం స్పృహకు వచ్చేటప్పటికి ఎండ తగ్గిపోయింది. సంద్యాసమయం ప్రపంచాన్నంతనీ తన పైటకొంగుతో కప్పివేసింది. సాయంసమయపు అంధకారం ఆమె గాయా లన్నిటిపైన ముసుగు వేసింది. ఆ చీకటిని అండగాగొని ఆమె క్రిందికి దిగివచ్చింది ఆమెకు చూచి నాగాయణమోహన్ చిన్న భార్య "ఏ, జ్యోతీ! మేడమీద ఒంటరిగా వున్నావే?" అంది.

"అబ్బే! ఏమీలేదు" అని జ్యోతి ఉలికిపడి నుంచుండి హేమంతుడు వేసిన ప్రేమచిహ్నాలు ఆమె చెక్కిళ్ళపైన అగ్నివలె ప్రకాశిస్తున్నట్లూ, ఆ అగ్ని ఆమెకళ్ళలో మెరుస్తూవున్నట్లూ - ఆ సమయంలో ఆమెమనస్సుకు అనిపించింది. ఏదోవిధంగా అక్కడి నుంచి తప్పించుకుపోవాలని ప్రయత్నం చేస్తోంది. ఇంతలోనే నారాయణమోహన్ పెద్దభార్య వచ్చి "మేడమీద కూచుని, యింకా

“వెళ్ళి వాల్తేమగదా - అని ఆలోచిస్తూ గడిచుంటుంది పాపం! ఎంత విచారం!” అంది.

ఆ సమయంలో జ్యోతిష్కరయం చూస్తూన్న మనోవిలో దాన్నీ కూడా సహించలేనంత భయవిహ్వలంగా వుంది. అందువల్ల ఆమె వ్యభిచారం చేసింది. ఆమె ఏ జవాబూ యివ్వకుండానే మెట్టు దిగి బయటకు వెళ్ళిపోయింది.

“ఎక్కడికి వెళ్ళావు? హేముయిటికి నీకోసం వెళ్ళావు. అక్కడ కూడా లేవు” అంది తల్లి.

తల్లి అన్న యీ మాట దుఃఖంతో వున్న ఆమె హృదయానికి బాణం వలె తాకింది. “ఆఁ” అంది.

“వెళ్ళి చూశావు. హేము ప్రక్కమీద పడుకుని నిద్రపోతున్నాడు. నీకు లేవు. నీవు అక్కడకు వెళ్ళలే దనుకుంటాను.”

“లేదు”

“అయితే యిప్పటికైనా ఎక్కడ వున్నావు?”

“నారాయణపూజాలో గారి యింట్లో”

జ్యోతి తల్లి సంభాషించుకుని “వెళ్ళకపోవటమే - మంచి దయింది. ఇగితం వచ్చినదానిది ఎక్కడికి పడితే అక్కడికి వెళ్ళటం నీకు తగదు. లోకాలు కాకుండా. హేము పుస్తకాలు యిస్తా నన్నాడుగా, తెచ్చుకోలేదేం? ఏమన్నా అనుకుంటాడేమో?” అన్నది.

“పుస్తకాలు తెచ్చుకోలేదేం?” అని తల్లి నోటినుండి విన్నప్పుడు జ్యోతికి ఎందలకొలది కులాలు హృదయంలో గ్రుచ్చుకున్నట్లు అనిపించింది. ఆరిపోయిన నిష్ఠను వూచి మళ్ళీ రిగుల్కొల్పి నట్టుగా అయింది జ్యోతిస్థితి. ఆమె తల్లికి ఏ జవాబూ యివ్వలేదు.

“స్నేహంతో అతడు యిస్తా నన్నప్పుడు తెచ్చుకోకపోయావా?” అని తల్లి మళ్ళీ అడిగింది.

“లేదమ్మా, పరాయి వాళ్ళ దగ్గరంచి పుస్తకాలు తెచ్చుకోటం మంచిది కాదు” అంది జ్యోతి. ఆమె కన్ను కన్నీటితో సిండి

పోయాయి. ఆమె గజగజ వణుకుతూ “అతనికి మనకూ సంబంధ మేమిటమ్మా?” అంది. “అవును, నిజమే. అతడు మఃపూరువాడు - బంధువు కాకపోతేనేం?” జ్యోతి ఏ జవాబూ యివ్వలేదు.

జ్యోతితల్లి ‘తనలోతాను అనుకున్నట్లు ఈలత ప. దిరిఎక్కేట్లు కనిపించటంలేదు. తల్లి - దండ్రులకు ఏకపుత్రుడు. అతడి ఆస్తిఅంతా యిక్కడే వుంది. కట్నం పుచ్చుకోకుండా వివాహం చేసుకుంటానికి ఎందుకు సిద్ధపడ్డాడు? హేమంతుడు చాలా మంచివాడు, అందగాడూ, సహృదయుడూ, చదువులూకూడా ఘట్టివాడే. అతడు ఎంత సరళస్వభావుడు!’ అనుకుంది.

జ్యోతిహృదయం దెబ్బతిన్న ఆడత్రాచువలె లోలోపల బుస కొడుతోంది. హేమంతుడు సరళస్వభావుడని ఎవరింటారు? అతని సరళస్వభావానికి తా నెంత విలువ చెల్లించుకోవలసివచ్చిందో తాతల్లి కేం తెలుసు? జ్యోతిముఖం గ్లానివల్ల కందిపోయింది. ఇవ్వాలే నేను భోజనం చెయ్యను. ఒంట్రా బాగుండలే దనే నెపంతో తన గదిలోకి వెళ్ళింది. దీపం వెలిగించుకు రామాయణం చదువుతోంది.

ఇంతలోనే తల్లి వచ్చి “రామాయణం చదువుతున్నావా? అయితే చదువు, నేనుకూడా వింటాను. మీ నాన్నగారు ప్రాంతికీర్తి వెల్లారు. ఈ రాత్రికి రారు” అన్నది. **మీ పంప గ్రామదాలియ్యి**

1. శైలదోర్ని. (కృష్ణజిహ్వ.)

మర్నాడు పొద్దున్నే జ్యోతిహృదయంలో హేమంతుడి అనుచితప్రవర్తనవల్ల నిన్నటిరోజున కలిగిన ఆలోచనలన్నీ అస్థిగాక్షరాల వలె నశించిపోయాయి. జ్యోతి, నేడు ఆ జ్యోతి కాదు. ఆమెకు నూతనజీవితం లభించిందని - ఆమె ముఖకవళికనుబట్టి ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తోంది. ఆమె హృదయంలోగల మఃపూర్ని అన్నిటిని సూర్యభగవానుడి స్వర్ణకిరణాలు కడిగివేసి, సుభ్రపరిచాయి. ఆమె నిటూర్చి, స్నానం చేసేందుకు నదివైపుకు వెళ్ళింది. హేమంతుడు తాకినంద వల్ల ఆమె హృదయంలో ప్రజ్వలించి అగ్ని నదీజలాలవల్ల చల్లార్చుకుంది. ఇంటికి వచ్చి తడిసెడ్డల్ని ఆరి వేసింది. తరువాత తల్లితో చెప్పి నిరుపమ యింటికి వెళ్ళింది.

జ్యోతిని చూచి నిరుపమ “జ్యోతీ! హేమంతుడు నిన్నే మన్నాడు?” అని అడిగింది.

నిరుపమకు జ్యోతి ఏ జవాబూ యివ్వలేకపోయింది. అందు వల్ల ఆమె మెదలకుండా కూర్చుంది. ఆ సమయంలో ఆమె శరీరం అంతా ఒకసారి జలదరించింది. జ్యోతి హృదయాన్ని యీ మాటలు మరల గాయపర్చాయి.

నిరుపమకు జవాబుకు ఎదురుచూడకుండానే “నాకు హేమంతుడితో వివాహం అయిపోయితే ఎంత బాగుండేది!” అంది. ఈ మాటను జ్యోతి సహించలేకపోయింది. బాధతోవున్న ఆమె హృదయము లోలోపల దుఃఖపడసాగింది. రెండు కళ్లనుండి బాటబాట కన్నీరు కారసాగాయి.

జ్యోతి పరిస్థితిని చూసి నిరుపమ శాంతంగా కూచోలేక పోయింది. ఆమె జ్యోతిని కాగిలించుకుని “ఏమి జ్యోతీ! ఏడుస్తావెందుకు? యీమాత్రానికే యింత కష్టమా! నేను అత్తవారింటినుంచి వచ్చినప్పటినుంచీ, హేమంతుడు ప్రతిరోజూ కొత్తపుస్తకాలు తెచ్చి యిస్తూవుంటాడని విన్నాను” అంది.

జ్యోతి ఎన్నడూ పొందని వ్యథను పొందింది. ఇప్పటివరకూ ఆమె హేమంతుణ్ణి నిర్భయంగా కలుస్తూవుండేది. ఈ విషయంలో తాను రహస్యంగా దాచివుంచాల్సిన సంగతుల్నిగురించి ఆమె ఎన్నడూ ఆలోచించనేలేదు. నిన్న జరిగిన సంఘటనతర్వాత పొరుగునవున్న వారంతా చెప్పకొనేసంగతులు విన్నతర్వాత ఆమె హృదయం లజ్జా భయాలతో విండిపోయింది. “పూరివారికి నే నెలా ముఖం చూపించను?” అని అవలోతాను అనుకుంది.

“జ్యోతీ! నీతో హేమంతుడు పెండ్లిపస్తావన తెచ్చాడా, లేదా? చెప్పవూ?” అంది నిరుపమ.

జ్యోతి యీ ప్రశ్నకు ఏమని జవాబిస్తుంది? మెదలకుండా ఊరుకుంది. నిన్న జరిగిన సంఘటనలు ఆమె హృదయంలో చెరిగిపోకుండా యింకా కలకలేస్తూన్నాయి.

నిరుపమ అంతఃకీర్తి ఆగలేదు. ఆమె మళ్ళీ “అతణ్ణి పెళ్ళి చేసుకోవా? అనుకుంటున్నావా? అతణ్ణి నీవు ప్రేమిస్తున్నావా లేదో చెప్పు” అంది.

జ్యోతి తల పూపుకూ “లేదు” అంది నిర్లక్ష్యంగా.

జ్యోతియొక్క యీనిర్భయత, నిర్లక్ష్యత చూసి నిరుపమకూడా మెదలకుండా పూయకుంది. జ్యోతి యిక అక్కడ ఒక్కక్షణంకూడా ఆగలేకపోయింది. ఎచ్చటనైన ఒక ఏకాంతప్రదేశంలో కూర్చుని ఏడ్వాలని ఆమె సంకల్పించింది. ఏదోవిధంగా అచ్చటినుంచి తప్పించుకుపోతే, ఆమెప్రాణాలు కుడుటబడతాయి. కాని ఆకస్మికంగా తప్పించుకపోవటం ఎలా? ఈ ఆలోచనతో ఆమె గదిలో ఒక మూల కూర్చుండిపోయింది. నిరుపమ ఏదో అవసరమైన పనిమీద అవతలికి వెళుతూ “ఇప్పుడే వస్తాను వెళ్లబోకు. నీతో చాలా మాట్లాడాలి” అని చెప్పి గది విడిచి బయటకు వెళ్ళిపోయింది.

జ్యోతికి అచ్చటినుంచి తప్పించుకుపోయేందుకు మంచి అవకాశం లభించింది. నిరుపమ వెళ్ళిపోయినతర్వాత జ్యోతి తన దృక్పథాన్ని ఆకాశంవేపు ప్రసరింపజేసింది. ఆ సమయంలో ఆమెకు ప్రజ్వలితాగ్నివలె ఆకాశం గోచరించింది. అక్కడినుండి మండుతున్న నిష్పరివ్వ యొకటి ఆమె హృదయంలో ప్రవేశించి తనను బూడిదగా చేస్తున్నట్లుకూడా భావింపచేసింది. ఆమె ఒకమారు గది గోడల్ని శ్రద్ధగా పరీక్షించిచూచింది. గుమ్మంవైపు చూసింది. ఎవరూ గుమ్మంవద్ద లేకుండుట చూచి ఆమె మెల్లమెల్లగా అడుగులు వేసుకుంటూ, దొంగవలె నిరుపమయిపోతుండి తన యింటివైపుగా వెళ్లసాగింది దానిలో ఆమెకు నదిలో స్నానంచేసేందుకు వెళుతున్న యిద్దరు పురుషులు కనిపించారు. ఆమె ఎవరివంకా చూడకుండా తిన్నగా తనయింటికి నచ్చేసింది తనగదిలో పక్కపై పడుకుని ఏడవటం ప్రారంభించింది ఏడ్చి - ఏడ్చి అలసిపోయింది. అప్పటికి చాలా పొడైక్కింది. హృదయభారం తన కన్నీటివారిధిలో ముణిగిపోయి చాలాభాగం తగ్గిపోయింది. ఆమె తనలోతాను “నేను హేమంతుణ్ణి వాస్తవంగా ప్రేమించానా? నవలల్లో ప్రేమసీత్రములు ఒకరినొకరు ప్రేమించుకొనురీతిని ప్రేమించానా? ఒకరినొకరు ఎడ

బాసినందువల్ల విరహాగ్నిచే దగ్గమే మరల వాక్యరూప కలిసిపోవుడు అమితానందమువల్ల వారి వాడిపోయిన హృదయపుకళిక వికసించి పుష్పించునీతిని మేము ప్రేమించుకొన్నామా? ఎన్నడైన ఆ విధంగా జరుగుతుందా?" అని తలపోయసాగింది.

గతించిన సంఘటనల నన్నింటిని జోడించి ఆమె యీ ప్రశ్నకు ప్రత్యుత్తరాన్ని అన్వేషించసాగింది. కాని, ఆమె కృతకృత్యురాలు కాలేకపోయింది.

ఇదివరలో హేమంతుడు కలకత్తాకు వెళ్ళిపోవునప్పుడు సంజ చీకటిలో ఆతడి నీళ్లువృష్టి జ్యోతియింటిమీద మాటిమాటికి పడుతూ వుండేది. ఆ సమయంలో జ్యోతి కొంతదూరిలో దాగివుండి చీకటి తెరిలో ఆలాటి కరుణాజనకవృశ్యాలను చూసింది. ఆ దృశ్యమును చూచి అనందంవల్లనో లేక మరేకారణంవల్లనో ఆమె హృదయం వ్యధాపూరితం కాసాగింది. కారణమేమో తెలియదు. మర్నాడు ఉదయం ఆమెకు శయ్యమీదినుంచి లేచేందుకు మనస్కరించేది కాదు. నెలికత్తెలమాటలు, హాస - పరిహాసాలు ఆమెకు బాగుండేవికావు. తన జీవితప్రకాశం క్షీణించిపోతుల ఆమె భావించసాగింది. ఆమె యొక్క భోగవిలాసాలనూ ఆమోదవస్తువులనూ హేమంతుడు తనవెంట పోను పోనూడని అనిపించింది. ఈ సంగతులన్నీ ఆలోచిస్తూ ఆమె ఆకస్మికంగా ఉలికిపడింది. "ఏనిపేరనా ప్రేమ! నవలా రచయితలూ కవులూ ఏనినేనా యితగా ఉపాసించేది? ఛీ! ఛీ." అనుకుంది.

జ్యోతిస్థితి మారిపోయింది. భవిష్యత్తునం దిక ఎన్నడూ గతించిన సంగతులనుగురించి ఏకాంతంగా కూర్చుని ఆలోచించను అని ఆమె దృఢంగా సంకల్పించుకుంది. హేమంతుడి విషయాన్ని ఎన్నడూ తలచను. అతన్నిగురించిన ఆలోచనకు హృదయంలో ఎన్నడూ తా వివ్వను. అతడిసంగతి ఎన్నడూ మనస్సులో ప్రవేశించేందుకు వీలే కుండా చేయాలని నిశ్చయించుకుంది. తనకూ అతడికీ సంబంధ మేమిటి? తన కతడు ఏమీ కాదు. అలాంటిసందర్భంలో అతణ్ణిగురించి ఆలోచించటంలో అర్థ మేమైనా వున్నదా? అయినప్పుడు, అతడి వియోగం వల్ల తనకు యింతదుఃఖం ఎందుకు కలగాలి? ఎన్నడైనా అతన్ని గురించిన తలంపు హృదయంలో చెలరేగేటట్లయితే తాను కోర్కో

నృతురాలై తనమనస్సును తానుగా కన్పింపజేసుకుంటుంది. తల్లితోపాటు యింటి పనులన్నింటను నిమగ్నరాలై వుంటూ ఈవిధంగా హేమంతుణ్ణిగురించిన తలంపులను హృదయంలోకి తానివ్వకుండా నేనుకునేందుకు నిశ్చయించుకుంది.

ఈ అప్రిప్రాయా లన్నిటినీ మనసునం దుంచుకొని, జ్యోతి నుంచంమీదనుంచి లేచింది. హేమంతుడు యిచ్చిన పుస్తకాలన్నిటినీ చించివైచి నిప్పు ముట్టించింది. అది మండుతూవున్నంతవరకు వింతగా వాటివైపు చూస్తూవుంది. ఆ పుస్తకాలు అన్నీ తగులబడి బూడిదగా అయినపిదప, ఆబూడిదరాశినుంచి కావిన కాగితపుముక్క ఒకటి ఎగిరి ఆమెకంట్లో పడ్డది. నల్లటిబూడిదలో, హేమంతుడు తనచేతితో వ్రాసిన తన నల్లనిపేరు, యీసమయంలోకూడా - ఘోరాంధ కారంలో నల్లని భూతంయొక్క భయంకరమందహాసంవలె ధిక్కరిస్తూ తన్ను వెక్కిరిస్తూన్నట్లు అనిపించింది. ఆమె తనపాదాలతో ఆబూడిద రాశిని తన్ని చెవరగొట్టింది. తరువాత ఇమె నిట్టూర్చి యింట్లోకి వచ్చి అమ్మా అని పిలిచింది.

తల్లి పొయ్యిమీద బియ్యంపెడుతూ “ఎందుకు” అంది.

“బాగా ఆకలిగా వుంది అమ్మా! తింటానికి నా కేసున్నా పెట్టు” అంది.

12

ఆతరువాత హేమంతుణ్ణి జ్యోతి చూడనేలేదా? హేమంతుడు ఆమెకు జ్ఞాపకంవచ్చినప్పుడల్లా యింటిపనులలో నిమగ్నరాలుఅయ్యో, లేదా అడవాళ్ళతో ఏదో మాట్లాడుతూ వుండియో ఆమె హేమంతుణ్ణి మరిదిపోయేందుకు ప్రయత్నిస్తూవుండేది. లేదా ఒక్కొక్కప్పుడు ఏకాంతప్రదేశంలో కూర్చుని గతించిన విషయాలనన్నింటినీ జ్ఞాపకం చేసుకొని మనస్సునుండి విసుగుదలను పారదోలేందుకు ప్రయత్నిస్తూవుండేది. హేమంతుడు ఆమెహృదయగృహంలో బాగా స్థానం సంపాదించుకొన్నాడు. అతణ్ణిగురించిన తలంపు ఏదైనా హృదయంలో జనించినప్పుడు ఆమె ఆ ఆలోచనలో లీనమైపోయేది. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆమెకు హేమంతుడు జ్ఞాపకంవచ్చినప్పుడు, నేను హేమంతు

జ్యోతి యిలా ఎందుకు ప్రశ్నించానా? - అనుకునేది. ఒక శ్లోకం విషయాన్ని గురించి ఆమె యంతగా ఎందుకు బాధపడుతోంది? తనకు ఏం చేయవలసి వచ్చింది? అట్టి దేమీ కాలేదే.

ఇట్టి సీటిలో ఆమె జీవితనాక ప్రవాహానుగుణంగా సాగిపోతూ వుంది. రెండు - మూడు తావులనుంచి పెండిప్రస్తావనలు కూడా వచ్చాయి. కాని అందులో ఏసంబంధమూ కూడా భట్టాచార్యులకు నచ్చలేదు. అవన్నీ పల్లెటూరిసంబంధాలే. ఒకడు ఏదో ఆఫీసులో ఉద్యోగస్తుడు. మరొకడు పురోహితుడికొడుకు, యింకొకతడు 'కాస్ట్రీ' పరీక్షకు చదువుతున్నాడు. ఈసంబంధాలు యేవీ కూడా భట్టాచార్యులకు తృప్తిపరచలేకపోయాయి. జ్యోతి బాగా చదువు వాస్తవీల్ల. ఆస్పాసవలె వుంటుంది. ఈడువచ్చిన పిల్లకూడాను. అలాంటి బుద్ధిమంతురాలైన పిల్లకు తగినవహితి చూడాలి. పల్లెటూరిసంబంధాలు ఏవీ కూడా ఆయనకు నచ్చకారణం యిదే. జ్యోతి పల్లెటూరివాడి తోను, లేదా గంటవాయిం చే పండితుడు, పురాణం చెప్పే కాస్తులు, గ్రామపురోహితుడు, లేదా ఏ హరికథలో చెప్పుకు బ్రతికేవాడినో దినానూ చెబుకు సుఖంగా జీవించలేదు.

శారవకుటుంబానికి చెంది బాగా చదువుకున్నవాడున్నా సంగతులు వున్న మరాఠారాలను, మూఢవిశ్వాసాలను తుదముట్టించే యోగ్యత గలవాడున్నా అయిన యువకుడి కిచ్చి జ్యోతి వివాహం చెయ్యాలని ఆయన ఆశయం. ఆయన యీ ఆశయాన్ని దిని గ్రామంలో వున్న చదువుకున్న పెద్దలు యిద్దరు ముగ్గురు చెడుగా భావించారు కూడా. భట్టాచార్యులతో వా రెప్పుడైనా జ్యోతి వివాహాన్ని గురించిన ప్రస్తావన తెస్తే, ఆయన "నేను బాల్యవివాహాన్ని అంగీకరించను. తగినవరుడు లభించేటంతవరకు ఆమెకు నేను వివాహం చెయ్యను" అనేవాడు.

భట్టాచార్యులకు హేనుంతుడితో జ్యోతి వివాహం చేర్చు బాగుండునని వుంది. కాని హేనుంతుడితండ్రి సుశీలకుమారిబాబుకు దురాశ మొదలు. ఎక్కువ కన్నం యిచ్చేసంబంధం ఈకొడుక్కి చేమాలని ముదటినుంచీ ఆయన సంకల్పం. సుశీలకుమారిబాబుకుగల యీ సంకల్పాన్ని భట్టాచార్యులు ఒకంద్రునోట దిన్నాడు. అందువల్ల

తన సంగబాధాన్ని గురించి నుశీలకమారుడితో ప్రస్తావించేందుకు ఆయన సాహసించలేదు. ఈ సంబంధం ఏమయినా ఆయన పూరిగా నిరాశ చేసుకున్నాడు. కాని, భార్యవత్తిడిమూలంగా, నుశీలకమారుబాబు అభిప్రాయం తెలిసికొనేందుకుగాను, కాలికాదర్శనం అనే నెపఃమీద కలకత్తా వెళ్ళేందుకు నిశ్చయించాడు.

ఒకనోజున అతడు కలకత్తా వెళ్ళే ప్రయత్నంగా పుంజగా, జ్యోతి వచ్చి “ఎక్కడికి వెళుతున్నారు నాన్నగారూ?” అని అడిగింది.

“కలీదేవిదర్శనం చేసుకువచ్చానుని వుంది. ఆమె అనుగ్రహిస్తే.....” అన్నాడు భట్టాచార్యులు.

భట్టాచార్యులు యిలా చెప్పి రాలాయించాడు. కాని, జ్యోతికి తల్లిద్వారా అసలు సంగతి తెలిసింది. ఈ సంగతి తెలియగానే జ్యోతి హృదయంలో హేమంతుడి కల్పనికమూర్తి వచ్చి గాయపడింది. జ్యోతి తనలోతాను “హేమంత్.....అయ్యో! అవృష్టవశాత్తు యిలా జరిగేటట్టయితే గ్రామసులనోళ్ళు మూయించేందుకు మంచి అవకాశం లభిస్తుంది” అనుకుంది. అంతేగాక, తాను హేమంతుణ్ణి ప్రేమిస్తుంది. హేమంతుడు తనను హృదయపూర్వకంగా ప్రేమిస్తాడు. ఈశ్వరికృపవల్ల హేమంతుడికి తనకి వివాహం జరిగితే ఎంత ఆనందంగా వుంటుంది? నవలలో వర్ణించినట్టుగా మమ్మల్నిద్దర్నీ ప్రేయసీ ప్రేయులుగా భావిస్తారు. ఆ వివాహం శుభవివాహం అవుతుంది. జీవిత శ్రేయం ఆనందంగా ఉడుస్తుంది. జ్యోతి అనాకల్లా యీ ఆలోచన లోనే గడపింది.

భట్టాచార్యులు వర్షాడు యింటికి తిరిగివచ్చాడు ఆయన యిల్లాకి రావటం చూసి, జ్వరంవచ్చిందనే నెపంతో జ్యోతి ప్రక్క మీద పడుకుంది. కాని, తుత్తడి ఏం చెబుతాడో నాలని ఆమె సంకల్పం. భట్టాచార్యులు ప్రయాణం ఎంతవరకు సఫలమయిందో నాలని ఆమె ఆశురపడుతున్నది. కాని, ఆయన తనంతా యీ ప్రస్తావ లేలేదు. భట్టాచార్యులు కొంచెంసేపు విశ్రాంతి తీసుకున్న తరువాత, ఆయన భార్య “వెళ్ళిన పని ఏమయిందండీ?” అంది.

“రాను రాను! ఆయనతో ఆప్రస్తానన తెచ్చేందుకే వీలు కలుగలేదు. సుశీలబాబుకు చచ్చేందక్కూడా తీరకలేదు. రెండు మూడు సంబంధాలువాళ్ళు వచ్చారు. కలకత్తానుండి బాగా ధనవంతులయినవాళ్ళు పది - పన్నెండు వేలు కట్టించిస్తామంటూ వచ్చారు. నామందరే వాళ్ళతో ‘నే నిప్పుడు పెళ్ళి చెయ్యననీ, పరీక్ష ప్యాసయాక, పదిహేనువేలకు తక్కువలేకుండా కట్టం తీసుకుని మరీ కొడుక్కి పెళ్ళి చేస్తాననీ’ చెప్పాడు. ఈసంగతులన్నీ విని జ్యోతినిగురించి మాట్లాడదలించడం వెర్రితనం గాదా? ఇదంతా చూచాక మనసంగతి చెప్పేందుకు సాహసించలేకపోయాను. “కలకత్తా ఎందుకు వచ్చా” రని అడిగాడు. “కాళీమాత దర్శనం చేసేందుకు వచ్చాను. ఇంతమూరం రానేవచ్చాంగదా, మిమ్మల్నికూడా చూశిపోవా మనిపించింది. ఇలా వచ్చాను” అని చెప్పాను.

“భోజనం ఎక్కడ చేశారు?”

“ఒక్క పూటకోసం నన్ను హోటలులోపోనిస్తారనుకున్నావా?”

“హేముకు కలుసుకున్నారా?”

“లేదు, ఎంతప్రయత్నించినప్పటికీ దొరకలేదు. ఎవరో స్నేహితుడి యింటికి చదువుకునేందుకు వెళ్లాడట!”

“అతణ్ణి ఎందు క్కలుసుకోలేదు. అతడు జ్యోతిని పెళ్ళిచేసుకోవాలని అనుకుంటున్నాడుగదా!”

“నీకు ఎలా తెలుసు?”

“జ్యోతికోసం పుస్తకాలు తెచ్చిపెడుతూ వుండేవాడు. దానికి చదువు చెప్పేందక్కూడా చాలా శ్రమపడేవాడు. ఈలాటి సంగర్భాన్ని అన్నిటినినీ, జ్యోతిని పెళ్ళి చేసుకోవాలని అనుకుంటున్నాడని అర్థించేసుకున్నాను. ఆ కారణంవల్లనే నేను ఏమీ అనుకుండా వూరుకున్నాను. లేకపోయినట్లయితే జ్యోతిని అతడితో చదువుగా తిరిగనిచ్చేవాన్నా! లోకులు ఎన్నెన్ని అడిపోసుకున్నారు? కాని నేను వాణిని లక్ష్యం పెట్టలేదు. వాళ్ళమాటల్ని పట్టిచుకోవటం అనవసరమనుకున్నాను. పిల్లకి యిట్టంగా వున్నప్పుడు మన కెందుకు అనుకున్నాను.”

ఈమాటలవల్ల జ్యోతికి తల్లిపట్ల ఏనగింపుకలిగింది. ఆమె తనలాతాను - “మాఅమ్మ ఇందుకోసమేనా. హేమంతుడితో చువుగా తిరగనిచ్చింది! ఆడదాన్ని అనుసంతమాత్రాన యీదురాగతాన్ని సహించితీగవలసిందేనా? అయ్యో! అతడిమెడకు ఏదో విధంగా ఉచ్చు వేసినట్టయితే ఎంతో బాగుండేదానా?” అనుకుంది. లజ్జవల్ల ఆమె తల క్రిందికి వాల్చుకుంది. దీనిపేరేనా పెళ్ళి? - ఛీ! తల్లిమీద ఆమెకు చాలాకోపం వచ్చింది. పెళ్ళిబజారులో ఎక్కడి నుంచో పిల్లవాణ్ణి తీసుకువచ్చి, అతడిచేతిలో పిల్లను పెట్టేటప్పుడు కలిగే లాభనష్టమంతా డబ్బుమీదే ఆధారపడివుంటుంది. పిల్లనూ పిల్లవాణ్ణి వాళ్లమనస్సు ఎలావుందో ఎవరూ అడగరు. అబ్బ...ఎంతటి మూర్ఖత్వం! ఎంత దురాచారం!...మళ్ళీ ఆమె తనసంగతి ఆలోచించ సాగింది. జ్యోతితో తనకు వివాహం జరిగటం అసంభవమని తెలసి నప్పుడు, హేమంతుడు తండ్రవద్దకు వెళ్ళి ‘నాకు డబ్బు వద్దు. జ్యోతియే కావాలి’ అంటాడు. కాని యీ నిర్ణయం అతడిచేతులో లేనప్పుడు యితరుల్ని చెడగొట్టినందువల్ల లాభం ఏముంది?

వెండిబంగారు ఆభరణాలు ధరించి - కోడలు తనయింటికి వస్తూంది. ఆమెను ఆలింగనంచేసుకుని హేమంతుడు ఎంతో ప్రేమతో మాట్లాడతాడు. కాని ఒకనాడు.....ఒకనాడు యీ ప్రేమసాగరంలో మునిగిపోయి స్వప్నంవలె మరచిపోవచ్చుకూడా. ఒకానొకప్పుడు నా ప్రేమచే ముగ్ధుడై ఒక పల్లెటూరి బీదపిల్లను తనదానినిగా చేసుకొనేందుకు ఎంతగా ప్రయత్నించలేదు! కాని, ఆమె తనను పెళ్ళిచేసుకొనేందుకు యిష్టపడకపోయేప్పటికే ఆమెను పరిహాసం చేస్తాడు. ఎంత సిగ్గుచేటు!

హేమంతుడి కల్పితమూర్తి ఆమె కళ్లయెగుట కన్పించినప్పుడు, లేదా హేమంతుడు ఆమెకు జ్ఞాపకం వచ్చినప్పుడు అతణ్ణి బలాత్కారంగా తన హృదయగృహంనుంచి బయటకు నెట్టివెయ్యాలని జ్యోతి అనుకుంటూవుండేది. కాని, అలా చెయ్యలేకపోయేది.

జ్యోతి చింతాసాగరంలో మునిగి అనేకవిధాలుగా ఆనాచిస్తూ వున్న సమయంలోనే చంద్రవగరు జమిందారుగారి పెండ్లి సంభావనలు ప్రాగ్భంజియాయి. పెళ్ళిసంబంధం నిరపడింతర్వాత జ్యోతి తలఎత్తుకు తిరుగసాగింది. అంతే గాదు - “నేను ఎంత అవృద్ధవంతు రాలా చూసుకోండి!” అనసాగింది.

వివాహం అయినతరువాత ఆమె అత్తవారింటికి వెళ్ళింది. చాలా ముసాయి గడిచిపోయాయి. తనకు రాణీత్వాన్ని ప్రసాదించిన తన సోదర్యాన్నిగురించి తలచేవారు ఎవరూ లేరని ఆమెకు జోధపడింది. మరొకొన్నిగోజులను తన సౌందర్యమే తనకు పతన హేతువయింది.

చంద్రకాంత చౌదరిగారు సంఘసేవకులు, ఆయోగ్యసంపాదకులు, సాధారణ నవలారచయితల్లాగా పేరుకోసం ప్రాణాల్పించే వాళ్ళలా ఒకడు. తనకోడలినిగురించి చచ్చును విని అపారంగా ఆనందిస్తూవుండేవాడు. తనకోడలుతో సమానమైన అందగత్తె మట్టుప్రక్కలవున్న పది - పదిహేనుగ్రామాల్లో వెదకిప్పటికే కొరికను. కట్నంలేకుండా బీదపిల్లను తనకొడుక్కు చేసుకున్నాడు అనే సంగతి లోకానికి తెలియజేయాలని అతడెప్పుడూ ఆశురితపడుతూవుండేవాడు. ధనంకంటే తనకు వస్తువు ప్రధానమని - అందలతోనూ చెబుతూవుండేవాడు.

చంద్రకాంత చౌదరి తన సుపుత్రుడు లక్ష్మీకాంతుడికి కట్నం లేకుండా జ్యోతితో ఎందుకు వివాహం చేశాడో మనకు తెలియదు. కాని, బయటకుమాత్రం యీ వివాహాన్నిగురించి గొప్పగా మాట్లాడుతూవుండేవాడు. అంతేగాదు, గర్వంతో ఉప్పొంగిపోయేవాడు. కట్నం లేకుండా తనకొడుక్కి పెళ్ళి చేసి తమ ఘనకార్యం చేశానని అనుకుంటూ వుండేవాడు.

పెళ్ళి అయినతరువాత పొరిపాటుగానూడా అతడు తనకోడలు ఎలా వుంటున్నాడో చూడనైనా చూడలేదు. ఇదంతా చూడటం తనపని కాదు. కొడుక్కి పెళ్ళి చేసి, కోడల్ని తీసుకురావటంతో

తనబాధ్యత తీరిపోయింది. ఇక ఆమె కష్టసుఖాలు కనుక్కోవలసిన బాధ్యత అంతా లక్ష్మీకాంతుడిది.

జ్యోతి అత్తవానింటికి వెళ్ళిన తరువాత జరిగిన సంగతులు తెలుసుకోవటం మనకు ఆవసరం. అత్తగాని, ఆడుబిడ్డలుగాని లేరు. చంద్రకాంతహృదయికి దూరపుబంధువైన ఒక స్త్రీ గృహకార్యకాలాపాలనీ నిర్వహిస్తూవుండేది. ఆమె చేసే పనులు, ఆమె తీసుకునే బాగ్రత్త - యివన్నీ జ్యోతిని చింతాసముద్రంగా ముంచివేస్తూవుండేవి. జ్యోతి కష్టసుఖాల్ని గురించి కనుక్కునే వాళ్ళెవరూ లేరు. తనకు తలనువ్వి రాత్రిపూట శృంగారించేసి ప్రేమతో భర్త గరివద్దకు తీసుకపోయే స్త్రీలెవరూ లేరు. ఆమె భోజనంచేసేంతో లేదో కూడా అడిగేవారు ఎవరూలేరు. ఆమె స్వయంగా భోజనం చేస్తే చేసినట్టు లేదా లేనట్టు. అదేవిధంగా తనంతట తాను భర్తగదిలోకి వెళ్ళాల్సిందేగాని, వెళ్ళిందా లేదా - అనికూడా అడిగేవారు లేరు.

వివాహం అయిన ప్రారంభంగా కొద్దిరోజులవరకు యిద్దరు - ముగ్గురు పరిచారికలు యీసంగతులన్నీ కనుక్కుంటూ వుండేవారు. తరువాత ఎవరిపనుల్లో వారు మునిగివుండేవారు. అందువల్ల యీ సంగతులు కనుక్కునేవారే కారు.

జ్యోతి ఒక్కొక్కప్పుడు వంటయింట్లోనూ, మరొకప్పుడు ముంగిలియందూ రాత్రులు గడుపుతూవుండేది. ఆమె ఎలా మర్చిపోరాత్రి ఎక్కడ పడుకున్నది - అని తెలుసుకొనే ప్రయత్నం ఎవరూ చెయ్యలేదు. ప్రొద్దున్నే పరిచారికలు వచ్చినప్పుడు జ్యోతి వంటింట్లో నిద్రపోవటం చూసి పరిహాసం చేస్తూవుండేవారు. అంతే గాదు! ఆమెఎదుటనే నిర్భయంగా పల్లెటూళ్ళోవుండే పేదపిల్లలు రాచపిలి ఎలా తెలుస్తుంది? - అనేవారు.

ఇక్కడి సంగతులన్నీ విచిత్రంగావున్నట్టు - జ్యోతికి బోధపడింది. తను రెండుమూడు ఘడియలసేపు మాట్లాడి గాలక్షేపం చేసేందుకు పనికివచ్చేవా రెవరూ యీయింట్లోలేరు. అందరూ కీలుబొమ్మలాగా ఆడుతూవుంటారు. ఎవరో నేనా ఏదైనా పని చెయ్యమని చెబితే చేస్తారు. లేకపోతే లేదు! వేళకు వచ్చి అడిగితే భోజనం పెడతారు. అలా చెయ్యకపోతే ఆపూట భోజనం వూడనే ప్రయత్నం!

ఈసంగతులన్నీ ఆలోచిస్తూవుండగా, ఆమెకు హేమంతుడు జ్ఞాపకం వచ్చాడు. సుఖంగా జీవించాలనే కోరిక ఎవరికి వుండదు? హేమంతుడు తన జ్యోతిర్మయమైన హృదయాకర్ కరూపానికి ముగ్ధుడయ్యాడు. అతడు తనను ప్రేమిస్తూవుండేవాడు. కానీ, యిచ్చటి పరిస్థితి దానికి పూర్తిగా విరుద్ధం. హేమంత... ఛీ! ఛీ!! తప్పు! తప్పు! ఇలా తలచాడు. అతణ్ణి జ్ఞాపకం చేసుకోవడం వ్యర్థం. డబ్బుతోను, తినుబండారాలతోను తనవివాహం కాలేదు. అలాంటప్పుడు యీ ఆలోచనలన్నీ ఎందుకు? తనభర్త తనదృష్టిలో దేవతలకంటే శ్రేష్ఠమైనవాడు.

‘క్రొత్త ఒకవీధి పాత ఒకరీతి’ అన్నట్లు జ్యోతిభర్త లక్ష్మీకాంతుడు ప్రారంభంలో రెండుమూడు మాసాలవరకు ఆమెను ఆదరణతో చూస్తూవున్నాడు. అంతే గాదు, ఆమెకుభగవంతుని పొగడుతూ వుండేవాడుకూడా. అతరువాత, జ్యోతి ఒకమారు పుట్టింటికి వెళ్ళినప్పుంది. వచ్చినప్పుటినుంచీ పరిస్థితులన్నీ విచిత్రంగా మారిపోయాయి. లక్ష్మీకాంతు డిప్పుడు యిదివరకటి లక్ష్మీకాంతుడు కాదు. ఇప్పుడు అతడు జ్యోతిని పెనుకటివలె ఆదరించటంలేదు. ఇదివరకటికివలె జ్యోతిపట్ల అతిడికి ప్రేమ, స్నేహము, గౌరవభావాలూ లేవు.

మేడగోడలందలి యిటుకలుకూడా ఒరిగిపోయి భయంకర రూపాన్ని తాల్చి, అచ్చటిపరిస్థితులన్నీ మారిపోయాయా - అనిపిస్తున్నాయి. ఆపరిస్థితుల్ని చూసి ప్రథమంలో జ్యోతి కొంచెం చకితురాలయింది. కానీ, ఏం చెయ్యగలదు? లక్ష్మీకాంతుడి ప్రవర్తన ఆమె హృదయాన్ని గాయపరిచింది. తాను పుట్టింటికి వెళ్ళినప్పుడు భర్త వియోగాన్ని భరించలేక, ప్రతిరోజూ భర్తయొక్క ప్రేమలేఖకోసం ఎదురుచూస్తు వుండేది. పొరుగునవున్న యువతులు వచ్చి ‘ఏమైనా వుత్తరం వచ్చిందా?’ అని ప్రతిరోజూ అడుగుతూవుండేవారు. కానీ రావలసిన అవసరం లేదుగాన వుత్తరాలు రాలేదు. పొరుగుయువతులకు యీసంగతి తెలియగానే ఒకటితో మరొకరు చెప్పుకోసాగారు. ఒకతె ఒకవిధంగానూ, మరొకతె మరొకవిధంగానూ చెప్పసాగింది. జ్యోతికి లక్ష్మీకాంతుడికి వివాహం అయిందని విన్నప్పుటినుంచీ కారద మండిపడటంలేదు. “పేదపిల్లకు యిత అదృష్టమా?” అంటూ

వుండేది. అలాటప్పుడు జ్యోతి సుఖంగా జీవించటాన్ని ఆమె చూడ గలదా? ఒకరోజున ఆమె జ్యోతి వినేటట్లుగా ఒక స్నేహితురాలితో “మొదట్లో లక్ష్మీకాంతుడికి మాచెల్లెల్ని యివ్వమని అడిగాను. కాని మాత్రమ్మ అందుకు ససేమిగా వొప్పుకో నన్నది. ధనవంతులికి పిల్లని యిస్తే నగలకూ, బట్టలకూ ఏలాటూ వుండదు. కాని, నీవయింటి పిల్లవాడికి యిచ్చినంత అన్యోన్యంగా దాంపత్యం వుండదు. అంటూ వుండేది. ఇందువల్లనే మాచెల్లెల్ని లక్ష్మీకాంతుడికి యివ్వలేదు” అన్నది.

కారడ చెప్పిన యీమాటలు జ్యోతిని బాగా గాయపరిచాయి. ఆమె యిలా చెప్పటంబోవున్న ఉద్దేశ్యం ధనమాత్రుణ్ణి నీవ పిల్ల పెళ్ళి చేసుకుంటే, కడుపునిండా తిండి, బట్టా, సుఖంగా కాలక్షేపం చేయటానికి మించి మరేమీ వుండదనీ, యింతకంటే ఎక్కువ ఆశించటం వ్యర్థమనీ నూచించటమే. కాని ఆమె లక్ష్మీకాంతుడిలో ఏమర్గుణమూ చూడలేదు - భోగవిలాసాలు, ఆమోద - ప్రమోదాలు, మాటిమాటికీ పానీయాలు - అల్పాహారాలూ, సంగీత - నృత్యాలూ - యివంటే ఆమెకు గిట్టవు. డబ్బు జమాపుర్పులు వ్రాసి గృహస్తులదృష్టిలో తమకతాము గొప్పదనాన్ని తెచ్చుకోవటం ఆవసరం. ఇది తన ప్రధమకర్తవ్యం.

నిర్మలప్రథ జ్యోతికి దూరపుబంధువు. అడుబిడవయస. ఆమె ఏదో మాటలసందర్భంలో “ఈయింటిపక్షిని యింతే. ఎవరూకూడా భాగ్యతో పగలు రెండుఘడియలనేపైనా మాట్లాడినవాళ్ళు లేరు. ఇదేం కొత్తగాదు. నీవు అనవసరంగా విచారపడవద్దు. కాని, మా అత్తవారింట యిలా కాదు” అని చెప్పింది.

జ్యోతి ఆమెకు జవాబు చెబుతూ “నీమాటలవల్ల యీయింటి కోడళ్ళు భర్తల్ని బాధిస్తూవుండేవారని బోధపడుతోంది. అంతేనా?” అంది.

“నీలాంటి అందగత్తెకు యింట్లో వుంచుకు బాబుగాదు బయట ఎలా గడుపుకున్నాలో అగగకావటాలేదు. ఒకరోజు చాటుగా ఉండి బయట వీళ్ళు ఏం చేస్తుంటారో చూడాలి వదనా?”

“నానా, నే నెలా చూడగలను? ఇలాంటిపని చేసి వనవాస కట్టిన ఎవరు భయంచగలరు? ఒక కోజున, బయట ఏవో స్వత్య-గీతలు జరుగుతూవుంటే, ఎదుటవున్న కిటికీలోంచి బయటకు చూస్తూ న్నాను. ఇంతలోకీ, మీ పెద్దబాబుగారు వచ్చి చీవాట్లు పెట్టారు. ఇక మళ్ళీ ఇలాంటి పని చేసి ప్రాణం మీదకు తెచ్చుకోవటం నాకు యిష్టం లేదు.”

నిర్మలప్రభ జ్యోతి చెప్పిన యీమాటల్ని లక్ష్య పెట్టలేదు. “క్రిందవున్న సరుకులగది చీకటిగా వుంటుంది. సరిగా దానికి ఎదురుగా పెద్దబాబుగారు కూర్చునే హాలు వుంటుంది. మళ్ళీ ఒకచిన్న కిటికీ వుంటుంది. ఆగలో కొద్దిసేపు నుంచుని, చెవియొగ్గి వింటే, రహస్యం అంతా బయటపడుతుంది. పద పదినా వెళ్ళి చూద్దాం” అంది నిర్మలప్రభ.

14

నిర్మలప్రభ బలవంతం చెయ్యటంవల్ల జ్యోతి ఒకకోజున రహస్యం తెలుసుకుందామనే తలంపుతో, సరుకులగదిలోకి వెళ్ళింది.

పెద్దబాబుగారితో సమానమైన అందగాడు, ఆయనతో సాటి వచ్చే విద్వాంసుడూ మరెవరూ లేరు. ఈకోజుల్లో ఎక్కడబడితే అక్కడ ఆయన్ని పొగడేవారే. ప్రతిచోటా ఆయన్ని ప్రశంసించే వారే - అని చెప్పకుంటున్నారు. ఇంతకుమించి, మరేసంభాషణా లేదు.

పరపురుషులనోట తనభర్తను పొగుడుతున్న యీమాటల్ని విని జ్యోతి ఆశ్చర్యపడింది. ఆమెకు యీమాటలు నచ్చలేదు. ఆమె నిర్మలప్రభతో “మీఅన్నగారు నీకు మంచివారైతే కానచ్చు. యితరులు ఆయన్ని పొగుడుతూవుంటే, వినేందుకు మీకు యిష్టం కూడా వుండవచ్చు. కాని, నా కీమాటలు వినటం యిష్టంలేదు నేను వెళ్ళిపోతున్నాను” అని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

అక్కడినుంచి వచ్చాక, మిగతాసమయాన్ని ఎలా గడపటమా? అని జ్యోతి ఆలోచించసాగింది. మధ్యాహ్నం అయినతరువాత

యింట్లోవున్న బాల - బాలికలందరూ నిద్రలో తమనమయాన్ని గడుపుకూచున్నారు. కాని. ఎవరిదగ్గరైనా కూర్చొని చెండు ఘడియలనేపు కన్న - సుఖాలు మాట్లాడుకునేందుకుగాని, లేదా తమ కూడా వాళ్ళతోపాటు సుఖనిద్రలో కాలాన్ని గడిపే అవ్వవ్వంగాని తననుదుట వ్రాచుబడిలేదు. గోబులు ఎలా గడపటమా? అనే సమస్య ఆమెను రానురాను అద్వైతస్థుగాలివిగా చేస్తోంది.

నిర్మలప్రభతో కాలక్షేపం చేద్దామని ఆమె నిశ్చయించుకుంది. కాని నిర్మలప్రభ ఎక్కడెక్కడికో పోతూవుంటుంది. ఆమెను పట్టుకోటం సామాన్యవిషయం కాదు. ఇంట్లోవున్న పరిచాగికలు కూడా తనకు ఏపనిలోనూ తోడ్పడరు. పోనీ, చదువుకు నేనెదుకు పుస్తకాశేవనా దొరికితే, అవి చదువుకుంటూ కాలక్షేపం చెయ్యొచ్చు. కాని, యీయింట్లో పుస్తకాలు దొరికటం చాలా కష్టమైనపని.

ఆమెకు మరల హేమంతుడు జప్తికి వచ్చాడు. ఛీ! ఛీ!

మామగారికి పరిచర్యలు చేద్దామనుకుని ఒకరోజున జ్యోతి మామగారిగోవై పుకు వెళ్ళింది. అక్కడకు వెడుతూ ఆమె దూరం నుంచి గదిలోని ఒకదృశ్యాన్ని చూసి, ముందడుగు వెయ్యలేకపోయింది. ఆమెమామగారు మంచమీద కూర్చొని చుట్ట త్రాగుతున్నాడు. ఇంటికూతురికూ - గోడశేగాక దూరపుబంధుత్వంగల స్త్రీలుకూడా కొందరు తాంబూలసేవనం చేస్తూ ఆయనవద్ద కూర్చుని పరిహాసాలాడుతున్నారు.

ఈదృశ్యాన్ని చూసి జ్యోతి నిశ్చేష్టురాలయింది. స్తంభించి నిలబడిపోయింది. కొంచెంసేపుఆయాక త్వరిత్వరగా నడుస్తూ తనగదిలోకి మరలిపోయింది. తనమామగారు దూరపుబంధుత్వంగల స్త్రీలతో యీమాదిరిగా పరిహాసాలాడటం చూసినప్పటినుంచీ, జ్యోతి హృదయంలో ఆయింట్లోవున్న ప్రతిచునిష్టిపైనా అసహ్యభావం జనించింది. ఇంటిఆడుబడుచులు, బాలకులు. కోడండ్రందరిముందూ పరస్త్రీలతో యిలా పరిహాసాలాడటానికి వీరికి సిగ్గుయినా లేదేమో? అనుకుంది జ్యోతి తనలోతాను.

ఈ విషయాలు జ్యోతిహృదయంలో గాఢంగా నాటుకున్నాయి. ఇకముందు తానుకూడా తక్కినవార్యవలె మధ్యాహ్న

సనుయంగా నిద్రబోయి కాలం గడుపువామని నిశ్చయించుకుంది. ఎప్పుడైనా నిర్మలప్రభ వచ్చి “అక్కడకు వెళ్ళి ఏం చేస్తుంటున్నావో విందాం. గా, వ.నా” అంటూవుండేది. కాని జ్యోతి అందుకు యిష్టపడేదికాదు. పైగా నిర్మలప్రభను అమాయకురాలుగా తలుచుకుంటుండేది. ఈసంగతులన్నీ విని తాను ఏం చేస్తుంది? ఇంతకు ముందే జ్యోతికి తరమామగారు తదితరులప్రవర్తనపట్ల అసహ్యభావం జనించివుంది. ఏదైనా కొత్త - గొప్పగా లోటు వుంటే, అలోటుకాస్తా యీదృశ్యాన్ని చూడటంతో పూర్తి అయింది.

ఒకనాటిరాత్రి ఉద్వేగ వతవల్ల నిద్ర రాలేదు. లక్ష్మీ కాంతుడు పడకకాకి చాలేకూకాడు. రాత్రి పన్నెండుగంటలయింది. జ్యోతి ప్రక్కమీసినించి లేచి, నెమ్మదిగా గదిబయటకు వచ్చింది. ముంగిలిని ఆచుకొని ఉత్తరదిశగా చిన్న (మేక) వరండా వుంది. అక్కడ ఒకవిస్త్రాన్ని పరుచుకుని, దానిమీద పడుకుంది. వెన్నెలరాత్రి. అనేకవిధాల ఆలోచనలూ నిశున్నరాత్రు ఆకాశం వేపు చూస్తూవుంది. నేను యింతగొప్ప జమీందారుకు కోడల్ని. ఇతరులు నాఅదృష్టాన్ని చూసి అనాయపడతారు. నాపెట్టెలిండా అయిల్లమైన ఆభరణాలు నిండివున్నాయి. వాకిపేర్లుకూడా వాళ్ళెవరూ దినివుండరు. స్వప రింగుకూడా వాళ్ళెవరూ యిలాటిరగలను చూసివుండరు. ఇవన్నీ వుండేకూడా..... నేను ఏమైనా సుఖపడుతున్నానో - లేనో - యితరుల కేం తెలుసు? మా అమ్మా నాన్నా కూడా తనుకూతురుకు కలిగిన అదృష్టానికి ఆనందనూ సుఖపావులు కంటూవుంటారు కాని, తనుగారానిపట్టి జీవితాన్ని ఎలా గడుపుతోన్నదో వారి కేం తెలుసు? ఆమె పడుకున్న కష్టాన్ని వా రెలా ఊహించగలరు?

ఆకాశంలో చంద్రుడు మబ్బునుకలతో అటలాడుకున్నాడు మేఘాలు. చంద్రుడు, వెన్నెల - యివన్నీ చిరునవ్వు నవ్వుతున్నాయా - అన్నట్లుగా వుంది. అవన్నీ తన ప్రస్తుతస్థితిని చూసి పరిశోధం చేస్తున్నాయని జ్యోతి భావించింది. ఆమెభావం కొంత వరుస వాస్తవంకూడాను. ఇలా ఆలోచిస్తూ ఆలోచిస్తూవున్న సమయంలో, ఆకస్మికంగా ఎవరో పరుగెడుతున్న శబ్దం ఆమెకు విని

సిందింది. అది మనుష్యుల అడుగుల సవ్వడియే. జ్యోతి ఉలికిపడ్డది. ఆమెకు కొంచెం భయం వేసిందిగాడా. ఎవరో చూద్దామని అనిశించింది. కాని, అలా చేసే సామానం ఆమెకు లేకపోయింది. అలా పడుకొనే యిద్దరువ్యక్తులు ముంగిలిలో యీవైపుమంచి ఆవైపుకు పరుగెత్తుకుపోవటాన్ని చూసింది. పరుగెత్తేది ఎవరా? అని పరకించి చూసింది లక్ష్మీకాంతుడు. నిర్మలప్రభకొంగు పట్టుకున్న నునున్నాడు. ఈదృశ్యాన్ని చూచి జ్యోతి నిశ్చేష్టురాలయింది. “నేనేమైనా స్వప్నం చూస్తున్నానా?” అనుకుంది. సందేహాన్ని నివారించుకొనేందుకై, కళ్ళు బాగా విప్పి తేలవారచూసింది. ‘స్వప్నం కాదు, వాస్తవమే. స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది. దీన్ని స్వప్నం అంటు ఎలా?’ అనుకుంది.

ఆ సమయాన లక్ష్మీకాంతుడు నిర్మలప్రభ చెయ్యి పుచ్చుకుని నిర్మలప్రభ కపోలాన్ని మాటిమాటికి ముద్దుపెట్టుకుంటున్నాడు. ఇది చూచి జ్యోతి ధైర్యం వహించలేకపోయింది. కొద్దంవల్ల కళ్ళు నిప్పులు క్రక్కసాగాయి. అక్కడినుంచి లేచేందుకు ఎంతో ప్రయత్నించింది కాని లేవలేకపోయింది. తన స్థితినిగురించి ఆలోచించుకుంది. ఏదో శక్తివంతమైన హస్తాలు తనను ఎంధించివైచిపట్టున్నాయి, తాను కదలకపోతే అచ్చటనే పడుకొనివుండటమేగా తనను వివశురాలినిగా చేస్తూన్నట్టున్నాయి ఆమెకు జ్ఞాతమయింది. దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి ఆమె కళ్ళు మూసుకుంది. మళ్ళా ఏదో సవ్వడి అయింది. కళ్ళు తమంత తామే తెరుపుదుబడి ఆవైపు చూడసాగాయి. నిర్మలప్రభ తలవంచుకు పారిపోవాలనే ప్రయత్నంలో వుండటమూ, లక్ష్మీకాంతుడు ఆమెను కాగిలిగచుకొని వుండటమూ ఆమె చూసింది జ్యోతిశ్శత్రులు యీ దృశ్యాన్ని చూచేందుకు అసహ్యించుకున్నాయి. ఆమె తనను సంబాళించుకుని, తన గదిలోకి వెళ్లటంతోటే శయ్యపై పడుకుని, దిండుతో తనముఖాన్ని కప్పకున్నది. ఆమె ఏడ్వడలిచింది. కాని కళ్ళకుండి కన్నీరు రావటంలేదు. ఈ అసహ్య వేదనవల్ల ఆమె శరీరం అంతా అగ్నినలె దహించుకుపోతోంది. ఆమె హృదయానికి ఎడలో నిప్పంటించారు.

అలా పడుకునే ఆమె అలలో ముంచసాగింది. ఇదేమిటి? ఈ బగ న్నాటకంయొక్క అర్థ మేమిటి? నలునైపులా పాపం, మోసం,

పటా, ఆసత్త్వం, దొంగతనాలు నిండివుండటానికి గల కారణ మేమిటి? నిర్మలప్రభకు చాలా మానాల్పక్రిమే వివాహం అయింది. ఆమె భర్త జీవించివున్నాడు. దూరాన పరదేశంలో వుండి ఆమెను స్మరిస్తూ వుండివుంటాడు. ఇక యీమెయో, అతని వియోగసమ యుగలో పరపురుషుడితో భోగవిలాసాలు అనభిష్టువుంది. సరస సల్లాపా లాడుతుంది. ఇక తన భర్త లక్ష్మీకాంతుడు - అతణ్ణి తాను దేవునివలె పవిత్రంగా భావించి, దేవతగా పూజిస్తూవుంది. అత డింత నీచుడా! అధముడా! పాపియా! టోని, లక్ష్మీకాంతుడు నిర్మల ప్రభలో ఏ ఉత్కృష్టగుణాన్ని చూసి, యిలా ముగుడచూడు? సౌందర్యంలోగాని, దూపలావణ్యంలోగాని నిర్మలప్రభ జ్యోతి పాదధూళిక్కుడా సరిపోలదు. టోని, ఆమె యావనాన్ని చూశా? జ్యోతిముందు ఆమె ఒట్టి ఎముకలపోవు. నిర్మలప్రభలో ఏ గొప్ప గుణాన్ని చూశి, చంద్రబింబలాంటి భార్యను వదిలి, లక్ష్మీకాంతుడు ఆమెకోసం యిలా పరితపిస్తూన్నాడు? వాళ్ల ప్రవర్తన చూసిం తర్వాత, ఆమెకు తన యావనాన్ని పదునైన కత్తితో తునాతునకలు చేసుకోవాలని అనిపించింది. కాని ఎందువల్లకో, ఆమె అలా చెయ్య లేకపోయింది. రేపు నిర్మలప్రభ ఏముఖం పెట్టుకు నాయెదుట నుంచుంటుంది? తన యీకళంకాన్ని తుడిచివేసుకొని ఆమె ఎలా 'వదినా!' అని వచ్చి పిలుస్తుంది? లక్ష్మీకాంతుణ్ణి తాను పూర్తిగా సరిశస్వభావుడని, నిష్కల్మషుడనీ తెలుస్తూవుండేది. ఇందువల్లనే జ్యోతికి అతిడిమిద గౌరవం కలుగుతూవుండేది. కాని అత డింత పాపియా! ఆమె సహించలేకపోయింది. ఆయిల్లు వదిలి ఎక్కడి కైనా పారిపోవా లనిపించింది. ఆలక్ష్మీకాంతుడే వచ్చి తనకరస్పర్శ చేస్తాడు. తనతో ప్రేమపూర్వకంగా సంభాషిస్తాడు. ఈముఖంతోనే తనచెల్లెలు నిర్మలప్రభతో యిలా అనుచితంగా దుష్ప్రవర్తన కొన సాగిస్తాడు ఛీ! ఛీ! - అనుకొంది జ్యోతి.

ఆసమయాన ఆమెకు ఏదో గతించినవిషయం జ్ఞాపకం వచ్చింది అది హేమంతుడు తనతో జరిపిన అసహ్యకరమైన ప్రవర్తన! పురుషులు స్త్రీలను ఎంతగా నాశనంచేస్తారు! స్త్రీలను చె: గొట్టేందుకు వా శ్చేష్టదూ ఏదో ఒక అవకాశాన్ని వెదుకుతూనే వుంటారు. భగ

వంతుడా! స్త్రీలను అబలలుగా ఎందుకు పుట్టించావయ్యా? ఇలాటి నిష్కరహృదయంగల క్రూరపురుషులతో స్త్రీలయొక్క కోమలము, పద్మితమూ దయాపూరితమూ అయిన హృదయాన్ని ఎందుకు బంధించావయ్యా? ఆమె యిలా ఆలోచిస్తూవుండగా, దగ్గరలో ఎగో అడుగులసవ్వడి వినిపించింది. నిర్మలప్రభ సిగ్గుతో తనముందు తల వంచుకొని నుంచోటం చూసింది. చంద్రునివెన్నెలలో ఆమెముఖం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. జ్యోతి ఆమెవైపు అసహ్యదృష్టితో చూసింది. పెంటనే తనముఖాన్ని దిండుతో మరుగుపరుచుకున్నది.

‘వదినా!’ అని పిలిచింది నిర్మలప్రభ. ఈసిగ్గులేని కళంకిణి నిర్మలప్రభను చెంపదెబ్బ కొడదా మనిపించింది జ్యోతికి. కాని అలా చెయ్యలేకపోయింది. ‘వదినా! వదినా!’ అని నిర్మలప్రభ బిగరగా పిలిచింది. ఆమె యిలా పిలవటం చూశి జ్యోతి ఆశ్చర్య పడింది. ఇలాటి సిగ్గుమాలినపని చేసి ఏఆడదైనా యిలా మాట్లాడ గలుగుతుందా? అని మనస్సులో అనుకుంది. ‘పైగా ఎవరితో? తాను చేసిన పాపకృత్యంవల్ల అవమానం పొందినవార్యోగా! ఇంతకంటే ఆశ్చర్యపడవలసింది మరేదీ లేదు.

‘వదినా!’ అని నిర్మలప్రభ మళ్ళీ పిలిచింది.

నిద్రపోతున్నట్టుగా నటిస్తూ జ్యోతి యీప్రక్కనుంచి ఆ ప్రక్కకు ఒత్తిగిలింది. కళ్ళుమాత్రం తెరవలేదు.

“వదినా! ఇవ్వార బాగా నిద్రవచ్చిందావీ?” అంది నిర్మల ప్రభ. అనూయాకోధాలో జ్యోతిహృదయం లోలోపలనే కుమిలి పోతోంది. దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది. కళ్ళు తెరవలేదు.

“అబ్బ! బాగా నిద్రవచ్చినట్టుంది” అని నిర్మలప్రభ అక్కడి నుంచి ఎక్కడికో వెళ్ళిపోయింది.

నిర్మలప్రభ వెళ్ళిపోయింతరవాత, తాను చేసినపనికి జ్యోతి చాలా పస్తాయించింది. “నిర్మలప్రభతో మాట్లాడ నైనారేదు. పాపం! ఆమె తన దుఃఖగాధను వినిపించేందుకు వచ్చిందేమో? జరిగిన సంగతులన్నీ ఆమెకు యిష్టం లేకుండానే, బలవంతంగా జరిగా యేమో? ఇందులో ఆమెతప్పేమీ కనిపించటంలేదు. అక్రూరుడి నిర్దయతవల్ల బాధపడలేక యిదంతా సహించవలసివచ్చిందేమో! ఆమె తనవీర్యాన్ని కాపాడుకునేందుకు తనదగ్గరికి పరిగెత్తుకువచ్చిందేమో? నాసహాయంకోసం వచ్చివుండవచ్చు” అని జ్యోతి అనుకుంది, ఈ ఆలోచనలవల్ల ఆమె పడుకొనివుండలేకపోయింది. వెంటనే లేచి, నిర్మలప్రభను వెదకనారంభించింది.

నిర్మలప్రభ ఎక్కడికి వెళ్ళిందో తెలియదు. చాలాసేపు వెదికిన తరువాత ఆమె కనిపించింది. అచ్చటి దృశ్యాన్ని చూసి జ్యోతి నేత్రాలు దుఃఖక్రోధాలతో మండిపడ్డాయి. లక్ష్మీకాంతుడి తొడ మీద తల పెట్టుకుని నిర్మలప్రభ నిద్రపోతోంది. ఆమె యీదృశ్యాన్ని సహించలేకపోయింది. తననుతాను సుబాళించుకోబాలకపోయింది కూడా. ముగిలిలో గోడను అనుకొని కూలబడింది. ఆమెనేత్రాలు అంధకారబంధురాలయాయి. కొద్దిసేపటికి ఆమెకు కొంచెం స్పృహ వచ్చింది. మందమాయతం వీర్తూవుంది. ఆమె యిప్పటికీ అలాగే కూల బడివుంది. జ్యోతి ప్రతిఅవయవంనుండీ చెమటబిందువులు చిందుకు వొస్తున్నాయి. చల్లగాలి శరీరానికి సోకటంతో, ఆమెకు ఎవరో అదృశ్యదేవతలు తనశరీరంమీద ఈర్ష్యనెడి నలుగురిపిండిని రాచాగా - అనిపించింది. పెటచెంగుతో ముఖంమీదపోసిన చెమటనును సుచుకుని ప్రయత్నంచేసి లేచి కూర్చుంది. ఆమెకళ్ళలోయింతకు పూర్వం చూసిన భయంకరదృశ్యం తిరిగిసాగింది. భూతభయంవల్ల చిన్నపిల్లవాడు చీకటివైపు చూడనివిధంగా, జ్యోతికూడా కోరిక వున్నప్పటికీ ఆదృశ్యంవైపు మళ్ళీ చూడలేకపోయింది. ఆమెకు అప్రదేశం భయంకరమైందిగా తోచింది. నెమ్మదిగా తనగదిలోకి వచ్చి నేలమీద కూర్చుంది. ప్రక, మీద పడుకొనేందుకు బుద్ధి వుట్ట లేదు. అప్రక్కమీద తాను సుఖంగా నిద్రపోయేందుకు వీలేకుండా

మళ్ళీ పోయబడినట్లుగా ఆమె అనుభవించసాగింది. ఈశ్వరమీద నే ఒకనాడు తన భర్త తాను నిర్భయంగానూ, నిశ్చింతగానూ నిద్రించింది. కపటంతో నిండివున్న మాటల్ని నమ్మి తనజీవితాన్ని ధన్యంగా తలచింది. తనసౌభాగ్యానికి గర్వించసాగింది.

ఆమెకు మళ్ళీ నిర్మలప్రభ తలంపుకు వచ్చింది. ఇంత సిగ్గులేకుండా పరపురుషుడితో, తాను జ్ఞానమంతురాలూ వయోవతీ అయినప్పటికీ, ఎలా పడుకోగలిగిందో! ఈపని చేయటానికి ఆమెకు సిగ్గుయినా లేకపోయింది. హేమంతుడు మాపొరుగుమంటివాడు. అతడికి నాకూ పరిచయం వుంది. అయినప్పటికీ, అతడితో కలుపుగోలు తనంగా వున్నందుకే సాటివాళ్ళంతా చెడుగా తలంచారు! ఆనాడు తనతల్లికూడా యీమాటే అంది. నిరుపనుకూడా యీప్రసంగం తీసుకు వచ్చి నన్ను వేళాకోళం చేసింది. కాని లక్ష్మీకాంతుడితో నేను నిర్భయంగా కలసి మెలసి వున్నందుకు సాటివాళ్ళు తప్పుగా ఏందుకు తలంచటంలేదు? దీనికిగల కారణ మేమిటి? నాతల్లి - దండ్రులకూడా వెనుకా - ముందూ ఆలోచించకుండా ఎవరో అపరిచితస్వక్తి వెంట సంతోషంతో తమయింటినుంచి యింతమూరం పంపించేశారు. ఎందుకని? ఈసిగ్గులేనితనానికేనా వివాహ మని పేరు పెట్టింది?

ఈసంగతులనుగురించి ఆలోచించినకొద్దీ! అత్తవారింటిపట్ల అసహ్యం పెరగసాగింది. ఆమెకు ఆమెద సరికంలాగా కనిపించింది. ఈగోలతో అడ్డగింపబడివున్న మేడకు వొదిలిపెట్టి! ప్రశాంతమైన గాలి వచ్చే ఆరుబయటకు వెళ్ళి, హృదయం విప్పి సుఖపూర్వకంగా శ్వాసించగలనా? ఆమె యీసాపంతో నిండివున్న యింటోగల దుర్గంధవాయువుని పీల్చి తనమనోబుద్ధుల్ని భ్రష్టం చేసుకోదలచలేదు. కాని, తా నిప్పు డేమి చేయగలదు? ఈపాపిష్టియింటోనుంచి బయట పడటం ఎలా సాధ్య మౌతుంది? ఇలా ఆలోచిస్తూ ఆలోచిస్తూ వుండగా ఆమెకు నిద్రవచ్చింది. అక్కడే నేలమీద పమిట పరుచుకు పడుకుంది. గదినుంచి బయటకు పోయేందుకూ, యితరులకు తన ముఖం చూపించేందుకూ ఆమెకు సాహసం కలగలేదు. అందరిదృష్టి లోనూ అగమ్యురాలిగానూ, దయనీయురాలినిగానూ తనను తాను తలంచ సాగింది. “ఈసౌభాగ్యమూ, యింత పెద్దమేడ ఎందుకు, తగులబెట్టనా?

దీనికంటే మానాన్నగారి పూరిగుడిసె నాకు స్వర్గంలా వుంటుంది” అని జ్యోతి తనలాతాను అనుకుంది.

ఆమె పడుకొనియేవుంది. ఇంతలానే నిర్మలప్రభ వచ్చి “వదినా! వదినా! నిద్రపోతున్నావా?” అంది.

ఆమె గొంతు కంపిస్తూవుంది. జ్యోతి నిద్రపోతున్నట్టుగా నటించలేదు. లేచి కూర్చుంది.

“వేడిమూలాన నేలమీద పడుకున్నావా?” అంది నిర్మల ప్రభ.

జ్యోతికి నవ్వువచ్చింది. ‘అవును’ అంది.

నిర్మలప్రభ జవాబుకు ఎదురుచూడకుండానే “నాక్కూడా సరిగా నిద్రపట్టలేదు. పెద్దబాబు లేచి వెళ్ళిపోయారా? వదినా!” అని అడిగింది.

జ్యోతికి యీ మాట వినగానే అమితంగా కోపం వచ్చింది. కాని కోపాన్ని లోపలనే అణచుకుని “నిర్మలప్రభకు యీ బాధ అంతా ఎందుకు?” అని మనస్సులో అనుకున్నది.

‘నీముఖం వాడిపోయివుంది. పెద్దబాబుకు సీమీద కోపం రాలేదుగదా!’ అంది నిర్మలప్రభ.

ఈ మాటను జ్యోతి సహించలేకపోయింది. “సిగ్గుచేటు! ఏ మాత్రంకూడా సిగ్గు లేదు. ఉరుము ఉరిమినట్లుగా గర్జించి యీమె రహస్యాన్ని బట్టబయలు చెయ్యవచ్చు. కాని, యిలా చేస్తే నాకే అశారవకరం. అసలు రహస్యం తెలియనింతవరకు పూరుకోవటమే మంచిది” అని మనస్సులో అనుకుని, నాలుకచివరకు వచ్చినమాటను కూడా ఆపుజేసి “అవును” అంది.

“ఎందుకని వదినా?”

“తెలుసుకుని నీవేం చేస్తావు?”

“అబ్బే చేసే దేమీ లేదు. పూరికనే అడుగుతున్నాను.”

నిర్మలప్రభయొక్క యీ సంభాషణ, అవిడ ముఖలక్షణాలూ చూసేప్పటికే జ్యోతికి తనపైని తనకే అనుమానం కలిగింది. గతరాత్రి

తాను కనులార మాళింది అబద్ధమా? అది స్వప్నమా? కాదు! కాదు!
కల కాదు. కళ్ళారా చూసినసంగతి! అబద్ధం కాదు. వాస్తవ దిన
యమే. కోపంతో ఆమెకళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి. తల తిరుగపొగింది.
నిర్మలప్రభవైపు తీవ్రంగా చూసి, నిప్పురవ్వలాగ జ్యోతి గదిబయ
టకు వెళ్ళిపోయింది.

16

మధ్యాహ్న సమయం. జ్యోతి తనగదిలో కూచుని యీ సంఘ
టననుగురించి ఆలోచించుకుంటూవుంది. అప్పుడుకూడా ఆమె హృద
యం కోర్కె మరియు దుఃఖాగ్నివల్ల భగభగ మండుతూవుంది. 'ఈ
ప్రచండాగ్నిబాగలలో నేనుకూడా ఒకరోజు దగ్ధం కావలసినదేనా?'
అనుకుంది. సరిగా అదేసమయానికి బయట అడుగులసవ్వడి వినిపిం
చింది. తల ఎత్తి చూసింది. ఇలాటి మస్మనుయంలో లక్ష్మీకాంతుడు
రావటం చూసి లేచినుంచుని! మంచంమీద కూర్చోవలసినదాగా సంజ్ఞ
చేసింది.

లక్ష్మీకాంతుడు మంచంమీద కూర్చుంటూ, 'జ్యోతి!' అని
పిలిచాడు.

జ్యోతి కొంతసేపటివరకు 'రెప్పవాల్చకుండా లక్ష్మీకాంతుడి
వైపు చూసింది. జవా బేమీ చెప్పకుండా అచేతనంగా నుంచునివుంది.

“ఇలా గా!”

“ఎందుకు?”

“ఏం, రాకూడదా?”

“ఆకస్మికంగా యింత అనుగ్రహం కలిగిందేమా? అని ఆలో
చిస్తున్నాను!”

“ఆకస్మిక మేముంది? భర్త భార్యదగ్గరకు రాకూడదా?”

“కాదు, పగలు - మిట్టమధ్యాహ్నం వస్తే లోకులు ఏ మను
కుంటారు?”

“అగ్రకులకు యుడిసి నానుభాన్విత ఆనందాన్విత ఎందుకు వొగులుకోవాలి! రా! యిలా గా!” అని లక్ష్మీకాంతుడు లేచి నుంచున్నాడు.

అప్పటికీ జ్యోతి రాలేదు. లక్ష్మీకాంతుడే జ్యోతివద్దకు వచ్చి ఆమె రెండుచేతులూ పట్టుకొని “యశావనం తొణికిసలాడుతూ ఎంత అందంగా వున్నావో తెలుసా?” అన్నాడు.

“అగగడి, మీ రంత శ్రమపడనక్కర్లేదు.”

“అబ్బే, అలా కాదు. నిజమే చెబుతున్నాను.”

జ్యోతి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

“నీకు అసంతుష్టి కలిగిందికాదూ?”

“ఎందుకని?”

“నిన్నరాత్రి నీవద్దకు రాలేదని. ఏం చెయ్యమంటావు. దిండుకు వెళ్ళవలసివచ్చింది. ఇప్పుడే యింటికి వచ్చాను.”

“దొంగలు, అబద్ధాల ఖోర్లు! పాపులు! పాపం చేసి, పెగా స్థిరమేకుండా అబద్ధాలు చెప్పి నిజాన్ని కప్పిపుచ్చాలని చూస్తున్నారు. మీరు నా కేమీ చెప్పనక్కర్లేదు.”

జ్యోతి స్తంభంలాగ నిలబడివుంది. ఆమె తన రక్తభరితతీవ్ర దృష్టితో లక్ష్మీకాంతుడి హృదయాన్ని పరిసోధిస్తోంది. లక్ష్మీకాంతుడు జ్యోతిచేతిని మళ్ళీ పట్టుకున్నాడు. జ్యోతి తనశక్తికొద్దీ చేతిని విడిపించుకునేందుకు ప్రయత్నించింది. కాని విడిపించుకోలేకపోయింది చివరికు కటువుగా ‘విడవండి’ అంది.

జ్యోతియొక్క జ్యోతిష్మయముఖమండలాన్నీ, నిప్పులుకక్కుతున్న అరుణనేత్రాల్నీ చూసి లక్ష్మీకాంతుడు ‘జ్యోతీ!’ అని పిలిచాడు.

తరువాత అతడు జ్యోతిని బలవంతంగా తనహృదయానికి హస్తంకొని ఆమె కపోలాలను చూచించాడు. దుఃఖం, క్రోధం, ముఝం గర్భింనల్ల జ్యోతి భగ్గున మండిపడింది. ఒక్కవిడిలింపుతో ఆకడిచించి విడిపించుకుని, దూరింగా వెళ్ళి నుంచుని “పెళ్ళిపొండి? మీరూ నా కేం నచ్చలేదు” అంది.

లక్ష్మీకాంతుడు భ్యానంతో జ్యోతిష్మతి పై చూస్తూ, మృదువుగా 'జ్యోతీ!' అన్నాడు.

లక్ష్మీకాంతుడి చూపుల్లో కామవాసన గోచరిస్తోంది. ఆసమయాన, జ్యోతిష్మతి వాస్తవంగానే జ్యోతిష్మయసౌందర్యంతో తళతళలాడుతూవుంది. ఆమెయీరూపంలో ఒకవిశిష్టమైన ఆకర్షణశక్తి వుంది. ఇవ్వార ఆమె స్నానం చెయ్యలేదు. గతరాత్రి మేల్కొని వుండుటా! చింత, యీర్ష్యా, దుఃఖకష్టాలూ, హృదయవ్యధ - యివన్నీ పరస్పరం కలిసిపోయి ఆమెముఖానికి ఒకవిలక్షణమైన నూతనరూపాన్ని ప్రసాదించాయి. మెలికలుతిరిగిన ముంగురులు ముఖంమీద దెబ్బతిన్న కాలసర్పంవలె వూగులాడుతూవున్నాయి. ఇలాంటిసమయంలో, యిలాటివేషంలో, యిలాటిరూపంలో లక్ష్మీకాంతుడు జ్యోతిష్మతిని యిదిగరకు ఎన్నడూ చూడలేదు. కందిపోయిన జ్యోతిష్మతిముఖం అతడి నర - నరలోనూ చంచలత్వాన్ని జనింపజేస్తోంది. అతడు మళ్ళి 'జ్యోతీ!' అని పిలిచాడు.

“వెంటనే యీగదిలోనుంచి వెళ్ళిపోండి.”

“ఎందుకని? ఇవ్వార నన్ను యిలా అసహ్యించుకుంటున్నావెందుకు?”

“చెప్పటానికి వీలేదు” అంది జ్యోతిష్మతి కఠోరంగా.

“నీభర్తను, తెలుసా?”

“అవును. తెలుసు. లోకమంతటికీ తెలుసు. నాకూ తెలుసు. మీ రిప్పుడు గదిలోనుంచి వెళ్ళిపోవటం మంచిది; లేకపోతే నేనే వెళ్ళిపోవలసివస్తుంది.”

జ్యోతిష్మతికి లక్ష్మీకాంతుడి యీప్రవర్తన చాల అసహ్యంగా తోచింది. “ఇంతపించనా, ఇంతమోసమానా! ఇలాటి నాటకాలు ఆడుతారని నే ననుకోలేదు. నిజం చెప్పినట్లయితే ఎలాటి కష్టమైనా సహించేవాణ్ణి. కాని యిలాటి కల్లజొల్లికబుర్లు చెబితే ఎలా?”

అనుకుంది లోలోపల. భవిష్యత్తులో దెబ్బతిన్న నాగుపాములాగ పడగఎత్తి గూంపులవామని అనుకున్నది. తాను వీరబ్రాహ్మణునిలైనప్పటికీ, తనకుమాడా హృదయం వున్నదని లక్ష్మీకాంతుడితో చెబుదా మనుకొంది. అంతేగాదు, తనహృదయంయొక్క విలువ

యింతపిద జమిదారీకంటే ఎక్కువయేననికూడా చెబుడా మను
కొంది. ఇలాటి అమూల్యహృదయాన్ని యిలా పదదళితం చెయ్య
టాన్ని తా సేవిధంగానూ అంగీకరించడు. ఈమహిళలూ రాత్రిం
బవళ్ళు జరుగుతూవుండే భయంకరనాటకాలను అరికట్టేశ క్తి జ్యోతిలో
వుంది.

లక్ష్మీకాంతుడి ఇంద్రియావాసనాపూర్ణ పాపభరిత సేత్రాలు
రెండూ పూడబెరికి అతణ్ణి శాశ్వతంగా అంధుణి చేద్దా మనిపించింది
జ్యోతికి. కాని ఎందువల్లనో అలా చెయ్యలేకపోయింది.

ఈ సమయంలో లక్ష్మీకాంతుణ్ణి ఇంద్రియవాసనలు దగ్గీభూ
తుణ్ణి చేస్తున్నాయి. అందువల్ల అతడు తడబడుతూ జ్యోతిమీద
పడ్డాడు.

జ్యోతిలో నిద్రులంగావున్న కోర్కెల యీ దెబ్బతో జాగరిత
మయింది. అమె లక్ష్మీకాంతుణ్ణి ఒక్కనెట్టునెట్టి “జాగ్రత్త! ఏం
చేస్తున్నావో తెలుసుకుని ప్రవర్తించు! నన్ను తాకబోను” అంది.

లక్ష్మీకాంతుడు గ బరాపడి నుంచునివున్నాడు. జ్యోతిశరీరం
అంతా కంపిస్తూవుంది. లక్ష్మీకాంతుణ్ణి సంబోధిస్తూ “నిన్నరాత్రి
రాత్రేకపోయారు. అందుకని నావద్దకు వచ్చి లేనిపోని కలబూలి కబుర్లు
చెప్పనక్కర్లేదు. ఇవన్నీ అడిగేందుకు నేనేం వేశ్యను కాదు. నిన్న
రాత్రి జరిగినసంగతిని నేను స్వయంగా కళ్ళారా చూశాను. మీ
దర్పాన్ని చూసి భయపడతానని అనుకోబోకండి, నేనుకూడ మనిషి నే,
పశువును కాదు. తెలుసుకోనేశక్తి నాకూకూడా వుంది. నేనేం అంత
తెలివిలేనిదాన్ని కాదు” అని జ్యోతి.

ఈ మాటలు విని లక్ష్మీకాంతుడు ఆశ్చర్యపడ్డాడు. ఇంతకు
ముందెప్పుడూ జ్యోతిని యింత భయంకరరూపంలో అతడు చూడ
లేదు.

జ్యోతి మళ్లా యిలా అంది. “ఇంట్లో యిలాటి నీచకార్యం
చేసేందుకు మీకు సిగ్గునిపించలేదా? ఏముఖం పెట్టుకొని ప్రేమరాగాన్ని
అలాపించేందుకు నాదగ్గిరికి వచ్చారు? ఇప్పటికీ పాపకళంకం అలాగే
వుంది! అప్పటికీ మీకు సిగ్గు లేదు. మీ నీచకృత్యాన్ని చూసి నా
హృదయం సిగ్గుతో ద్రవింపిపోయింది. అంతే గాదు, విషజంతువు

కాటువేసినంత భయంకరంగా నా తల బాధపడుతూవుంది. నిర్మల ప్రభ మీకు చెల్లెలు. పరాయివాడి భార్య. అబ్బ! ఎంత పాడు పని. ఛీ! ఛీ!”

లక్ష్మీకాంతుడు జ్యోతిమాటలు విని ఉరుములాగ గరిస్తూ, “అఁ, నామీద అధికారం చెలాయించేందుకే సాహసించావుగా! పో, ఇంట్లోనుంచి వెళ్ళిపో” అన్నాడు.

జ్యోతి అచేతనంగా నుంచునివుంది. ఆకలితోవున్న సింహంలాగ లక్ష్మీకాంతుడు జ్యోతిమీద విరుచుక పడ్డాడు. “పో, వెంటనే వెళ్ళిపో? నాకు అడ్డం చెప్పేందుకు ను వ్యవతేవే? తెలిసిందా! పో, పాడునుండా!” అన్నాడు లక్ష్మీకాంతుడు.

“అలాగే వెడతాలెండి. ఒకప్రార్థన. గోలమటుకు చెయ్యవద్దు. నాకు అవమానం కలుగుతుందనే భయమేం లేదు, కాని యీసంగతి వల్ల మీకు కళంకం వస్తుంది.”

“నా కేం భయం లేదులే. ప్రతిదానికీ నన్ను నిందించేటంత పెరిగి వాడెవడూ లేడు. పైగా, యిది నాయుంటివ్యవహారం. ఎవడి అబ్బగాడి వ్యవహారమూ కాదు జ్యోక్యం కలిగించుకొనేందుకు. పో, వెళ్ళిపో.”

తరువాత లక్ష్మీకాంతుడు జ్యోతికేశాలను గట్టిగా పట్టు కున్నాడు. జ్యోతి తనను సరిబాళించుకోలేకపోయింది. నేలమీద స్పృహతప్పి పడిపోయిన జ్యోతిని లక్ష్మీకాంతుడు యిట్లు వచ్చి నట్టుగా తన్నాడు. ఈగల్లంతు విని బయటినుంచి ఒకరిద్దరు పరిచారి కలు పరుగెత్తుకు వచ్చారు వాళ్ళు అడ్డంవచ్చి తన్నకుండా ఆపారు.

అప్పటికూడా “నెట్టెయ్యండి, వెంటనే ఇంట్లోనుంచి దీన్ని వెళ్ళగొట్టండి” అన్నాడు లక్ష్మీకాంతుడు.

ఇంతలో నిర్మలప్రభ అక్కడకు వచ్చి లక్ష్మీకాంతుడితో “మీరు బయటకు వెళ్ళండి, ఇలా చేస్తారా? తప్పు గాదూ!” అంది.

“లక్ష్మీకాంతుడు వెళ్ళిపోయాడు. నిర్మలప్రభ జ్యోతిదగ్గరికు వచ్చి “వడినా!” అంది.

జ్యోతి ఏజవాబూ చెప్పలేదు. ఆమె అలాగే స్వహతస్పి పడివుంది. నిర్మలప్రభ ఒక పరిచారికిను నీళ్ళు తెమ్మని చెప్పి, జ్యోతి తలను తనతోడపెన పెట్టుకున్నది. ఇంకొకత పంఖా వేస్తోంది, నీళ్ళు రాగానే నిర్మలప్రభ జ్యోతిముఖంమీద నీళ్ళను చిలకరించింది. చాలాసేపటికి జ్యోతి కళ్ళు తెరిచి చూసి, 'వదినా!' అని పిలిచింది నిర్మలప్రభ.

జ్యోతి తన ఎర్రబారినస్త్రేతాలతో, తాను నిర్మలప్రభ తోడపె తలఅనించి పడుకొనివున్నట్లు - చూచింది. నిర్మలప్రభ మళ్ళీ 'వదినా!' అని పిలిచింది. జ్యోతి మళ్ళీ కళ్ళు తెరిచి, నెమ్మదిగా 'ఊహ' అంది.

17

నిర్మలప్రభ జ్యోతివద్ద ఏ సంగతి దాచలేదు. అన్నిసంగతులూ చెప్పింది. కామవాసనలూ చిక్కుబడి ఆమె అంధురాలయింది. ఇంద్రియ వాసనలకు తాను బలిఅయింది. ఆమె బుద్ధిచలించింది. ఏం చెయ్యగలదు? ఈవిషయంలో ఆమె పూర్తిగా దివళురాలు! ఇక ఆమె భర్తయో!!—ఆయన తనపట్ల చూపే స్నేహమూ, ప్రేమజ్ఞప్తికి వచ్చినప్పుడల్లా, నిర్మలప్రభ హృగయము దుఃఖ - పశ్చాత్తాపాలతో దడదడ కొట్టుకుంటుంది. కాని ఆమె ఏం చెయ్యగలదు? ఆమెవశంలోలేని విషయం ఆమె శక్తికిమించిన సంగతిన్నీ. ఈమాటు తాను బుద్ధిపూర్వ కంగా యిక్కడకు రాలేదు. ఆమెకు యిక్కడకురావటము యిష్టములేదు. ఈ యిల్లు అంటే చెప్పరానంత అసహ్యం. ఆమెభర్త చాలాసార్లు "నీవు యిక్కడకు వచ్చి చాలాకోజులయింది. నేను ఒకటిరెండు మాసాలపాటు పొరుగుశ్వల్లో వుండాలివుంది. ఆసమయంలో మీబాబాయిగారి యింటి వద్దవుంటే బాగుంటుంది. పైగా నిన్నిక్కడ ఒంటరిగావుంచడం నాకు యిష్టంలేదు. కోజులుచాలక, నేను లేనప్పుడు ఏజబ్బుపడ్డా, నీసంగతి కనుక్కునేవాళ్ళుకూడా యిక్కడ ఎవరూలేరు. పైగా చిన్నవయస్సులో వున్నదానివి. పరాయిదేశంలో ఒంటరిగా వుండలేవు. కాబట్టి

నీవు మీ బాబాయిగారి యింటికి వెళ్ళటం మంచిది. నేను పని పూర్తి చేసుకు యింటికిగాగానే నిన్ను పిలిపించుకుంటాను” అని చెప్పాడు.

కాని, నిర్మలప్రభు తన భర్తతోట యీమాటలు వినేటప్పటికి హృదయం చిలులుపడ్డది. ఆమె ధైర్యంతోనూ శాంతంగానూ యీమాటలు వినలేదు. కాని, పాపం ఆ ఆభాగ్యురాలు తన భర్తతో “నేనక్కడకు వెళ్ళు. అక్కడికి వెళ్ళటంకంటే శింహపుబోనులో పెట్టటం నాకిష్టం” అని చెప్పలేకపోయింది. తన పాపకథను చెప్పి భర్తను ముఖపెట్టటం ఆమెకు యిష్టంకాలేదు. ఆయన హృగయగత భావాల్ని పదదళితంచేసేందుకు ఆమెకు బుద్ధిపుట్టలేదు. ఆమె యింతటి అత్యాచారాల్ని సహించవలసివస్తుందనీ, తన సతీత్వం కోల్పోవలసివస్తుందనీ - ఆమెకు తెలియదు. ఇక్కడిసంగతులు ఆమె శరీరానికి ములుకుల్లాగా గ్రుచ్చుకోసాగాయి.

కాని ఆమె తన భర్త సరువుప్రతిష్ఠలకు లోపంరానివ్వదు. ఆమె ఏవిషయాన్నైనా సంతోషంగా సహిస్తుంది. కాని భర్తపైరుకు కళంకంమాత్రం రానివ్వదు. అబ్బ! తనంటే ఎంతగౌరవంగా చూసేవాడు! ఎంతసమ్మకంగా వుండేవాడు! తనను ఎంతసుఖపెట్టేవాడు! ఈసంగతులు ఆమెకు రాత్రింబరళ్ళు వేధిస్తూవుండేవి. అయినప్పటికీ ఆమె ఏవోవిధంగా యీవ్యధను హృదయంలో దాచిపెట్టుకు వుండేది. తన భర్త తనకు విరహాగ్నిలో ముగించినప్పుడుకూడా, ఆమె ఆ బాధతో లోలోపలనే కుమిలిపోతూవుండేది. అంతేగాదు, తానుపొందే విరహాగ్ని వ్యధలో ఒక్క రవ్వనుకూడా భర్తవద్దకు చేరినివ్వలేదు. ఆ చీకటిరాత్రిలో జరిగినసంగతి జ్ఞప్తికిరాగానే ఆమె శరీరమంతా కంపించిపోయేది.

వివాహమైన రెండు - మూడు మాసాలతరువాత, ఆ త్తవారింటివద్దనుంచి యిక్కడకు వచ్చినప్పుడు, ఆమె హృదయం నిరాశాపూర్ణంగావుంది. ఆమెకు ఏమీతోచేదకాదు. ‘మొదటిభార్య పోయిన తర్వాత, తన భర్త తనను రెండవమెండ్లి చేసుకుని గృహస్థాశ్రమంలో మళ్ళి ప్రవేశించాడు. ఇలాటి భర్తప్రేమకు మేరవుంటుందా? - ఈమాటలు జ్ఞప్తికిరాగానే ఆమె వియోగాన్ని సహించలేకపోయేది. గతించిన

నానాలో తాను అనుభవించిన సుఖాలను స్మరించుకు పీదోవిధంగా కాలక్షేపం చేస్తూవుండేది.

ఒకరాత్రి ఆమెకు విచిత్రమైన స్వప్నంవచ్చింది. పూజారి తన యిష్టదేవతకు పుష్పాలను అర్పించేవిధంగా తాను తన భర్త ఒడిలో తన ఆశలు, ఆకాంక్షలు, ఆభీలాషలు, లాలసలు అన్నీ అర్పించింది. ఆమె వెంటనే మెలకువ తెచ్చుకొని కళ్ళునలుపుకు చూచేటప్పటికి, తాను ఎవరిచేతులలోనో బంధింపబడివుండటాన్ని చూసింది. ఉలికి పడి 'ఎవరా' అని చూసింది. ఆయన తన భర్త కాదు, లక్ష్మీకాంతుడు.

ఈఘట్టాన్ని వర్ణిస్తోన్న సమయమప్పటికి లక్ష్మీకాంతు డింకా అవివాహితుడే. భయంవేసి ఆమె అరిచింది. వెంటనే లక్ష్మీకాంతుడు ఆమెనోటిని చేతులతోమూసి 'మాట్లాడకు' అన్నాడు.

తరువాత, యీసంగతి ఎవరిచెబినైనా పడుతుండేమో అనే భయంతో, అతడు తన్నువదిలిపెట్టాడు. ఈచింతా ముఝాలతో ఆమె తన శరీరాన్నంతనీ దహించుకు బూంపాలుచేసికొన్నది. ఆమె ఎన్ని కష్టాలు సహించిందో, ఆమెకేఎరుక. ఇతరులకు ఏం తెలుస్తుంది? ఎన్నో పర్యాయాలు ఉరితీసుకు చచ్చిపోదామనుకొంది. పాపభయంవల్లా, తన భర్తయొక్క కాల్యనికమూర్తి తన కళ్ళయెదుట గోచరించటంవల్లా ఆమె అలా చెయ్యలేకపోయింది. ఆ సమయంలో తన భర్త నగు మోముతో తనతో "అలాచెయ్యకు. అగు! నీకేం కష్టంవచ్చిందని అలా చేస్తున్నావు? అలా దుఃఖించకు" అని చెప్పినట్లు అనిపించేది. ఈసంగతి ఎవరికి తెలుస్తుంది. లోకనింద ఆమెను నోరు మెదల్పనివ్వలేదు. పైగా, తన దుఃఖగాధను ఏమని చెప్పకోగలదు? ఎవరికి చెప్పకోగలదు! దినేవారేలేరు.

ఇంత సిగ్గుమాలినపనియా! ఛీ! ఛీ! లోకులకు చెప్పకుని ఎలా బ్రతికివుండగలదు? తనజీవితాన్ని ఎలా సుఖంగా గడుపుకోగలదు. గ్రుడ్డిసంఘం! ఈపాడుసంఘం క్రుశ్చిపోయిన మారసాన్ని కోసి పారేసినట్టుగా! తననుకూడా దూరంగా ఏదీపారేస్తుంది. లోకులు తనను అపరాధినిగా పరిగణిస్తారు. తన భర్తకూడా సింహంలాగా గర్జించి యింట్లోనుంచి వెళ్ళగొడతాడు. అలాటిస్థితిలో తన శేషజీవితాన్ని ఎలాగడపగలదు? ఆ సర్వనాశకరమూ, భయంకరమూ అయిన

దృశ్యాన్ని జ్ఞప్తికి గెచ్చుకోగానే ప్రాశం తలకెక్కింది; ఇంతలో భయంకరాగ్ని హృదయంలో చాచివుంచుకొని, ఘోరికష్టాలను ఎదుర్కొంటూకూడా ఆమె జీవించివుంది. ఎంత ప్రయత్నించినప్పటికీ చావురాజేదు. బ్రతికివుండటమేకాదు, నలుగురితో నవ్వుతూ ఆనందంగా గడుపుతోంది. ఈ విధంగా జీవిస్తూ మృత్యువునుండి తప్పింపబడి బాహ్యశరీరాన్ని పవిత్రంగా వుంచేందుక ఆమె లోలోపల కుమిలిపోతూ, చూచేందుకు జీవించివున్న వాళ్ళతో లెక్కింపబడుతూ వున్నప్పటికీ, వాస్తవానికి శవతుల్యంగానేవుంది.

ఆమె హృదయంలో ఎంత దుఃఖమూ, ఎంత వ్యథా వున్నదో ఎవరికి తెలుసు? తాను బుద్ధిపూర్వకంగా యిక్కడకు రానేలేదు. భర్త బలవంతం చేయటంవల్లా వదిన వున్నది కాబట్టి యిలాటి బాధ పడవలసిన అవుసరంవుండదనే నమ్మకంతో వచ్చింది. కాని, తన అదృష్టం యిలా చెడుగా పరిణమించినప్పుడు దుఃఖాన్నంతనీ హృదయంలో అణచివుంచుకొని రహస్యం బయటపడకుండా వుండేట్టుగా నలుగురితోపాటు నవ్వుతూ తిరగక యింకేం చెయ్యగలదు? నిర్మల ప్రభ వెక్కివెక్కి ఏడ్వసాగింది.

దుఃఖంతో వున్న జ్యోతిహృదయం ఆమె బాధాభరితమైన గాధను విని ద్రవించింది. జ్యోతి కన్నీరుకారుస్తూ, నిర్మలప్రభను కాగిలించుకుంది.

చాలసేపటివరకు జ్యోతి యిలా కన్నీరు కారుస్తూనేవుంది. కొంతసేపటికి ఆమె హృదయభారంతగ్గింది. 'నిర్మలా, నేనిక యిక్కడ వుండను' అంది.

“ఎందుకని వదినా?”

“ఇలాటిపని జరిగాకకూడా నన్నిక్కడ వుండమంటావా!”

“వదినా!”

“ఏం నిర్మలా!”

నిన్నగాత్ర ఆయన నన్ను బాధించేందుకు వచ్చాడు. ఉష్ణ తీవ్రతవల్ల ముంగిలకి అవతలి నిస్తూనన్నాను. పెద్దవాలుగారువచ్చి నన్నుపిలచారు. భయంవల్ల నాప్రాణాలు తల్లడిల్లాయి. మూడవ

అంతస్తులోకి పొంగిపోయాను. శివబాబుగారు నన్ను వెంటాడారు. ఆయన పాతాలమీదపడి ప్రార్థించాను. 'చంద్రబింబంలాటి భార్య వుండగా నన్నెందుకు బాధిస్తా'రని బ్రతిమాలుకున్నాను. 'నాకా సంగతి తెలుసు' నన్నారు. అమాటవినగానే, క్రిందకి పారిపోయి పచ్చాను. అక్కడక్కడా వెంటబడివచ్చాడు. ఎక్కడికి వెడితే అక్కడికే దావటం మొదలుపెట్టాడు. ఎటు తప్పుకునేదామో వీలేక చిక్కబడిపోయాను. చాలా నిద్రగా ప్రవర్తించాడు. బేరించాడు, గర్దించాడు, ప్రాతసంగతులన్నీ బయటపెడతానన్నాడు. వననా! ఎంచెయ్యను! ఆకుదాన్నిగదా? తప్పించుకునేందుకు ఏమార్గమూ దొరిక్కపోయేప్పటికీ, నీగంటాకి పరుగుకువచ్చాను. నీవు నేలమీద పడుకొని నిద్రపోకున్నావు. నిన్ను మేల్కొల్పేందుకు ప్రయత్నించాను, కాని వుపయోగం లేకపోయింది. చివరకు తప్పించుకునేమార్గం ఏమీ లేకపోయేప్పటికీ, నాఅతడు నేనే లొంగిపోయాను. అగ్నిలో దుమికి ప్రాణహత్య చేసుకోవాలని అనిపించింది. కాని, నాభర్తను జ్ఞాపకం తెచ్చుకుని, యీసంగితి తెలిస్తే ఆయనకూడా జీవించడనీ భయంవేసి అలా చెయ్యలేకపోయాను. అగ్నిలో పడటంకంటే, దివ పాపంచేసి మృత్యుశయ్యపైవుండి యీసంగితి అంతా ఆయనకు చెబితే బాగుండునని అనిపిస్తోంది. కాని వననా! ఇక కష్టాలను సహించే శక్తి నాలోలేదు. ఇంకొక వారం పదిరోజులపాటు ఏదోవిధంగా నాకోసం ఒర్చుకునివుండు. నేను యీపదిరోజులూ విడిచిపెట్టకుండా నీవెంట వుంటాను. ఏమీభయపడవద్దు. ఎడమ నిశ్చేమి చెయ్యలేదు. మనం యిద్దరు కలిసివున్నట్టయితే ఒకరిని మరొకరం కాపాడుకో గలుగుతాము.

నిర్మలప్రభసట్ల జ్యోతికివున్న అసహ్యభావం అంతా, ఆమె కళ్ళగానూ దిని, ఆమె దుఃఖావస్థను చూసేప్పటికే, కన్నీటిబిందువులతో కడిగివేయబడింది. నిద్రితమైవున్న నానుభూతి ఆమె దుఃఖ గాధను దిని పునఃజాగరతమైంది. 'నిర్మలా! ఎంతటి కష్టాలనారానీ, నిన్ను ఒంటరిగా విడిచిపెట్టి, కష్టాలకు గురికానివ్వను' అంది 'జ్యోతి'.

తరువాత కాలచక్రం జ్యోతిని మరొక నూతనపాగాన్ని పట్టించింది. ఆమెకు కష్టాలుప్రారంభమయ్యాయి. తన ఆత్మవారింటి గృహవ్యవహారాలన్నీ బామాకాళి అనే అవిడ చూస్తూవుండేది. బామాకాళియొక్క మరిదికొడుకు కలకత్తాలో ఏవో కాలేజీలో చదువుకుంటున్నాడు. అతడికి జమిందార్లు స్కూల్ షిప్ ఇచ్చారు. కాలేజీకి ఎండాకాలపు శెలవులు ఇచ్చిందివల్ల యిక్కడికివచ్చాడు అతడిపేరు అవనాశచంద్రుడు.

తీరిక దొరికినప్పుడల్లా, ఏదైనా కావలసినప్పుడల్లా అతడు జ్యోతివద్దకువచ్చి 'వదినా! తమలపాకులు వుంటేయియ్యి, వుత్తరిం రాసుకుంటాను తెల్లకాగితం ఇయ్యి, రెండురూపాయలు డబ్బు ఇయ్యి' అని అడుగుతూవుండేవాడు.

జమిందార్లయళ్ళల్లా కేబుల్ ట్యూబు కావలసిన డబ్బంతా, యింటి పెద్దకోడలువద్ద వుంటుంది. ఇంట్లో ఎవరికి డబ్బుకావలసి వచ్చినా పెద్దకోడలు వద్దకువచ్చి డబ్బు అడిగితీసుకుని పని జరుపు కోంటూ వుంటారు. జ్యోతి పెద్దకోడలు కావటంవల్ల డబ్బంతా ఆమెచేతిలోనే వుంటుంది. జ్యోతికి స్వంతఖర్చు ఏదీలేదు. అందువల్ల ఆమెవద్ద డబ్బంతా మిగుల్తువుండేది. ఆమె తనదగ్గి మిగిలివున్న డబ్బును బీదలకు, అనాథులకూ దీనులకు ధర్మంచేస్తూవుండేది.

ఇదివరలో జరిగిన సంఘటనలరవ్వత జ్యోతి లక్ష్మీకాంతుడి గదిలో అడుగుపెట్టలేదు. రాత్రులందు నిర్మలప్రభతోపాటు గదిలో పడుకుంటూవుండేది. జ్యోతి యీవిధంగా గదిలో ఒంటరిగా పడు కోటంచూసి, పరిచారకలు తమంతాము యీసంగతి చెప్పుకుంటూ వుండేవారు. జ్యోతి యీవిధంగా తనగదిలో ఒంటరిగా ఎందుకు పడుకుంటున్నదో అడిగేందుకు ఎవరూ ప్రయత్నించనేలేదు. అయినా వారికి అడగవలసినంత అవుసరమేనుంది? పైగా వాళ్ళు ఆమెకు అడగటం బాగుండదనికూడా వూహిస్తున్నారు.

ఒకనాటి సంగతి. నిర్మలప్రభ జ్యోతివద్ద లేడు. జ్యోతి తమలపాకులు మడుస్తూవుంది. ఈ యింట అడుగుపెట్టిననాటినుంచీ,

యీ పని జ్యోతికి వప్పగించబడింది. ఇప్పుడే ఆమె స్నానంచేసి, తతిమ్మా తొందరపనులన్నీ పూర్తిచేసుకుని, తమలపాకులు మడిచేందుకు కూర్చుంది. ఆమె తల విర్రయబోసుకుని కేశములను అరబెట్టుకుంటూ, సున్నమురాచిన ఆకులమీద కాచు రాస్తోంది. ఇంతలోకే అవనాశుడువచ్చి “వదిగా! క్షమించాలి. మీతో ఒక మాటచెప్పాలి” అన్నాడు.

జ్యోతి నిశ్చలంగా కూర్చుంది. ఏమాత్రం చలించలేదు.

అవనాశుడు యిలా చెప్ప నారంభించాడు. “వదిగా! నిన్ను చూసినప్పుడల్లా ఇంద్రులొకప్పు జ్యోతివలె నాకు నీవు కనిపిస్తూవుంటావు. ఈ పాపిష్టి యింట్లోవుండటం నాకేమాత్రం యిష్టంలేదు. ఈ యింట్లో రాత్రింబవళ్ళు జరిగే పాపాలు, నుగఁతాలనూ తల్చుకొంటే శరీరం గగుర్పొడుస్తోంది. ఈ పాపాలు, అత్యాచారాలవల్ల యీ యింట్లో నాకు నలువైపులా అంధకారమే కనిపిస్తూవుంటుంది. నీ శుభ్రమూ పవిత్రమూనగు ప్రజ్వలిత రూప దీపంవల్ల యీ యింటిని పవిత్రంగా ప్రకాశవంతంగానూ చేసి, యీ అంధకారాన్నంతనీ పోగొట్టలేవా?”

జ్యోతి నిట్టూర్చింది. సానుభూతితో కూడుకొనియున్న యీ లోమలభావాలవల్ల దెబ్బతిన్న ఆమె హృదయంలో ఒక సంచలనం కలిగింది.

అవనాశుడు తన ధోరణిని ఆపలేదు. కొంచెంసేపు ఆగి, అతడు మళ్ళీ యిలాఅన్నాడు. “క్షమించు వదినా! నూర్యధగవాళుడు ఏ మానవుడికీ లభించడు. కాని అతడి ప్రకాశమూ, స్మరికెరణాలనూ చూసి ప్రతిమానవుడూ అతనిని ఒక వెలుగుజ్యోతిగా తలుస్తూవుంటారు. నిన్ను చూసినప్పుడు. నీవు తప్ప యీ యింటిని చక్కబెట్టగలవారు మరెవరూలేరని నాకు అనిపిస్తూవుంటుంది. కాని, నీవు వున్నప్పటికీ యీ యింటి పరిస్థితుల్లో మార్పు ఎందుకరాలేదో చెబుతావా?”

అవనాశుడు చెప్పినమాటలు జ్యోతిహృదయానికి నాటుకున్నాయి. ఆమె తనను సంబోధించుకోలేకపోయింది. ఆమెకళ్ళు

కన్నీటితోసిండాయి. అవనాశుడికి ఆనాటిసంగటన తెలుసునేమో ? అనే భయంతో ఆమె తలవంచుకుంది.

అవనాశుడు మళ్ళీ ప్రారంభించాడు “బహుశా నీకేగో కష్టం వున్నట్లుంది. నాకీసంగతి చాలాకోజులనుంచీ తెలుసు. ఈవిధంగా మెదలకుండా ధైర్యంగా కూచుంటే లాభంలేదు. నీవీ గృహసర్వస్వ మవు. ఈయింటిని బాగుచేసినా, చెడగొట్టినా నీవేచెయ్యాల్సి. నీవే యీయింటిని స్వర్గంగాగాని, నరకంగాగాని చెయ్యగలవాని. నీవు కొంచెం గట్టిపట్టు పట్టావంటే, వ్యవహారం అంతా దానికివస్తుంది. నేనిలా అంటున్నందుకు క్షమించు. మీధర్మ మనుష్యుడుకాదు, పస తుల్యుడు నీవు యీయింటికి వచ్చినకోజున, యీ బుర్రవగుటగా కమలం వికసిస్తుందని అనుకున్నాను. కాని, నేను అనుకున్నది ఒకటి యిక్కడ జరుగుతోన్నది మరొకటిగావుంది.”

ఈమాటలు విచగానే జ్యోతి కళ్ళవెంట కన్నీరు ప్రవహించ సాగింది. కొన్ని కన్నీటివిందువులు తమలపాపల పెట్టెగా పడ్డాయి.

అవనాశుడు జ్యోతి విచారాన్నిచూచి మళ్ళీ యిలా చెప్ప సాగాడు. “వదినా! నీ మెతకతన, సాఫీతనమూ పనికిరావు. ఈఇంటి యజమానిదగ్గర్నుంచి నాకరువరనూ అందరిసంగతీ చూశావు. కఠినంగా వుంటేనే ఎవరైనా పనిచేస్తారు. లేకపోతే ఎవడికీవాడు నొంలా ప్రవర్తిస్తాడు. ఇతరులసంగతే ఎవరికీపట్టదు. కళ్ళెరచేసి మాట్లాడడందే ఎవడూ జవాబైనా యివ్వరు. నీవికముందు కఠినంగా ప్రవర్తించక పోతే, ఏమీ లాభంవుండదు. ఇంతేగాదు నిన్ను ఇంట్లోనుంచికూడా వెళ్ళగొడతారు. నీవు పెద్దకోడలివి. ఇంటి యజమానురాలివి నీవే. కాబట్టి నీవు నీ కర్తవ్యాన్ని గుర్తించాలి. నీవు మెతకతనంవల్ల యీ దురాగతాల్ని అన్నిటినీ సహించి వూసకన్నావంటే, యీ పాప భారం అంతా నీపాలిటపడుతుంది. కర్తవ్యాన్ని పాటించకపోవటం అంటే పాపాలను స్వయంగా కొనితెచ్చుకోవటం అని తెలుసుకో.”

అవనాశుడికి జ్యోతి ఏమని జవాబు చెప్పగలదు? కన్నీటి ప్రవాహంవల్ల ఆమెకళ్ళమీద తెరపడ్డట్టుగా అయింది. పెట కొంగుతో జ్యోతి కన్నీటిని తుడుచుకుంది.

అవనాశుడు జ్యోతికి చాలా దగ్గరగా వచ్చాడు. నాల్గు వైపులా చూశాడు. ఎవరూ కనిపించకపోయేప్పటికి అతడు మెల్ల మెల్లగా ప్రేమతో జ్యోతి శిరస్సును తన తొడమీదకు వాల్చు కున్నాడు.

జ్యోతి ముఖంపైనుంచి మేలిముసుగు తొలగిపోయింది. కన్నీటి ప్రవారంవల్ల ఆ మెముఖకాంతి కొంచెం క్షీణించింది.

అవనాశుడు మళ్ళీ చెప్పసాగాడు - “వదినా! ఈవిధంగా దుఃఖించినందువల్ల ప్రయోజనం ఏదీలేదు. నేనీయింట్లో వున్నంత వరకూ నీకు ఏవిధమైన కష్టమూకలగదు. ఎవరూ నిన్ను కష్టపెట్టేందు క్కూడా సాహసించలేరు. నీవు నన్ను నీ సహాయకుడిగానూ, శుభ చింతకుడుగానూ భావించుకో. కాని ఒక్కసంగతి, ఇకముందునుంచీ నీవు కఠినంగామాత్రం ప్రవర్తిస్తూ వుండాలినుమా! నీ యీ స్వర్ణ రాజ్యంమీద యితరులు పెత్తనం చెలాయినూ ఆనందాన్ని అనుభవిస్తూవుండటం నాకేం బాగుండలేదు. నీవు దీన్ని ధైర్యంతోనూ, శాంతంగానూ సహించి వూరుకుంటే వూరుకుందువుగాక; కాని నేను మాత్రం నీ యీహక్కును యితరులు హరిస్తూవుంటే, చూస్తూ వూరుకోలేను. ఒక్కసారి యిటుచూడు వదినా, యీయింటికి నాకూ సంబంధం ఏమిటి? ఏమీలేదుగదా! కాని, కఠినంగా ప్రవర్తించి నాకు కావలసినంత సుఖంగా వుంటున్నాను. కాని, నీవు యింటి యజమానురాలివి. ఈమాత్రమైనా చేయలేవా? నేనుకూడా ప్రథమంలో యిక్కడకు వచ్చినప్పుడు, నిన్నొక తుచ్చుడిగా భావించుకుని అయినవాడూ, కానివాడూ - ప్రతివాడూ అనేమాటల్ని పడుతూ వుండేవాణ్ణి. ప్రతివాళ్ళకీ అణకువగా వుంటూవుండేవాణ్ణి. కాని, యిలా వినయంగానూ, అణకువగానూ వున్నందువల్ల ప్రయోజనం లేదని తెలిసినప్పటినుంచీ, నిర్భయంగా తిరుగుతూ, బెదిరించి పని చేయించుకోవటం ప్రారంభించాను. ఏదోవిధంగా డబ్బు పంపించే యేర్పాటు చేసుకుని, కలకత్తా వెళ్ళి చదువుకోసాగాను. ఇదివరకటి కంటే ఎక్కువ నిశ్చింతగా యిప్పుడు వుంటున్నాను. నేనుకూడా యిక్కడిపరిస్థితులు తెలుసుకోకుండా, అందరికీ అణకువగా వుంటూ వున్నట్టయితే, ఇప్పుడు నేనున్నస్థితిలో వుండేవాణ్ణికాదు. అందు

జ్యోతిష్మతి

వలసే నేనిలా నీతో తెరచాటున వున్నందువల్లా, అణకువగా వున్నందువల్లా యిక్కడ పనిజరగదని చెబుతున్నాను. నిష్పరవ్వకువలె అందరూ నీకు యుడిసి దూరంగా వుండేటట్టుగా ప్రవర్తించు. ఇలా చేయటం మొదలు పెట్టినప్పట్నించీ, నరకసదృశంగా వున్న యీ యిల్లు స్వర్గతుల్యంగా అవుతుందో లేదో చేసిచూడు.”

జ్యోతియిక మానంగా కూర్చోలేక పోయింది. అవనాశుడి ప్రసంగం ఆమె దృఢయంతో గాఢంగా నాటుకుంది. కళ్ళు తెరుపులుపడ్డాయి. పాప పుణ్యాలను గురించి ఆమెకు చక్కగా బోధపడ్డది. ఈ పాపిష్టిప్రదేశంలో ఆమెకు నేడొక దేవుడు కనిపించాడు. అంధకార బంధుర భయంకర అరణ్యంలో ఆమెకు వెలుగు కనిపించింది. “నిజమేమిట! నేనొక పేదయింటి బిడ్డనుగదా!” అందిజ్యోతి.

“నీవేమీ ఎవరినీ యాచించేందుకు పోలేదుగదా! వీళ్ళంతట వీళ్ళేవచ్చి నిన్ను తెచ్చుకున్నారు”. అన్నాడు అవనాశుడు.

“మరిదీ! నాలో అంత శక్తివున్నదా?”

“అ, ఎందుకులేదు నీలో అపారమైన శక్తివుంది. నీ శక్తిని గురించి నీకు తెలియదు. ఇక ముందునుంచి, నేను చెప్పినట్లు చెయ్యి. శక్తిరచెయ్యి. నిన్ను గౌరవిస్తున్నావో లేదో చూసుకో. నీఅజ్ఞను ఉల్లంఘించేందుకు ఎవడుసాహసించలేడు”.

తాంబూలాలు మడవటం పూర్తిఅయింది. “అలాగే చేస్తాను! నీవుచెప్పిన విషయం అంత ఆలోచించి చూస్తాను. కళ్ళు వుండికూడా గ్రడ్డిగానిలాగా కూర్చుని వున్నాను. ఇక్కడనుంచి వెళ్ళిపోవాలని కూడా అనుకున్నాను. ఒకవిపత్తులో వున్న స్త్రీకి వాగ్దానం చేస్తాను. అందువల్ల వుండిపోవాల్సివచ్చింది. ఇకనీవు చెప్పినప్రకారం చేస్తాను. ఈకార్యంలో అబలనైన నాకు నీవుసహాయం చెయ్యాలినుమా? అంది జ్యోతి.

లక్ష్మీకాంతుడు ఆనాడు జ్యోతిని యిట్లానుంచి వెళ్ళి పొమ్మన్నాడు. కాని, ఆమెను యిట్లానుంచి వెళ్ళగొట్టేందుకు సాహసించలేకపోయాడు. జ్యోతిని తాను ఏవిధంగానూ యిట్లానుంచి వెళ్ళగొట్టలేనని లక్ష్మీకాంతుడికి బాగా తెలుసు. ఆమెను వెళ్ళగొట్టినందువల్ల తనకే అవమానం కలుగుతుంది. వీధిబ్రాహ్మణ పిల్లను పెళ్ళాడి, యిట్లానుంచి వెళ్ళగొట్టాడంటే, తననే లోకులు నిందిస్తారు. ఇలా చేసినందువల్ల తన గౌరవప్రతిష్ఠలకు భంగం వాటిలుతుంది. ఇలాంటి పాడుపనిచేసి తనవంశానికి కళంకం తేవటానికి ఆతడు యిష్టపడలేకపోయాడు. జ్యోతి చాలా నిర్భయస్తురాలయింది. జ్యోతి తన తండ్రితో యీసంగతిఅంతా చెబుతుండేమో అనే భయంతో కూడా లక్ష్మీకాంతుడు తనకోపాన్ని లోలోపలనే అణచుకున్నాడు. ఇలాంటి సిగ్గుమాలిన నిర్మోగమాటలు స్త్రీముఖం చూడగూడదని ఆతడు ప్రతిజ్ఞ చేసుకున్నాడు కూడాను. ఇలాచేస్తే, చివరకు జ్యోతియే లొంగివస్తుందని ఆతడి వుద్దేశ్యం.

ఆమెగదిలోకి తానువెళ్ళి పడుకోకుండావుంటే, తనగదిలో ఒంటరిగా పడుకోలేక, భయపడి ఆమెయే తనవద్దకు వస్తుంది - అని తలచి లక్ష్మీకాంతుడు తనగదిలో నిద్రించటం మానివేశాడు. జ్యోతి నిద్రించే గదిలో ఆతడు పొరపాటుగాకూడా అడుగుపెట్టటంలేదు. ఆమె క్షేమసమాచారాలనుకూడా కనుక్కోవటం మానివేశాడు. లోకుల పొగడ్డలలో ఆతడికి జ్యోతినిగురించి అలోచించవలసిన అవసరం లేకుండా, ఆనందం లభిస్తోంది. కాని, చివరకు ఆతడికి జ్యోతియొక్క మంచి - చెడ్డలు కనుక్కోవలసిన అవసరం తనకు వున్నట్లు అనుభవం అయింది. అవనాశుడు అప్పుడప్పుడు వచ్చి తన ఆట - పాటలో పాల్గొంటూ వుండేవాడు. ఆతడిమాటలవల్ల లక్ష్మీకాంతుడికి రికరకాల అనుమానాలు కలుగుతూవుండేవి. రానురాను లక్ష్మీకాంతుడికి అవగాహనడంపే ఒకవిధమైన భయం ఏర్పడటమేగాక ఆతడి ప్రశ్నలకు జవాబుచెప్పటంకూడా ఆతడికి కష్టమైపోయింది.

అవనాశుణ్ణి కలవటం లక్ష్మీకాంతుడికి యిష్టంలేదు. కాని అలా చేయలేక పోయాడు. అవనాశుడు బామాకాళీకి మరది కొడుకు అతన్ని ఎవరూ ఏమీ ఆనెందుకు సాహసించలేరు. ఒక్క నవ్వు చ్చి తప్పించు కోవటం తప్ప, అతడిప్రశ్నలకు ఎవరూ ఏజవాబూ ఇవ్వలేరు.

లక్ష్మీకాంతుడు ఏకాంతంగా వుండటంచూసి, ఒక రోజున అవనాశుడు అతడితో యలాచెప్పసాగాడు. “పెద్ద బాబూ మీ అమూల్యమైన సమయాన్ని నష్టపరుస్తున్నందుకు తీమిచాలి. మీయిల్చి ఒక అవసరమైన సంగతి అడగాల్సివుంది. మీరు సంతోషంతో జవాబు చెప్పి, నన్ను కృతార్థుణ్ణి చేస్తారా?”

“ఏమిటో చెప్ప” మన్నారు లక్ష్మీకాంతుడు ఈమాట అంటూ వుండగా అతడినీరం అతాకంపించింది. అవనాశుడి మాటలు అసాధారణంగా వుంటాయి. అతడిమాటలకు జవాబు చెప్పటం సులభమైన పనికాదు. అందువల్లనే లక్ష్మీకాంతుడు వణికాడు.

“రాత్రిళ్ళు మీ రెక్కడ నిద్రిస్తున్నారో?” అన్నాడు అవనాశుడు.

“బయటిగదిలో”

“మీ గదివిడిచి బయటిగదిలో ఎందుకని నిద్రిస్తున్నారో?”

“ఈమధ్య లోపలిగదిలో మితిమీరిఉమ్మడిస్తోంది”.

“కాదు బాబూ! అదికాదు. నేను కలకత్తానుంచి వచ్చి నప్పట్నీంచి చూసూ నేనన్నాను. మీరు పొరబాటుగా కూడా వదినగారి గదిలో అడుగుపెట్టటంలేదు, ఎందుకనో కాస్త వివరవచ్చునా?”

“నీకేం ప్రయోజనం వుంది?”

“సానుభూతి, కుల శారవప్రతిష్ఠల్నీ దృష్టిలోవుంచుకుని అడుగుతున్నాను. మాపట్ల సానుభూతి లేనప్పుడు మిమ్మల్ని యీ సంగతి అడిగేవాణ్ణే కాదుగదా? లోకులకు యీ సంగతి తెలిస్తే ఏమనుకుంటారు?”

“లోకులకు యీ పనితప్ప వేరే పనేమీలేదా?”

“లేదు”

అవనాశుడు మాట్లాడకుండా కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. లక్ష్మీ కాంతుడు దీర్ఘంగా నిట్టూర్చాడు. అవనాశుడు మాట్లాడకుండా వూరుకునేస్పటికే, అతడికి ప్రాణాలు కుదుటబడటం అనిపించింది. మళ్ళీ ఏమైనా అడుగుతాడేమో - అనే భయంతో లక్ష్మీ కాంతుడు అక్కడినుంచి తప్పించుకుపోయేందుకు ప్రయత్నించాడు. కాని, అవనాశుడు అతణ్ణి పోనివ్వలేదు. మళ్ళీ 'పెద్దబాబూ!' అన్నాడు.

లక్ష్మీ కాంతుడు ఉలికిపడి "ఎమిటి?" అన్నాడు.

"ఆమె క్షేమసమాచారాలు కనుక్కునే తీరికయే లేనప్పుడు, పరాయియింటిపిల్లలు పెళ్ళిచేసుకొని తీసుకురావటం ఎందుకు? తల్లిదండ్రులు ఆమెకు ఆమాత్రం అన్నం పెట్టలేకపోయారా?"

"నీకు తెలియదు అవనాశూ! ఆమె రాక్షసి"

"రాక్షసా! ఎలాగో కాస్త చెబుతారా?"

"అదొక పెద్దగాధ. ఏమైనా కానీ, ఆమెకూ నాకూ యిక సరిపడదు."

"ఎందుకని? సరిపెట్టుకునేందుకు ప్రయత్నంకూడా చేశారన్న మాట!"

అవనాశుడు అన్నమాటలను లక్ష్మీ కాంతుడు సహించలేక పోయాడు. లక్ష్మీ కాంతుడు తనలోతాను "నా కృపావృష్టిని ఆశించి, నా పెట్టు - పోతలో పెరిగిన వీడు, నన్ను యిలా అడుగుతాడా? నన్నిలా బాధించవలసిన అవసరం వీడికి ఎందుకు కలిగింది? రోజు రోజుకూ వీడి వ్యవహారం మితిమీరిపోతోంది" అనుకోని, కోపంతో యిలా అన్నాడు - "నీప్రశ్నలకు జవాబు చెప్పాల్సిన అవసరం లేదునాకు. నా యిష్టంఅయితే వుంచుకుంటా, లేకపోతే లేదు. నన్నడిగేందుకు నీవెవరవు? నీవు యిలా ఎందుకుచేస్తున్నావో నాకు అర్థంకావటలేదు. నాదగ్గరించి వెళ్ళిపో."

"పెద్దబాబూ!"

"పెద్దబాబూలేదు. చిన్నబాబూలేదు! నేనేం వినదలుచుకో లేదు. నాయింటి వ్యవహారాల్లో జోక్యం కలిగించునునేందుకు నీ వెవరవు?"

(కోపంతో) “పెద్దబాబూ! కొంచెం సంభాళించుకు మాట్లాడండి. మీయిష్టంవచ్చిన మాట అనండి. నేను సహించి వూరుకోంటాను. ఏమాత్రం కోపం తెచ్చుకోను. మీ పెట్టుపోతల్లా వున్నాను కాబట్టి ఏమీ అనుకోను. కాని ఒక్కసంగతి! వదినగారోషయంలో మాత్రం యిలా మాట్లాడకండి. అందరూ మనలాగే ఆని అనుకోరాదు. ఐదువేళ్ళూ ఒకేమాదిరిగా వుండవుగదా?”

క్రోధంవల్ల లక్ష్మీకాంతుడికళ్ళు నిప్పులు క్రక్క సాగాయి. లక్ష్మీకాంతుడికి జవాబుయిచ్చేందుక్కుడా అవకాశం యివ్వకుండా అవనాశుడు మళ్ళీ చెప్ప నారంభించాడు. “నాకుఅన్ని సంగతులూ తెలుసు నాకు తెలియని సంగతిఏదీలేదు. కశ్యపరజేసినందువల్ల జడిసే వాణ్ణికాను. ఇలాచేశారంటే, మీగుట్టుఅంతా బయటపెట్టి నిర్మలప్రభభర్తతో యిక్కడిసంగతులన్నీ చెబుతానని తెలుసుకోండి”.

అవనాశుడి యీమాటలు వినేటప్పటికే లక్ష్మీకాంతుడికి భయంవేసింది. “నిర్మలప్రభసంగతి యితడికి ఎలాతెలిసింది? జ్యోతి చెప్పిందేమో? రాక్షసిముండ! అనిలాలాపలఅనుకున్నాడు. పాపం, జ్యోతి యీవిషయంలో పూర్తిగానిరపరాధి. తానారాత్రి చూచి న పాపదృశ్యాన్ని గురించి ఎవరితోనూ చెప్పదలుచుకోలేదు, చెప్పలేదు.

నిర్మలప్రభ బలాత్కారంగా యీ పాపగుండంగా పడవేయ బడ్డదన్న సంగతి జ్యోతికి తెలుసు. ఈవిషయంలో ఆమెపూర్తిగానిరపరాధియనికూడా తెలుసు. నిర్మలప్రభకు తానుచూసిన సంగతి చెప్పి, ఆమెను యింకా కష్టపెట్టటం జ్యోతికి యిష్టంలేదు.

అవనాశుడికి స్వయంగానే నిర్మలప్రభసంగతి తెలుసు. అతడు కలకత్తానుంచి యిక్కడకు వచ్చినప్పుడు రెండు మూడు సార్లు యీ దుష్కార్యాన్ని స్వయంగా చూసికూడా, చూడనట్లు నటించే వాడు. నిర్మలప్రభ సతీత్వాన్ని కాపాడేందుక్కుడా ప్రయత్నించాడు. కాని వుపయోగం లేకపోయింది! అతడునిర్మలప్రభ భర్తకుడా రహస్యంగా ఒకవుత్తరంకూడా రాశాడు. అందులో “నిర్మలప్రభ అనారోగ్యంగా వున్నదనీ, మిమల్ని విడిచిపెట్టి వచ్చినప్పటినుంచి విచారంగా వుంటూ వున్నదనీ, ఆమెపరిస్థితిని బట్టిచూస్తే, ఆమెకు యిక్కడ వుండటం

యిష్టంకానట్లుతెలుస్తున్నదనీ, మీరాకకోసం ఎదురు చూస్తున్నదనీ, వెంటనేవచ్చి తీసుకు వెళ్ళవలసిందనీ" వ్రాశాడు. ఇంతేగాక " ఈ వుత్తరం రహస్యంగా వుంచవలసిందనీ, బయటపెడితే ఆమె ఆత్మ హత్యచేసుకోవచ్చుననీ, అందువల్లమీకే ఆవమానం కలుగుతుందనీ, కూడావ్రాశాడు.

చివరకు నిర్మలప్రభ భర్త ఆమెచుట్టూకు వెళ్ళేందుకు వచ్చాడు. భర్తనకు తీసుకుని వెళ్ళేందుకు ఎందువవచ్చానోఆమెకు తెలియలేదు. అయినప్పటికీ, భర్తరాగానే సంతోషంతో ఆతడివెంట వెళ్ళిపోయింది.

నిర్మలప్రభ ఎదైనామాట అవనాశుడితో చెప్పినప్పుడు, అవనాశుడు ఆమెముఖాన్ని రహస్య కుయవృష్టితో చూస్తూ వుండేవాడు. నిర్మలప్రభపైన లక్ష్మీకాంతుడి నీడకూడా పడనివ్వరాదని ఆతడి అభిలాష. ఈవిషయంలో నిర్మలప్రభ నిరపరాధి అని ఆతడికి తెలుసు. ఈగుక్కర్త జరిగిన కోజురాత్రి అవనాశుడు లక్ష్మీకాంతుడి వద్దకువచ్చి " పెద్దబాబూ! ఇంతరాత్రిచిరు మేలుకు పున్నారేం! ఇటూఅటూ తిరుగుతున్నారు. ఎందుకని?" అన్నాడు.

లక్ష్మీకాంతుడికి కోపంవచ్చి "అమితంగా ఉమ్మరిస్తోంది, నిద్ర రావడంలేదు. అందుకని యిటూ అటూ పచ్చార్లుచేస్తున్నారు. గాలి అనేమాటేలేదు, అక్షకూడా కదలటంలేదు" అన్నాడు.

"అబ్బ! అంత ఉమ్మరింపా!" అని బయటి గదిలోకి వెళ్ళి పోయాడు అవనాశుడు.

నిర్మలప్రభమాట తెచ్చినప్పుడు, యిందువల్లనే లక్ష్మీకాంతుడు భయపడి, రహస్యంకానా బయటపెడతాడేమో అనే భయంతో చల్లగా గదిలోనుంచి బయటకు జారుకున్నాడు.

అవనాశుడు గుమ్మంవద్ద మొదలకుండా నుంచునివున్నాడు. లక్ష్మీకాంతుడు యిలా వెళ్ళిపోవటం చూసి, దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి, నది వైపుకు పికాయకు వెళ్ళాడు.

అగోజారాత్ర అవనాశుడు చాలా పొద్దుపోయాక యింటికి వచ్చాడు. ఒకలంతా దిగ్గొట్టినట్టుగానూ, తల భరించరానంత నొప్పిగానూ వుంది. అందువల్ల అన్నం తినాలనికూడా అనిపించలేదతడికి. మెదలకుండా ప్రక్కమీదకుపోయి పండుకున్నాడు.

ఇన్నాళ్ళనుంచీ కలిగిన పొడవయము, సంభాషణలవల్ల జ్యోతికి అవనాశుడిమీద కొంచెంశ్రద్ధ ఏర్పడ్డది. ఈవిశాలభవనంలో యిప్పటి వరకు జ్యోతికి కనిపించినవాళ్ళందరిహృదయాలూ పాపాణంకంటే ఎక్కువ కఠినమైనవిగా కనిపించాయి. రాతిగుండెవాళ్ళతో స్నేహం చెయ్యటమూ, వాళ్ళతో కలుపుగోలుతనంగా వుండటమూ - యిది రాతితోతల బ్రద్దలుకొట్టుకోవటంవంటివి. ఆ మెకు కనిపించినంతవరకు ఒక్క అవనాశుడుమాత్రం యితరులచాఫలను చూచి తానుకూడా బాధపడుతూ వుంటూన్నాడు. అతడి హృదయంలో ప్రేమ, అనుకంప, సానుభూతి - వున్నాయి. అతడిక్కడికి ఎందుకు వాస్తూన్నాడు? పిన్నిగారకీ అతడికీ గల సంబంధం ఏమిటి? - అనే సంగతులు ఆమె హృదయంలో గిలిగింతలు పెడుతున్నాయి. అవనాశుడు జ్యోతిహృదయంలో తనకు సానాన్ని సంపాదించుకున్నాడు. జ్యోతికి అవనాశుడితో స్నేహం ఏర్పడింది. ఆమె యిప్పుడు అవనాశుడి అన్నపానాదులు, కట్ట - నుఖాలపట్ల శ్రద్ధ తీసుకోసాగింది. ఇంతకు మించి శ్రీ తన స్నేహాన్ని ప్రకటించగలమాగ్ధం యింకేముంది !

అవనాశుడు కూడా జ్యోతిని అనుగాగంగా చూస్తున్నాడు. భోజనసమయంలో భోజన పళ్ళెంవైపు చూచినప్పుడు, ఆ పళ్ళెంలలో పెట్టిన వస్తువులన్నీ పరిశుభ్రమైనవీ, శ్రేష్టమైనవిగానూ కనిపిస్తూ వుండేవి. ఎటుచూచినాఅటే, స్నేహం తొణికిసలాడుతూ వుండేది.

ప్రపంచంలో ప్రేమ, స్నేహములను మించి యింకేం వున్నాయి?

ఆ రాత్రి అవనాశుడు భోజనం చెయ్యలేదు. జ్యోతి వంట యింట్లో కూర్చుని అతడిరాకకు ఎదురుచూస్తూవుంది. అతడెందుకు

రాశేడు? ఎక్కడకు వెళ్ళి వుంటాడు? - అనే ప్రశ్నలు ఆమెను చీకాకు పరచసాగాయి. ఈ విషయాన్ని గురించి ఆమె ఎవరినీ ప్రశ్నించలేదుకూడా. ఈ యింటి పరిస్థితుల ననుసరించి, యిలా అడిగి తెలుసుకోవటం, మారితో కాదు జాపుకు తనంతలానే మృత్యువును పిలవటంలాంటిది. ఒక్క బామాకాళీకి తప్ప, తక్కిన వాళ్ళేవరికీ, ఆఖరికి దానీలకుకూడా, తాను అవనాశుడిపట్ల యింత శ్రద్ధ చూపుకున్నట్లు తెలిస్తే సహించి వూరకొరు. తను భర్తను విడిచిపెట్టి వెళ్ళేటట్టైతే, అవనాశుడికి అతిథి సర్కారాలు చేసేందుకు ఎలా వీలవుతుంది?

ఇలా అని ఆలోచించి ఆమె మెదలకుండా కూర్చునివుంది. అందరూ భోజనాలుచేసి నిద్రపోయేందుకు వెళ్ళిన కొంతసేపటికి, జ్యోతికూడా పడుకొనేందుకు తన గదిలోకి వెళ్ళింది. లక్ష్మీకాంతుడు తనగదిలో తేకపోవటం చూసి, ఆమె నిర్మలప్రథను వెతికేందుకు బయలుదేరింది. నిర్మలప్రథ తనగదిలో మంచంమీద పడుకొనివుండటాన్నిచూసి “నిర్మలా!” అని పిలిచింది.

నిర్మలప్రథ జవాబేమీ యివ్వలేదు. ఆమె ఒడతెరుగకుండా నిద్రపోతూవుంది నిర్మలప్రథ యీ విధంగా గాఢనిద్రలో వున్నందువల్ల, అక్కడినుంచి బయలుదేరి అవనాశుడి గదివద్దకు వెళ్ళింది. అవనాశుడిగది చీకటిగా వుంది. ఒక వెలుగు వున్న కిటికీమాత్రం తెరిచివుంది. చంద్రుడి పండు వెన్నెల కిటికీలోనుంచి అవనాశుడి మంచంమీద పడుతోంది. గుమ్మంవద్దకు వచ్చి, “మరిదిగారూ!” అని పిలిచింది.

జ్యోతి పిలుపు విని అవనాశుడు కళ్ళు తెరిచి “వదినగారా?” అన్నాడు.

“అవును”

“ఇంత రాత్రిపోయి వచ్చారేం వదినా? కులాసాగా వున్నారా?”

“ఆ, అంతా కుశలమే. భోజనానికి రాలేదే?”

“ఇవ్వార నాబండ్ల బాగాలేదు. తల నొప్పిగావుంది. అందు కని భోజనానికి రాలేదు.”

ఇలా చెప్పి అవనాశుడు తన రెండుచేతులతోనూ తల పట్టు కున్నాడు. మంచమీదనుంచి లేచి కూర్చున్నాడు. జ్యోతి అతడి దగ్గిరికివచ్చి అతడి తలమీద చేతితో నిమగ్నసాగింది. “అబ్బ! ఎంత వేడిగావుంది. వడవడ కొట్టుకొంటోంది.” అని, తరువాత అతడిచేతిని నిమిరి “చెయ్యికూడా నిప్పులాగ కాలిపోతోంది” అంది జ్యోతి.

“చలిగా వుందా?”

“మలే, కొంచెం చలిగానేవుంది.”

“ఏమంటున్నావ్? జ్వరం బాగావచ్చింది. మంచమీద పడు కునివుండు. ఉడుకులాం లీనుకుపస్తాను” అని చిరునవ్వు వదిలి జ్యోతి అంది.

“వదినా! నాకోసం మీరెందుకు కష్టపడతారు? నిద్రపోయి రేచేప్పటికే అంతా కుదుటబడుతుంది. తల నొప్పికూడా తగ్గిపోతుంది. మీరు నాకోసం శ్రమపడవద్దు. వెళ్ళి పడుకోండి.”

“కాదులే, నీవు పడుకో, ఇప్పుడే తిరిగివస్తాను.”

“వదినా! నాశరీరం ఉక్కుశరీరం. అంత తేలికగా కందిపో యేది కాదు”

జ్యోతికి అవనాశుడమాటలు వినేప్పటికే దుఃఖం కలిగింది. అవనాశుడు తనతో యిలా ఎందుకు అన్నాడా - అనిపించింది. ఇక్కడ ఎక్కవనేపు వుండటం మంచిరకాదనుకుని జ్యోతి తిన్నగా తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయింది. లక్ష్మీకాంతుడు యింకారాలేమ, పెట్టె తీసి అందులోనుంచి సీసా బయటకుతీసి ముంగిలిలోకి వచ్చింది. మెట్ల మీద ఎవరితో చెప్పులచప్పుడు వినిపించింది. లక్ష్మీకాంతుడు పైకి వస్తున్నాడు.

అవనాశుడిగదిలో కుండపటిమీద ఒకపాత్రపెట్టి, దాండ్ల ఉడుకులాంపోసి కలిపి, దాన్ని అతడి తలమీదపెట్టింది. ఆసమ యంలో అవనాశుడు శరీరస్మృతిలేకుండా వున్నాడు.

అవనాశుడి తలమీద ఉడుకలాంపెట్టి, అతడికి జ్యోతి విసన కర్రతో విసరసాగింది. జ్వరతీవ్రతవల్ల అవనాశుడు ఏమాత్రంకూడా స్పృహలేకుండా వున్నాడు. రాత్రి గడిచినకొద్దీ, జ్యోతికి నిద్ర రాసాగింది. చేతులు రెండూ నెప్పిపెట్టసాగాయి. అయినప్పటికీ ఆమె విసనకర్రను విడచిపెట్టలేదు.

అవనాశుడి జ్వరం కొంచెం తగ్గసాగింది. అతడు కళ్ళుతెరిచి చూచేప్పటికే, జ్యోతి కునికిపాల్లు పడుతూ కనిపించింది. అప్పటి క్కూడా ఆమె విసనకర్రను విడువలేదు. ఏనోవిధంగా విసురుతూనే వుంది. వికసించిన కమలంలాంటి జ్యోతిముఖం వాడిపోయింది. ఆమె ముఖాన్ని అవనాశుడు ధ్యానంగా చూశాడు. గ్లాని అనుకంపలతో అతడిహృదయం నిండిపోయింది. ఓసికచేసుకుని “వదినా!” అని పిలిచాడు.

జ్యోతి సిగ్గుపడుతూ “కుమించు, కొద్దిగా నిద్రమత్తువచ్చింది” అంది.

“వస్తేవచ్చిందేలేండి. రాత్రల్లా మేలుకుని నాకు పరిచర్య చేశారు.”

“చేస్తేనే?”

“కాని వదినగారూ! మీరు నాకోసం యింత కష్టపడటం ఎందుకండీ?”

“దానికేంగాని, జ్వరంగానీ, తలనొప్పిగానీ ఏమైనా తగ్గిందా?”

“మీరు నా శరీరాన్ని చేతితో నిమిరి నావ్యాధిచింతనీ పోగొట్టారు. ఇప్పుడువెళ్ళి సరోవరంలా స్నానంచేశారానా? సరోవరంలా స్నానంచేసి వస్తే హాయిగా వుంటుందేమో అనిపిస్తోంది”,

“వద్దు. అలా చెయ్యరాదు! నిన్ను స్నానమూ చెయ్యనివ్వను, భోజనమూ చెయ్యనివ్వను.”

“అయితే నాకు జావయిస్తారా వదినా? రాదురాదు. నాజక్కలూ నే నింతవరకు జావ తాగలేదు. నాకోసం వృధాగా ఎందుకు కష్టపడతారు?”

“ఏం ఘరవాలేదు. చేతులు కడుక్కుని కాస్త జావకాగు జ్వరం తగ్గిపోయిందన్నావు. కాని, ముఖం మటుకు చూచేందుకు అలాగే వుంది.”

“దీనికేంలేండి. మృత్యువు తరువాతకూడా మానవ శరీరంలా వుండే ఉష్ణం పూర్తిగా లేకుండాపోదు. శరీరంలా అలాగే నిలిచి వుంటుంది!”

“సరేలే, నీవు లేచి కూర్చో”

E

303

21

అలాగే సాయంత్రం అవనాశుడికి మళ్ళీ జ్వరం వచ్చింది. జ్యోతి అతడికి జావకాని తెచ్చేందుకు హాటింగ్లోకి వెళ్ళింది. పగటి సమయంలో అతడికి శుక్రకూషచేనే బాధ్యత నిర్మలప్రభకు వప్పు గించింది. పగలల్లా అతణ్ణి విడిచిపెట్టకుండా కూర్చోవలసిందిగా నిర్మల ప్రభతో చెప్పి, అవసరమైన పనులన్నీ పూర్తచేసుకుని, అతని వారి జ్యోతి అతడిగదిలోకి వస్తుంది.

ఇంట్లో వున్నవారెవరుకూడా అవనాశుడి జ్వరంసంగతి పట్టించుకోకపోవటం చూసి జ్యోతి ఆశ్చర్యపడింది. ఇంట్లో వున్నవారంతా పూర్వంవలెనే యథాప్రకారంగా ఎవరిపనియోవారు లేకమై వున్నారు. తాను ఒక్కతే అపగ్ధంగా యిటూ అటూ తిరుగుతూ వుంది. ఆమె సంగతికూడా ఎవరికీ పట్టలేదు. చివరకు అవనాశుడి పింతల్లిగొక్కడా అతడిసంగతి పట్టలేదే! అతడు నిర్మలాత్రి ఎందుకు భోజనం చెయ్యలేదో అడిగి తెలుసుకోవాలనికూడా ఆమె ప్రయత్నం చెయ్యలే దెందుకని? ఈవిషయాలన్నీ జ్యోతిని మాటిమాటికీ బాధించ సాగాయి.

సాయంత్రం అయిన తరువాత అవనాశుడికి మళ్ళీ 102 డిగ్రీలు జ్వరం వచ్చింది. రెండు కర్కూ రక్తలాగ ఎర్రగా వున్నాయి. ముఖం కాళ్ళింక యినులాగా వుండి అతడి పసిటి చూచేప్పటికే జ్యోతికి భయంవేసింది. ఇక డాక్టర్ని పిలిపించకపోతే మౌనదక్కదు.

కాని, ఎవరితో చెప్పి పిలిపించాలి - అనే సమస్య జ్యోతిని బాధించింది. నిర్మలప్రభతో చెప్పి యీ పని చేయిద్దామనుకుని, నిర్మలప్రభతో యీ సంగతి చెప్పింది. ఆ మాట వినిగానే నిర్మలప్రభ “వనినా ! నాతో చెప్పటంకంటే పెద్దబాబుతో నీవుచెబితే ఎక్కువ బాగుంటుంది. అప్పుతెలుంచి యింటికి వెళ్ళేటప్పుడు డాక్టరుగారు వచ్చి చూసి వెడతాడు?” అంది.

“ఏం, ఎందుకని?” నీకే వెళ్ళి మామగారితోనూ, అత్తయ్యగారితోనూ చెప్పు.”

సేదికను అయింట్లో వున్న వాళ్ళందరూ అత్తయ్యగారని పిలుస్తుంటారు.

“ఈయంటి వ్యవహారాలు విచిత్రంగా వుంటాయి. నేలకు ఒక పర్యాయం డాక్టరుగారు యింటికి వస్తూవుంటారు. ఆ సమయంలో ఎవరైనా అనాకోగ్యంగావుంటే, మందు యిస్తారు, తక్కువే తదు. అదేగాదు, యిక్కడ పనిచేసేవాళ్ళంతా పనిచేయకుండా తప్పించుకు తిరగాలని చూశేవారే. ఎవరితోనైనా డాక్టరుగారిని పిలుచుకురమ్మని నేనే చెబుతాననుకో, అతడు, వెళ్ళికొంతనేపు అటూయిటూ తిరిగివచ్చి, డాక్టరుగారు వస్తున్నారని చెబుతాడు. పెద్దబాబు జ్వరం పడ్డప్పుడు పరిస్థితి వేరు. అవనాశుడి సంగతి ఎవ్వరికావాలి?” అంది నిర్మలప్రభ.

“పాపం!” అని జ్యోతి మెదలకుండా పూసుకుని, నిర్మలప్రభ ముఖాన్ని భ్యాసంగా చూడసాగింది. మళ్ళీ నిర్మల ప్రభ యిలా చెప్ప సాగింది - “డాక్టరుగారు విచిత్రమైవ్వక్కీ; మనయింట్లో వున్న వాళ్ళల్లా ఒక పెద్దబాబుగారికి తప్ప, మరెవరికి జ్వరం వచ్చినప్పటికీ ఆయనకు వచ్చేంమీ పీరికవుండదు. అందుకేనే, పెద్దబాబుగారితో చెప్ప మని చెబుకున్నాను. తుపాకీ...”

నిర్మలప్రభ మాటలను విని “అయితే, యిప్పుడు నన్ను పెద్దబాబుగారి దగ్గరికి వెళ్ళి ప్రార్థించమంటావన్నమాట” అంది జ్యోతి. అనాటి సంగతులను తరువాత జ్యోతి లక్ష్మీకాంతుడితో మాట్లాడక పోవడమే గానూ, అట్టి చూడవైనా చూడలేదు. కాని, యివ్వారే యీ విషయంకోసం ఆయనతో మాట్లాడాలి. అసంభవం!

పోనీ, పూరుకుండామా అంటే మరింకొకమార్గం ఏదీ కనిపించలేదు. చివరకు ఒకపరిచారికను ఒకపావలా ఇనాంయిస్తానని ఆకపెట్టి పెద్దబాబుగారివద్దకు పంపింది. ఆమె వెళ్ళి “వదినగారు పిలుస్తున్నారు. ఎవో అవసరమైన వని వున్నదిట” అని చెప్పింది.

“ఏమిటాశని? పెద్దబాబుగారు పనిలోవున్నారు. వచ్చేదకు వీలేదు.” అని ఆమెకు జవాబు లభించింది. ఈ కటువైన జవాబును గొని పరిచారిక వెళ్ళిపోయింది. ఆమెనుండి యీజవాబు వినగానే జ్యోతికర్కు కన్నీటితో నిండిపోయాయి. ఒక్క ఊణంకూడా తానిచ్చట వుండగూడదని ఆమె నిశ్చయించుకున్నది.

పెంటనే ఆమె అవనాశుడి గదిలోకి వెళ్ళింది. అవనాశుడు స్వపూ శేఖరండా చురుగునివ పడుకునివున్నాడు. నిర్మలప్రభ అతడికి నిసరుతూవుంది.

“నీవు వెళ్ళు. స్నానాదులు పూర్తిచేసుకుని ముడిగారికి జావ కీసుకురా” అని జ్యోతి నిర్మలప్రభతో అంది.

నిర్మలప్రభ వెళ్ళిపోయింది. ఆమె వెళ్ళినతరువాత జ్యోతి అవనాశుడి ముఖంపై పు చూస్తూ కూర్చోనివుంది. “ఇంతయింట్లో ఒక్కమనిషికూడా ఎవటివార్య కష్టాన్నిగురించి ఆలోచించేవాడే లేడు.” అనుకుంది. ఆమె కీయిలు నరకంలాగా కనిపించసాగింది. ఈయింట్లో వుండేవార్యంవరూ నిర్దయులూ, దురింతకులూనూ! అనుకుంది.

ఇంతలో నిర్మలప్రభ జావ తీసుకువచ్చింది. జ్యోతి చెమిచాతో అవనాశుడిని త్రాగించసాగింది.

జ్యోతి పిలవగానే అవనాశుడు కర్కు తెరిచి, చిన్నపిల్లవాని వలె జావ త్రాగసాగాడు.

“నీవు వెళ్ళి, భోజనం చేసి త్వరగా రా. నీవు వచ్చాక నేను పెడతాను ఇరగి ఒంటరిగా నిడిచిపెట్టి వెళ్ళటం నుంచిది కాదు” అంది జ్యోతి నిర్మలప్రభతో.

నిర్మలప్రభ అవనాశుడిగేరొన్ని చేతితో తాకి చూచి “బాగా జ్వరం తగిలింది” అంది.

“అవును” అంది జ్యోతి.

రాత్రి చాలా ప్రాద్దుపోయినకనువారే ఏవోవిధంగా రెండు మెరుకులు తిని జ్యోతి అవనాశుడిగోలలో వచ్చింది. నిమ్మలపండ్లతో “వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకో” అని చెప్పింది.

“మరి నీవో?” అంది నిర్మల.

“ఇంకా కొంచెంసేపు వుండి, అతడికి స్వహా రాగానే, నేనుకూడా వచ్చి నీగదిలో పడుకుంటాను.”

నిర్మలపండ్ల ఏమీ అడుచెప్పలేదు. జ్యోతికి మాటపట్టువల వున్నసంగతి నిర్మలపండ్లకు తెలుసు. నిర్మలపండ్ల తనగదిలోకి వెళ్ళి పోయింది జ్యోతి గతరాత్రికివలెనే అవనాశుడి తలవైపున కూర్చుని అతడికి విసరతోంది.

22

రాత్రి చాలా ప్రాద్దుపోయింది. చాలారోజులనుంచి రాత్రిళ్ళు మేల్కొని వుంటున్నందువల్ల జ్యోతి చాగా నలిగిపోయింది. నిద్రలేని మూలాన ఆమె కునికిపాట్లు పడుతోంది. విసరటంగా ఒక్కొక్కప్పుడు ఆమెతల అవనాశుడి దిండుకు తాకుతూవుంది. ఆసంగతే ఆమెకు తోచలేదు. ఆకస్మికంగా ఏవో పెద్దశబ్దం అయేటప్పటికే ఆమె కళ్ళు తెరుపుడుపడ్డాను భయంతో వణుకుతో లేచి కూర్చుంది. తనఎదుట లక్ష్మీకాంతుడు నుంచునివున్నాడు.

లక్ష్మీకాంతుడు రావటంతోటే “వెంటనే బయటకు వెళ్ళిపో” అన్నాడు.

జ్యోతి అవనాశుడివేపు చూశింది. అతడింకా నిద్ర పోశూనే వున్నాడు. లక్ష్మీకాంతుడి ఆరుపులకు అవనాశుడికి నిద్రాభంగం అవుకుండేమోననే భయంతో జ్యోతి నెమ్మదిగా లక్ష్మీకాంతుడి వెంట వెళ్ళింది.

లక్ష్మీకాంతుడు జ్యోతిచేతిని పట్టుకొని బయటవంతంగా తూ గదిలోకి యీడ్చుకుపోయాడు. వెంటనే గదితలుపు మూసేశాడు.

“సాగ్ని! పరిశ్రమ!! సతి!!!” అని ఆమెను సంబోధిస్తూ, “యిత రాశ్రవరికూ అగ్రహారము చేస్తున్నావో చెబితావా?” అన్నాడు.

లక్ష్మీకాంతుడు యిలా మాట్లాడి పుట్టికీ జ్యోతి లేమాయించు కుని పూరుకుండు. “కొంగలూగ ఏమి పండిజాలావు!” అని ను సులూ ఆరుగురిది. ఈ అసహనీయమైన వ్యభిచార ఆమెనున్న పడవడ కొట్టుకోసాగిరి, లక్ష్మీకాంతుడు ఆమెచేతిని పట్టుకొని, స్వీకారమునెట్టి “చెప్పవేం?” అన్నాడు.

లక్ష్మీకాంతుడుకి తనమీద కలిగిన సందేహాశ్రయముకు జ్యోతి లోలోపల కోపం తెచ్చుకుంది. అతడి యాచివాట్లూ గొంపులూ చూసి ఆమెచూడయం బరువెక్కిపోయింది. ‘అదనాశబాబును స్వీకరం వచ్చిందే’ అంది చివరికి.

ఆమెమాటలలో నశ్రుత ఉట్టిపడుతూవుంది.

లక్ష్మీకాంతుడు విరువవ్వుచున్న “పాపం, అవనాశుడిమీద చాలా అనుగ్రహం చూపుకున్నట్టున్నావు ఈగదిలో పడుకోకుండా అక్కడ అతడిగదిలో అతడిప్రక్కన పడుకున్నావా?” అన్నాడు.

జ్యోతి తనలో తాను “ఈహాస-పరిహాసాలను ప్రచండా గ్నిలో పడవేసి భస్మం చేస్తే బాగుండును” నీచుడు! పాప!! చండా లుడు!!!” అనుకుని, కొంచెంసేపు లక్ష్మీకాంతుణ్ణి చూస్తూవుండి “పూరుకోండి. యిలాటిమాటలు అనటానికి మీకు సిగ్గుయినా కలిగ లేదా?” అంది.

“నోరు మూసుకో. నే నెందుకు సిగ్గుపడాలి. నన్న నీనా బెదిరించేదానివి! నీయిష్టం వచ్చినట్టు చేస్తాంటే, మేర చూస్తూ పూరు కోవాలా?”

జ్యోతి కళ్ళు మిరుమిట్లుగొలిచాయి. కోపంతో అతడిచూస్తూ “నోరు సరచేసుకు మాట్లాడండి. అనవసరంగా నిందలు వెచ్చువద్దు” అంది.

“ఈపే నీబాటు తీయించి, గాడిచమీద కూర్చోబెట్టి, యింతో నుంచి వెళ్ళగొట్టకపోతే, నేను లక్ష్మీకాంతుణ్ణి కాదు” అని లక్ష్మీ కాంతుడు గర్జిస్తూ అన్నాడు.

“సరే, మీయిషం వచ్చినట్టు చెయ్యండి. నేను ఎంత చెడ్డ దానైనప్పటికీ, మీరే నన్ను ఏకకోరి పెళ్ళిచేసుకు తెచ్చుకున్నారు. నేనేం నాఅంతట నేను కోరుకురాలేదు. ‘అర్థాంగీ’ అని నన్ను మీరు ఎన్నోమార్లు పిలిచారు. ఇక అనవసరంగా గందరగోళం చెయ్యవద్దని పాదాలు పుచ్చుకు ప్రార్థిస్తున్నాను. రేపుప్రాద్దున్నే వెళ్ళిపోతాను. ఇంతరాత్రివేళప్పుడు గల్లంతు చెయ్యకండి. పైగా అక్కడ మామ గారుకూడా నిద్రపోతున్నారు. ఆయన్ని గురించికూడా ఆలోచించండి. నేను ఎలా వున్నప్పటికీ ఘరివాలేదు. మీకులగ్నావాలకు కళంకం రానివ్వకండి. అందరూ మిమ్మల్నే నిందిస్తారు. నేను పూర్తిగా నిర్దోషిని.”

“చాలే నోరు మూసుకో. నీవేం నాకు ఉపదేశం చెయ్య నక్కరలేదు.”

“పోనైండి, వూరుగంటాను. నాతోపాటు మీరుకూడా వూరు కోవాలి. మీరు నన్ను వెళ్ళగొట్టటం, నాకు చాలా అదృష్టవంత మైన సంగతి.”

“ఎలాగూ వెళ్ళగొడతాను. ఏదోవిధంగా యీరాత్రి గడవనీ. తెల్లవారగానే, చిన్నప్పటి ఉగ్గుపాలు జ్ఞాపకంవచ్చేట్టు చేస్తా చూసుకో.”

ఇలా అని లక్ష్మీకాంతుడు తలుపు తెరుచుకుని బయటకు వెళ్ళి పోయాడు. కొంచెంసేపు అయినతరువాత ముంగిలిలో ఎ వ రో, ‘పందులు! దుష్టులు!! కుక్కలు!!!’ అని అరవటం వినిపించింది. ఈ మాటలతోపాటు ఎవరోకిందపడిన చప్పుడుకూడా వినిపించింది.

తనను యింతగా అవమానించినప్పటికీ, మాట్లాడకుండాజ్యోతి ఒక కారణంవల్ల సహించి వూరుకున్నది. కాని చివరకు ఆమె భయ పడ్డట్టుగానే జరిగింది. ముంగిలిలోకి పరుగెత్తుకు వెళ్ళి చూసింది. అవ నాకుడు స్పృహలేకుండా నేలమీద పడివున్నాడు. అ త డి ముం దు నుంచుని లక్ష్మీకాంతుడు కుక్కలాగా రొప్పుతున్నాడు.

జ్యోతి వెంటనే లక్ష్మీకాంతుణ్ణి దూరంగా నెట్టివేసి, అవనా కుడి శిరస్సును తనఒడియై దుంచుకుని నేలమీద కూర్చున్నది.

ఈగల్లంతుని నిర్మలప్రభకూడా అక్కడకు వచ్చింది. ఆమెను చూచి “నిర్మలా! కొంచెం నీళ్ళు తీసుకోరా. మరిదిగారిస్థితి ఏమీ బాగుండలేదు” అంది జ్యోతి.

నిర్మలప్రభ నీళ్ళు తెచ్చింది. జ్యోతి ఆవనాశుడిముఖం కడిగింది. లక్ష్మీకాంతుడు కొంచెంసేపటివరకు మెదలకుండా నుంచుని వున్నాడు. జ్యోతియొక్క యీప్రవర్తన చూచేటప్పటికి ఆ తడికి ఆశ్చర్యం కలిగింది. నిర్మలప్రభ లక్ష్మీకాంతుడితో “పెద్దబాబూ! మీరు వెళ్ళి విశ్రాంతి తీసుకోండి. ఆవనాశుడికి స్పృహ వచ్చాక. మే మతణ్ణి యింకొకగదిలోకి తీసుకవెడతాము.” అంది.

నిర్మలప్రభ యిలా అనేటప్పటికి, ఆత డేమీ జవాబు చెప్పకుండా, భయభీతబాలునివలె మెల్లగా అడుగులు వేసుకొంటూ తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు.

23

రాత్రి ఆఖరుజాముకు ఆవనాశుడికి స్పృహ రాగానే, ఆచ్చటినుంచి లేచి తనగదిలోకి వెళ్ళిపోయాడు. జ్యోతి నిర్మలప్రభగదిలోకి వెళ్ళింది. మాటలసందర్భంలో తనకూ లక్ష్మీకాంతుడికీ జరిగిన సంభాషణ అంతా నిర్మలప్రభతో చెప్పింది. “నీవు నాతో ముందుగా చెప్పి వుంటే, యింతవరకూ రాకుండా చూసేదాన్ని” అంది నిర్మలప్రభ.

“నిర్మలా! నీ కీసంగతులన్నీ ఎలా చెప్పావు? యిలా అన్నందుకు తుమించు. శాస్త్రాల్లో స్త్రీకి భర్త దైవమని చెప్పబడింది. శాస్త్రాజ్ఞను శిరసావహించటం మనధర్మం. ప్రపంచంలో దేవతల గౌరవప్రతిష్ఠలకు లోపం వచ్చిందనే నెపంతో మనంకూడా మన భర్తలను నిరాచరించవలసిందేనా?”

“రేపు పెద్దబాబుముందు యీచర్చ తెస్తే జరిగినసంగతులన్నీ ఆయనయెదుట చెప్పగలవా?”

“ఇదంతా ఆయనయెదుట చెప్పాలా? ఆయనముందు చెప్పగలుగుతాననా నీవుద్దేశ్యం? ఈసంగతి తెచ్చేవా రెవరు? ఏమని తెస్తారు?”

“ఈసంగతే. నిన్ను అవమానం చేసే యింట్లోనంటే వెళ్ళ గొడతా నని అన్నమాట.”

“నీ కేమైనా మతి పోయిందా? ఇలా చెయ్యగలశక్తి ఎవరికి ఉంది? లేనిపోని నింపక. నీ వింతగా భయపడుతున్నావు. మీ బాబుగారికి యీమాత్రం సాహసమే వుంటే యీవిషయం తా ఎందుకు? ఆయన వుండగా యింత పాపకృత్యం యిక్కడ జరగ్గలదా?”

జ్యోతి మళ్ళీ చెప్ప నారంభించింది - “ఈయింట్లో ప్రతి వాళ్ళకీ ఒకరినీ చూస్తే చురుకరికి భయమే. ఎవరికీకూడా ఎవరినీ మందలించే సాహసం లేదు. ఒకపేళ మీ పెద్దబాబుగారు అన్నారనే అనుకో, ఆయన యితరులమందు యీలా అన్నానని ఒప్పుకుంటారా? ఎప్పుడూ వప్పుకోరు. ఈవిషయాన్ని అందరికీ చెప్పిపప్పటికీ ఆయన లక్ష్యపెట్టరు.”

జ్యోతి చెప్పిన యీమాటలు వినేప్పటికే నిర్మలప్రభ శరీరం అంతా కంపించింది. ఆమె తనలాతాను “ఇందులో నాదోష మేమైనా వున్నదా? ఈమాటల్లో నాకు సంబంధించిన విషయం ఏమైనా వున్నదా?” అనుకుంది.

నిర్మలప్రభ దుఃఖిస్తూ “వదినా!” అంది. ఆమెమాటలలో విషయం తోణికినలాడుతోంది.

“నిర్మలప్రభా! భయపడకలసిన కారణం ఏదీ లేదు. నే నెవరి తోనూ ఏమీ చెప్పను. ఏదోపమూ లేకుండానే నే నింత ఘోరమైన అవమానాన్ని సహించకలశించచ్చునప్పటికినీ, ఏవిధమైన అపవీతీ లేకుండానే యీయింటిని విడిచి వెళ్ళిపోతాను నీ నుభ - దుఃఖాలకు ఆధారభూతుడైన వ్యక్తిని గురించి ఒక్కమాటైనా నే ను మాట్లాడను. రేపు ప్రార్థన చేస్తూ చేతులకట్టి తో కొట్టి ఎళ్ళగొట్టిపప్పటికూర్చా, నే నేమీ అనను.”

నిర్మలప్రభ మెదలక. కా కూర్చుంది. ఆమె లోలోపల యీ విషయాలకుగురించి ఆలోచించసాగింది. “జ్యోతివున్న చురుగయ బలంలో శతాంశం నాకు వున్నప్పటికీ, నా కీసితి సంభవించేది కాదు.

నాహృదయదౌర్బల్యగ్రాహణనే నేను ప్రతివాళ్ళతోనూ మాటలు పడవలసి వస్తోంది.

జ్యోతి మళ్ళీ చెప్పసాగింది. “నిర్మలా, ఒకమాట చెబుతాను వింటావా? నీ నీయిల్లు విడిచిపెట్టివెళ్ళిపో, ఏగోవికంగా నీవు కూడా యీయిల్లు విడిచివెళ్ళాలనే సంగతి జ్ఞాపకం వుంచుకో! నీభర్త యింటికి వున్నప్పటికీ, లేకపోయినప్పటికీకూడా నీ నీయిల్లు విడిచిపెట్టి వెళ్ళిపోవలసిందే. నీ వీపని చెయ్యలేకపోతే నీప్రాణాల మీదికి నీవే ఆపద తెచ్చుకున్నదానివి అవుతావు. భవిష్యత్తులో యీ దురాగతుడు, నిర్దయుడూ, దురాచారుడినీడ నీమీద పడ్డా, అది నీస్వనాశనానికే కారణం అవుతుందని గుర్తుంచుకో. నీభర్తకు యిక్కడిసంగతులు ఏమాత్రం తెలిసినప్పటికీ, అతడు చాలా దుఃఖ పడతాడనేసంగతి తెలుసుకో. నీ విగత భయపడవలసిన అవసర మేమిటో నాకు బోధపడటంలేదు. నీవు ఒక్కగోడైనప్పటికీ తల ఎత్తుకు తిరిగావంటే యీదుష్టుడు నీముందు ఆకువలె గజగజ వణికి పోతాడు. అతడు నిన్ను కన్నెత్తి చూచేందుకూడా సాహసించడు. పాపాత్ముడు ఎంత బలీష్టుడైనప్పటికీ, అతడిని మించిన నిర్బలుడూ, పిరికిపందా ప్రపంచంలో మరెవడూ వుండడనేసంగతి జ్ఞాపకం వుంచుకో. ఈమాట నిజమని నమ్ము.”

జ్యోతి చెప్పిన మాటలు నిర్మలప్రభ హృదయంమీద బాగా పనిచేశాయి. ఆమె వెక్కిరిక్కిరి ఎదుస్తూ “నేను రేపే యిక్కడి నుంచి వెళ్ళిపోతాను. నేను వెళ్ళిపోయేందుకు తగిన ఏర్పాటు చెయ్యి. నాయుంట్లో నేను ఎవరికీ భయపడనక్కరలేదు. పైగా నా కేకప్రకారం వుండదుకూడాను. నే నక్కడ ఒంటరిగా వున్నప్పటికీ నా కేభయమూ వుండదు” అంది.

“ని నక్కడ నింపివచ్చేవా రెవరు? అవనాశబాబు ఆగో స్వగంగా వున్నట్లయితే నిన్ను పంపిస్తుని పంపించివండేరాన్ని. కాని ఆసునకు యింకా జ్వరం తగ్గలేదు. అవనాశబాబు జ్వరతీవ్రతలూ వుంటేగా వింపెద్దబాబుగారు ఆతణ్ణి కొట్టారు. అందువల్ల అతడు మరత దుచ్చెలు దయ్యాడు. ప్రమాణశ్రమకు సహించేసితిలా లే దతడు.”

ఇలా అని జ్యోతి మెదలకుండా పూరుకుంది. ఈసంగతి అవనాశుడికి వినిపిస్తుండేమో అనేభయంతో ఆమె గదిలోనుంచి బయటకు వెళ్ళింది.

కొద్దిసేపుఆయాక జ్యోతి మళ్ళీ వచ్చి నిర్మలతో యిలా అంది -
“నాకు అనుమానంగా వుంది.”

“ఏమని నదినా?”

“పోనిద్దూ. యిందువల్ల వచ్చే ప్రయోజనం ఏదీ లేదు” అని జ్యోతి మెదలకుండా పూరుకుంది.

ఆకాశంలో విదియచంద్రుడు ప్రకాశిస్తున్నాడు. చాలా సేపటివరకు ఆకాశంవంక చూస్తూవుండి జ్యోతి. నక్షత్రాలు ప్రపంచ వాసుల దుస్థితిని చూసి భయంతో స్తంభించిపోయాయా - అన్నట్లు ఆమెకు అనిపించింది. ఆసారమైన సంసారమందలి దుమ్ము ఎగి శుద్ధమూ నిర్మలమూ నగు ఆకాశాన్నికూడా అపవిత్రమూ, అపశుద్ధమూ చేస్తుందేమో అనేభయంతో ఆ నక్షత్రాలన్నీ మానంగా వున్నాయా - అనిపించింది ఆమెకు. చివరకు దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి జ్యోతి నిర్మలప్రభతో “నిర్మలప్రభా! అవనాశచాటు ఏం చేస్తున్నాడో కాస్త చూశివస్తావా?” అంది. నిర్మలప్రభ కొంచెంసేపటికి తిరిగివచ్చి “అవనాశచాటు అక్కడ లేడు వదినా” అంది.

“ఏమిటి!” నిర్మలప్రభమాట విని ఆమె చకితురాలైంది
“నిర్మలా! ఎక్కడికి వెడతాడు? ఇక్కడే ఎక్కడో వుంటాడు ఇద్దరిం కలిసి చూద్దాం పద” అంది.

జ్యోతి, నిర్మలా - యిద్దరూ కలిశి యిల్లంతా గాలించారు. ఎక్కడా అతడు కనిపించలేదు. చివరకు వాళ్ళిద్దరూ అతడిగదిలోకి వెళ్లారు. అవనాశుడి మంచంమీద వున్న తలగడక్కింద ఒకశేఖ కాన్పించింది. జ్యోతి దాన్ని తీసి యిలా చదిరింది -

“వదినా!

నేను వెడుతున్నాను. ఎక్కడికో నాకే తెలియదు. ఈయింట్లో వుండటంకన్న ఏకోడ్డు ప్రక్కనో చావటం శ్రేయస్కరం. నా

మూలంగా మీరు తిట్లుతీన్నారు. మీకు యిలాటికష్టం కలిగించినందుకు తునాపణ వేడుకుంటున్నాను. నే నేమని చెప్పను. నా బాధ భగవంతుడి కెరుక. నా బాల్యంలోనే మాతమ్మ స్వగర్భం లయింది. మిమ్మల్ని చూసి నేను మాతృవియోగదశిఖాన్ని మరిచిపోయాను. మీ భర్తయొక్క దుష్ప్రవర్తనను చూసి, సాహసాన్ని కోల్పోవొద్దు. మీ అధికారాలను రక్షించుకొనండి. ఈ గృహాన్ని చక్కబెట్టే భారం అంతా మీమీద వుంది. మీరు బద్ధకించి, యీ గృహాన్ని చక్కబెట్టక పోయేయెడల, భగవంతుడి ముందు మీరు జవాబు చెప్పకోవలసి వస్తుంది. కొన్ని గోజులు అయినతరువాత, వీలు చూచుకుని మిమ్మల్ని దర్శిస్తాను. నా కోసం ఏమాత్రం విచారపడవద్దు. గవర్నమెంటు ఆస్పత్రులు వున్నంతకాలం, నుండు లేకుండా చావవలసిన దుస్థితి నాకు రాదు. మీరు నాపట్ల చూపిన కృప మరియు స్నేహదృష్టి నన్ను జీవించివుండేటట్టు చేశాయి.”

మీ

“అ వ నా క్”

ఉత్తరం పూర్తి అయింది. జ్యోతి కళ్ళనుంచి కన్నీరు బొట బొట కారసాగింది.

“వదినా! ఏమిటది?” అంది నిర్మల.

“నిర్మలా! నే నేమని అనుమానించానో, అదే జరిగింది!”

“ఏమిటది?”

“జ్వరంనోనే అతడు వెళ్ళిపోయాడు.”

“అయ్యో! భగవంతుడు రక్షించుగాక!”

24

లక్ష్మీకాంతుడు ఆనాడే జ్యోతిని యింట్లోనుంచి వెళ్ళగొట్టాలని అనుకున్నాడు. కాని, యిప్పటివరకు అలా చెయ్యలేదు. ఏతప్పు లేకుండా జ్యోతిని యింట్లోనుంచి వెళ్ళగొట్టేందుకు వీలేక పోవటమే యిందుకు గల కారణం. పైగా, యిలా నిగోషియైన జ్యోతిని వెళ్ళగొడితే తననే లోసులు నిందిస్తారు. అందువల్లనే

అతడు మెదలకుండా పూరుకన్నాడు. ఏదో దోషం చూపించి జ్యోతిని యింట్లోనుంచి వెళ్ళగొట్టేటయితే, తనగౌరవానికి ఏకాంతా గాదనే తలంపుతో అవకాశంకోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. అవనాశుడు వెళ్ళిపోయాడన్న వార్త వినేటప్పటికే అతడికి అసార మైన ఆనందం కలిగింది. అతడిహృదయం హన్సిస్తోంది మెరిసి. అతడు వెంటనే బామాకాళీదగ్గరికి వెళ్ళి జ్యోతినిగురించి తనయిష్టం వచ్చినరీతిని చెప్పాడు. “అవనాశుడు, యింట్లోనుంచి వెళ్ళిపోవటానికి యీపిశాచమే కారకురాలు. నిర్మలాత్రి స్వయంగా నాకళ్ళతో నేను చూశాను. అతడు శయ్యమీద పడుకొనివున్నాడు, అతడి ప్రక్కన నీయీపిషికోడలు పాపం, అవనాశుడు చాలా మంచివాడు, ఎంతవరకు సహించి పూరుకోగలడు? భరించలేక యింట్లో నుంచి వెళ్ళిపోయాడు.”

లక్ష్మీకాంతుడిమాటలు వినేటప్పటికే బామాకాళీకి మిక్కుట మైన కోపం వచ్చింది “ఇలాటి సత్స్వభావుడు, కలుపుగోలుతనం గల వాడుఅయిన భర్త వుండగా యిది యలాటి కళంకవంతమైన పని చేసుందా? దీనిముఖమైన చూడరాదు” అని మనస్సులో అచుకుని “సరేలే నీ వేమీ మాట్లాడకుండా పూరుకునివుండు. తక్కినసంగతి అంతా నేను చూస్తాను” అని అతడితో చెప్పింది. తరువాత అక్కడి నుంచి బయలుదేరి జ్యోతివుండే గదిలోకి వెళ్ళింది. జ్యోతి ఆసమయాన గదిలో లేదు. నిర్మలప్రభతో కలిసి బట్టలు వుతికేందుకు వెళ్ళింది. తడివస్త్రాలతో శరీరసౌందర్యాన్నంతనీ కారుమబ్బుల చాటున దాగివున్న చంద్రునివలె, దాచుకుని జ్యోతి యింటికి వచ్చింది. ఆమె వస్తూవుండటాన్ని గదికిటికీలోనుంచి బామాకాళి చూసి “అమ్మాయీ! ఒక్కమాటు పైకి రా” అంది.

బామాకాళియొక్క ఉదాసీనతతో వాడిపోయివున్న ముఖాన్ని చూసి జ్యోతి కంపించింది. తడిగుడ్డలతో నే పైకివెళ్ళింది. “అమ్మాయీ! అవనాశుడు ఎక్కడికి వెళ్ళాడో నీకు తెలుసా?” అంది బామాకాళి.

“నిన్న ఎక్కడిో వెళ్ళిపోయాడు అతయ్యా.”

“ఏం? అకస్మికంగా ఎందుకు వెళ్ళిపోయాడు? ఎక్కడికి వెళ్ళాడు?”

జ్యోతిష్మతి

“నాకుం తెలుసు?”

“నిన్నరాత్రి నీ వెక్కడ పడుకున్నావు?”

“నిన్నరాత్రే కాదు, మొన్నరాత్రుకూడా నేను అక్కడే వున్నాను. మరిసిగాకి జ్వరం వచ్చింది. అందువల్ల నేనక్కడ కూర్చోని వున్నాను.”

“జ్వరం వచ్చిందా? అతడికి జ్వరం తగిలిందనే సంగతి నాకు తెలియదే. ఇంట్లో ఎవరక్కూడా యీ సంగతి తెలియదు. నీవే చెబుతున్నావు యీ సంగతి. నేనెలా నమ్మను? నీవు చెప్పే మాటలూ నాకే మాత్రం నిజం కనిపించుటలేదు.”

“మొన్న అతడికి 102 డిగ్రీలు జ్వరం వచ్చింది. నిన్నరాత్రి అతడు భోజనం కూడా చెయ్యలేదు. కొద్దిగా జావత్రాగి పడుకున్నాడు.”

“అమ్మాయీ, నా కీ మాటలతో పని లేదు. అలాటి మంచి పిల్లవాణ్ణి ను ద్వీలా చేశావు!”

బామాకాళీ అన్న మాటకు సహించలేకపోయింది జ్యోతి.
“అత్తయ్యా!” అంది.

బామాకాళీ జ్యోతి మాటకు అడ్డువచ్చి “నీవు నన్ను చూస్తూ కూడా జరిగిన సంగతిని నా నోటితో చెప్పించాలని చూస్తున్నావు! పాపపుపని చేసింది కాకుండా పైగా యీ మూఢత్వం కూడా నా సిగ్గు లేమా? పైగా కళ్ళెప్పుడేసి చూస్తావే?” అంది.

“అత్తయ్యా! అలా మాట్లాడతారేం? నే నేం చేశాను? ఎవరు చెప్పారు మీకు?” అని జ్యోతి బిగ్గరగా అంది.

“ఇతరుల కేం అవసరం? ఎవరి నెత్తిన కుంపటి పెట్టావో వాళ్ళే చెప్పారు. ఇంకెవరు చెబుతా? నీ ఆట లిక్కడ సాగవు. పుట్టింటికి వెళ్ళి నీ యిష్టం వచ్చినట్టు అడు.”

“నాక్కూడా యీ యింట్లో వుండేందుకు యిష్టం లేదు. ఇప్పుడే వెళ్ళిపోదలుచుకున్నాను. పట్టపగిలు చూస్తూ వుండగా నే యలాటి దురంతాలు జరుగుతూ వుండగా, యీ అన్యాయముగా నింపలు నేస్తుండగా యిక్కణ్ణించి వెళ్ళిపోగలదా ఎవ రుంటారు?”

అత్తయ్యా! యీ యింట్లో పూడటం చాలా కష్టమని నాకు బాగా బోధపడింది.”

“ఏం, ఎందుకని? నా ముందర యిలా మాట్లాడేందుకు సాహసిస్తావు కాదూ? ఏమైనా కానీ యివ్వాలే నిన్ను యింట్లోనుంచి వెళ్ళగొట్టిస్తా. నీ మాటలు నీ కెంత ప్రమాదం కలిగిస్తాయో బాగా తెలిసేటట్టు చేసిచూపిస్తా! ఇలా అని బామాకాళీ గజగజ వణుకుతూ అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయింది. జ్యోతి నవ్వుకుంటూ నిర్మలప్రభవద్దకు వెళ్ళి “నేను వెళ్ళిపోతున్నాను” అంది.

“ఎందుకని వదినా?”

“అత్తయ్యగారే స్వయంగా నన్ను వెళ్ళిపోమ్మన్నారు.”

“వదినా! న న్నేం చెయ్యమంటావు?”

“నిమ్మలా! నీ మేలును నీవు కోరుకునేటట్టయితే యివ్వాలే నీ భర్తకు యిక్కడి విషయాలన్నీ తెలిసేటట్టుగా వుత్తరంరాయి. నన్ను వెంటనే తీసుకు వెళ్ళవలసిందనీ, యిక్కడ నేను వుండటము అసంభవమనీ రాయి. ఒక వేళ నాలుగైదు రోజులు వుండాల్సివస్తే పరిచారికలతో వుండి కాలక్షేపం చెయ్యి వాళ్ళు కూడా స్త్రీలే గదా! స్త్రీ ఎంత దుస్స్వభావురాలైనప్పటికీ తన ఎదుట పర స్త్రీ సతీత్వాన్ని కోల్పోతూవుంటే చూస్తూ ఉరుకోలేదు.” అంది జ్యోతి.

తరువాత యిద్దరూ ఎవరిగదిలోకి వాళ్ళు వెళ్ళిపోయారు.

25

చివరికు నిర్దోషియైన జ్యోతిపైన దోషారోపణ చేయబడింది. ఒక పరిచారికవెంట ఆమెను పుట్టింటికి పంపించారు. జ్యోతియొక్క అదృష్టానికి అనూయపడుతున్న గ్రామస్తులందరూ ఆమె ఒక పరిచారిక వెంట రావటం చూసి చకితులయ్యారు. ఈ సంగతి వూరింతా తెలిసింది. ఎవరికీ తోచినట్టు వారు చెప్పుకున్నారు. ఇంతకుపూర్వం జ్యోతి తన పుట్టింటికి వచ్చినప్పుడు ఆమెవెంట చాలామంది నాకరు వచ్చారు. ఆ సమయంలో ఆమె రాణివలె కనిపిస్తూవుండేది. కాని, యీ పర్యాయం వచ్చినప్పుడు ఆమెవెంట ఒక పరిచారికమాత్రమే

వచ్చింది. సామానుకూడా సామాన్యంగానే వుంది. ఒక్క బెడ్డింగు మాత్రమే వుంది! దీనికి కారణ మేమిటి?

ఎవరికీ ఏమీ అర్థంకాలేదు. కాని ఏదోవిధంగా గ్రామస్తులు అసలుసంగతి కనిపెట్టారు. క్రమక్రమంగా కులస్తులందరికీ తెలిసింది. వాళ్ళు కళ్ళెర్రజేశారు. జ్యోతి ఘట్టింటికి వచ్చిన నాల్గయిదురోజులకే గ్రామస్తులు యీ విషయమై జోక్యం కలిగించుకునేందుకు సంసిద్ధమయ్యారు.

జ్యోతిని లక్ష్మీకాంతచౌదరి తన యింటనుంచి ఎందుకు వెళ్ళి గొట్టాడో చూపించేందుకు కులస్తులందరూ చండి దేవాలయంలో సభ చేశారు. భట్టాచార్యులవారినికూడా పిలిపించారు. ఆయన దేవాలయములో అడుగిడగానే “మమ్మల్ని కలగనుంచి ఎందుకు వెలి వెయ్య గూడదు? మీ కూతుర్ని వొదులుకుంటారా? లేక కలాన్ని వొదులు కుంటారా? భర్త వెళ్ళిపోయిన పిల్లకు మీయింట్లో ఎందుకు ఆశ్రయం ఇచ్చారు?” అని ప్రశ్నించారు.

“ఈవిషయంలో జ్యోతి నిర్దోషి” అని భట్టాచార్యులు జవాబిచ్చారు.

కులస్తులందరూ ఏకకంఠంతో “అసంభవం” అన్నారు.

“ఇలాటి అందగత్తెఅయిన భార్యను ఎవడైనా అనవసరంగా వెళ్ళిపోతాడా? తప్పకుండా ఏదో కారణం వుంటుంది.”

భట్టాచార్యులవారు జ్యోతినిోటికెంటు విన్నవృత్తాంతం అంతా సవిస్తరంగా చెప్పారు.

జ్యోతిపైన దోషారోపణ చేసి, అర్జుని కలంనుంచి వెలివేసేందుకు కావలసిన ఆధారం ఏదీ కులస్తులవద్ద లేదు. భట్టాచార్యులనోట అవనాశుడిపేరు వినిగానే గ్రామస్తులందరికీ అనందం కలిగింది. ఏవిధమైన శ్రమయూ లేకుండానే వారికి కావలసిన ఆధారం దొరికింది.

“జ్యోతి యీవిషయంలో పూర్తిగా నిర్దోషి. అవనాశుడు జ్యోతిని ‘అమ్మా’ అని సంబోధించాడు. అవనాశుడు వ్రాసిన లేఖ కూడా ఒకటి జ్యోతివద్ద వుంది. మీ రావుత్తరాన్ని చూడగోరే యెడల, ఆవుత్తరం చూపిస్తాను” అని భట్టాచార్యులవారు అన్నారు.

కలస్తులంచరూ ద్వేషతో వున్నందువల్ల అతఃకిమాటలను ఎవరూ వినిపించుకోలేదు. భట్టాచార్యుల కళ్ళకుండి ప్రవహిస్తున్న కన్నీరుగాని, అతడి వాడిపోయిన ముఖంగాని ఎవరిహృదయాన్నీ కరిగించలేకపోయింది. వారందరూ కలిసి భట్టాచార్యులతో యిలా స్పష్టంగా చెప్పారు. “కూతురును యింట్లో వుంచుకొనేయెడల భట్టాచార్యులవారు కలస్తులతో సంబంధం తెంచిననుకోవాలి. ఈ రెండింటిలో ఎవరినో ఒకరిని విడిచిపెట్టితీరాలి. కూతురుతోనే సంబంధం తెంచుకంటాడో, లేదా కలంతోనే సంబంధం తెంచుకంటాడో అనుచుచున్న నేందుకు రెండునోజులు గమనం యిస్తున్నాం. ఈ రెండు నోజులు అవగానే, ఆయన తనకులస్తులకు తన నిశ్చయాన్ని తెలియ జేయాలి.”

ఇంటికి రాగానే భట్టాచార్యులవారిదృష్టి ప్రప్రసమంగా జ్యోతిపై పడింది. ఆమెను చూడగానే ఆయన అరుస్తూ, దిగ్భంగా “సిగ్గుమాలినదానా! నీకు చావై నా వచ్చింది కాదు. ఈముఖంతో నన్ను పాడుచేసేందుకు యిక్కడి కందుకు వచ్చావే?” అన్నాడు.

అత్తవారింట జరిగిన అవమానం, నిరాదరణలవల్ల జ్యోతి హృదయం యింవరకే వ్రక్కలే వుంది. అందుమీద తండ్రి చేసిన నింద, కటునాక్యాలవల్ల ఆమె చెట్టునుండి తేగిపడ్డ కొమ్మవలె క్రింద పడిపోయింది. కొద్దిసేపటిలో మాస్తావుండగానే ఆమె యిల్లు దిడిచి వెళ్ళిపోయింది.

ఇల్లు దిడిచి ఆమె తిన్నగా నదీతీరానికి వెళ్ళింది. ఆసమయంలో రేవువద్ద ఎవరూ లేరు. సూర్యోదయవాహుడి స్వర్ణకిరణాలు నదీజలంలో తలు రింగును కలిపే క్షణాలే ఎర్రగా నొనర్చాయి.

నదీతీరం యివిధంగా రక్తవర్ణంగా వుండటం చూసి, జ్యోతి హృదయం క్తంకూడా ఉప్పొంగింది. ఆమె మెల్లమెల్లగా నీటిలో దిగింది. ఆమె గర్వం మాటిమాటికీ నీటితో ఢీకొని ఒకటియొకటి మెన రాగాన్ని అలాపస్తూవుంది కఠగానూనరుకు నీటిలో దిగి జ్యోతి తనలా తాను “సంఘం అంటే యిదేనా? ఈక్షణికజీవితానికేనా మానవు డంత అభిమానపడుట? ఈపాప ముగ్ధునిగా చిక్కకొని జీవితాన్ని గడిపినందువల్ల లాభం ఏముంది? మానవహృదయంలో

సాటిమానవునిగురించిన జాలి నాకు కూత్రానికూడా లేదు. ఈగ్నాద్వైతాన్ని, శక్తుత్వం, స్వాధీనత్వం, కపటం, వంచన, పాపం - అత్యాచారాలనెడి అగ్నియే అంశం. అంతా అంతా ప్రజ్వలిల్లుతూ వుంది. ఇలా వుండుటకుగల కారణమేమిటి? అని అనుకుంది.

పోనీ, తనభర్తసంగతి వదిలేద్దాం. తనద్రుమటుకు తక్కువగా నిండించాడా? భర్త తనను చిన్నప్పటినుంచీ పెంచి పెద్దదాన్ని చెయ్యలేదు. అందువల్ల అతడు తనను అర్థంచేసికొనకపోవచ్చు. అంతేగాక తనసంగతి పూర్తిగా తెలియదుగాబట్టి అతడు తనను అదరణగా చూడకపోవచ్చు. కాని, చిన్నప్పటినుంచీ పెంచి పెద్దదాన్ని చేసి, నాస్వభావం పూర్తిగా తెలిసిన తనద్రుమటుకు నన్ను యాదీశంగా దుర్భాషలాడి వెళ్ళగొట్టాడే! దిక్కులేని నాలాటి పిల్లను యిలా వెళ్ళగొడితే ఎమెపోతుం దనిఅయినా ఆలోచించలేదు. ఇంకా తాను ఎముఖంపెట్టుకు జీవించగలడు? ఎక్కడకు వెళ్ళగలడు? ఏం చెయ్యగలడు? ఏమీ తోచలేదు.... ఏమీ లేదు!

కాని, ఈ అంతిమసమయంలోకూడా ఆమెకు ఒకవ్యక్తిని చూడాలనే అభిలాష వుంది. ఆ ఒక్కడిహృదయంలోనే ఆమె సానుభూతిని చూడగలిగింది. అతడిహృదయంలో అనాకంప కూర్చు కూర్చు నింపివుండే. అతడు మూర్తీభవించిన సానుభూతియే. అతడికి తనకూగల సుబంధమేమిటి? ఏదీ లేదు. అతడు పరాయివాడై వుండికూడా, తనవాళ్ళకంటే ఎక్కువగా జ్యోతిని ఆదరించాడు. అతడికి జ్యోతిపట్లగల సానుభూతి, స్నేహము మరియు దయలలో ఏమాత్రంకూడా స్వార్థంలేదు. అతడు జ్యోతిని ఎంతగా ఓకార్యాట! ఎంతటి సంతోషకరమైన మాటలు చెప్పాడు; తాను స్వయంగా కష్టాలలో వుండికూడా, ఎంతటి హృదయాకర్షకమైన ఆశను కలిగించాడు! తనకోసం ఎన్నో కష్టాలు పడ్డాడు. పాపం, అజ్ఞానం ఎవరెంతగా నిండించారూ?

అలాటి ఉదారహృదయమైన ఆ సానుభూతిమృత్యుసమయంలో కర్మ చగలిగితే బాగుండును! అదీ! ఈ దుర్మతలను నేను సహించలేను. కష్టాలమీద కష్టాలు వచ్చాయి. ధయిర్యాన్నీ సంతోషాన్నీ కోల్పో

యాను" అని అతడితో తాను చెప్పగలిగేది. అదైవస్వరూపుని ఏదో విధంగా ఒక్కక్షణమైనా దర్శించగలిగితే, ఏవిధమైన గాని యూహ్యదయలలో లేకుండా తాను నిశ్చింతగా, సంతోషంతో ప్రాంత్యాగం చేస్తూంది.

26

కులసులమధ్య దేవాలయానికి ఒకమూలగా ఒకవ్వక్తి మెదలకుండా కూర్చోని వున్నాడు. ఒక్కమాటకూడా అతడు అనలేదు. మధునూదన భట్టాచార్యులవారు దేవాలయంనుంచి బయలుదేరగానే అతడుకూడా ఆయనవెంట బయలుదేగాడు. భట్టాచార్యులు యింట్లోకి వెళ్ళాడు. కాని అతడు యింటిబయటనే వున్నాడు. కొంత సేపటివరకు అతడు గుమ్మంలో నుంచుని వున్నాడు: కాని ఏవగూడా అతణ్ణి లోపలకు పిలువకపోయేప్పటికే, అతడు దక్కడ నుంచోటం దుర్భగమైపోయింది. అతడు చాలా వ్యాకులపడాడు. ముఖంమీద ఉదాసీనత వ్యాపించింది. దుఃఖాన్ని ఆపుకోలేక క్రింద పడిపోయాడు. అదిడికి స్పృహవచ్చి చూచేప్పటికే జ్యోతి త్వర త్వరగా అడుగులు వేసుకుంటూ, ననివైపున వెనుకూవుంది. అతడు కూడా మెదలగలిగా అమెనెంట వెళ్ళాడు. జ్యోతి నీళ్ళుగాకి దిగుతున్నప్పుడు అతడు మెట్లమీద నుండున్నాడు. అమె నీళ్ళుగా మునిగబోతున్నది. ఇంతలోకే అతడు హఠాత్తుగా నీటిలో దూకి అమెను వెంటనే బయటకు లాక్కువచ్చాడు. కొంచెం శ్రమచేసిన పిమ్మట అమె కళ్ళు తెరిచింది. తన ఎడమట హేమంతుడు నుంచుని వున్నాడు. ఆసమయాన సూర్యభగవానుడు తన ఎర్రనిముఖాన్ని ఆపై పునపున్న దట్టమైన అడవిలో సిగ్గువల్ల దాచుకున్నాడు.

“హేమదాదా! నన్నెందుకు యిలా బాధిస్తున్నావ్?” అంది జ్యోతి.

“ఎందుకని యిలా చచ్చి పోదలచానో ముందుగా నాకు చెప్పు.”

“నే నెవరికోసమని బ్రతకను? బ్రతికివున్నాను వల్ల కలిగే లాభం ఏమిటి?”

హేయవాదా! నీకి జవా బివ్వలేకపోయాడు.

“హేయవాదా! నన్ను వదలిపెట్టు. నే నిక జీవించడమకో లేదు. జీవించి చేసే పనికూడా ఏదీ లేదు”

“జ్యోతి! నేను నిన్నిలా చావనివ్వను. నేను జీవించివున్నంత వరకు నీ పీడితంగా చేసేందుకు వీలేదు. నీవు మరిణించగోతే, అందరి కంటే ముందు నేను మరిణిస్తాను. నేను చనిపోయినతరువాత నీ యివ్వంచచ్చినట్టు చేసుకో నాకశ్యముందు నిన్నెన్నడూ చావ నివ్వకునుమా?”

“హేయవాదా! నా కీప్రపంచంలో వుండేందుకు ఎక్కడా తావు లేదనేసంగతి నీకు తెలియదు. ఇక్కడవాళ్ళు నన్ను బ్రతకనివ్వ దలుచుకోలేదు.”

“నీభర్తా!”

“హేయవాదా! నిన్నింకా బాధించను సంఘంపేరట కులస్తులంతా కలసి నన్ను మ్రింగేయ్యాలని చూస్తున్నాను. వాళ్ళయిచ్చి నీవు నన్ను రక్షించగలవా? నీవు ఒంటరిగా కాపాడగలవా? నీవు కూడా యీభయంకర పంజరంలో చిక్కకపోతావేమో అలా చించుకో.”

“జ్యోతి! పోదూ యీమాటల కేంలే. నీ పీడితంగా చచ్చిపోయి నప్పటికికూడా కులస్తులు నిన్ను వదలిపెడతా రనుకొంటున్నావా?”

“ఏమైనాకానీ నా కేబాధా కలుగదుగదా!”

“అలా మాట్లాడకు జ్యోతి! నా యిల్లువుండగా నీకు వుండే దుకు నెలవు లేదని భయ మెందు క్కలగాలి?”

“మీ యిల్లా!”

ఒకానొక సంఘటన జ్యోతి స్మృతిపథానికి వచ్చింది. తన ఆశలనూ, అభిలాషలనూ ఒకనాడు హేయంతుడు పదదళిత మొనర్చిన ఆ యిల్లా? శరీరంమీద వేలకొలది నూదులు గుచ్చిన ట్లనిపించింది జ్యోతికి.

“జ్యోతి! ఒకానొకప్పుడు మనం యిద్దరమూ శరీరాలు రెండూ, ప్రాణం ఒక్కటిగా వుండేవాళ్ళం. ఆ తరువాత జరిగిన ఓష

యాలు మరయిదగ్గర్నీ వేరుచేశాయి. ఈ సమయంలో మనం యిద్దరమూ యిలా నదిలో నుంచుని ఒకశ్శముఖాన్ని ఒకశ్శం చూసుకుంటూ వుండవలసిందేనా?”

హేమంతుడు మళ్ళీ యిలా అన్నాడు. జ్యోతీ! నేను నాకు పాపభయం లేదు. కలస్తున్న సంఘాల్ని లక్ష్యపెట్టనలచుకోలేదు. నీ వెండుడు భయపడతావు? నీ కలం నీ కేమి యిచ్చింది? హృదయ గాని, అనాదరణల తప్ప నీ కలంవల్ల నీ కింకే లభించాయి? రా జ్యోతీ! రా! మనం యిద్దరమూ చేతులు కలిపి యీ మందభాగ్య కలాన్ని మన పానాలో పదదళితంచేసి మన హృదయంలో వున్న ద్వేషాన్ని నివారించుకొందాం. అనందగీతాలు పాడుకుంటూ సౌభాగ్య రాగాన్ని ఆలాపన చేసి కలసులనూ లోకనిదనూ మృత్యుసాగర ములో గుంచేద్దాం. రా జ్యోతీ! ఏమి టలా ఆలోచిస్తావు?”

జ్యోతి మెగలకుండా నుంచునివుంది. చావచున్న సమయంలో యీ విధూరిం ఏమిటా అని ఆమె ఆలోచిస్తోంది.

జ్యోతి ముఖంమీద సూర్యుడి గులాబివన్నె కిరణాలు పడుతున్నాయి. ఆమె ముఖచ్ఛాయలో కిరణాలరంగు కలిసిపోయి ఒక విచిత్రమైన దృశ్యాన్ని ఉత్పన్న ముక్కాగు. ఒకనాటి సంధ్యా సమయంలో యిలాటి దృశ్యాన్ని చూసి హేమంతుడు అనితాను విస్మయించాడు. నేడుకూడా అలాగే సంభవించింది.

హేమంతుడు ఆకస్మికంగా జ్యోతి పాదాలమీద పడి ఆమె రెండుపాదాలూ పట్టుకుని “జ్యోతీ! నీవు నాచానివి” అన్నాడు.

జ్యోతి తనపాదాలనుండి అతడి రెండు చేతులనూ విడిపించి హేముదాదా! నాకు వివాహంకయిన సంగతి నీకు తెలుసు. హృదయంలో ఏ వృద్ధేశ్యం వున్నప్పటికీ సర్మానుసారం నేను పరులసొత్తును అయ్యాను. ఈ దృష్ట్యాతప్ప నన్ను మర యింకే సంగానూ నీదానినిగా చేసుకోజాలవా? ప్రేమించుటం పాపం కాదు. కాని మంచి చెడూ అనే దృష్టిభేదం వుంది. హేముదాదా! నీ వేం విచారించనక్కరలేదు. నేను నీ సోదరిని” అంది.

“జ్యోతి! జ్యోతి!” అటూ హేమంతుడు వెర్రివాలా 192 చాడు. జ్యోతి మోకాళ్ళమీద కూర్చుని హేమంతుడి చేతని పట్టుకుని “భీ! ఇలాటిపని చేయవచ్చా? లే, పాదాలు విడిచివేట్టి” అంది.

సరిగా ఆరేసమయానికి ఒక నావ నదీతీరానికి వచ్చింది. నావపైన ఒక పురుషుడు కూర్చునివున్నాడు. ఒడ్డుకు గాగానే అతడు నావనుండి దిగి, మెట్లమీద జ్యోతి నుంచునివుండటం చూచి ఆశ్చర్యంతో “వదినా?” అన్నాడు.

జ్యోతి శిరికిపడ్డది. ఎదుట అవనాశుడు నుంచునివున్నాడు. “మరిదిగారూ!” అంది.

“వదినా! ఒకమాట చెప్పేందుకు వచ్చానమ్మా”

అత నీమాట చెబుతూనే హేమంతుణ్ణి చూడడు; అతణ్ణి చూడటాతోపే అవనాశుడు నావమీదికి వెళ్ళిపోతూడు. వాళ్ళను పడవను పోనిమ్మని చెప్పాడు. జ్యోతి అతనిని చూసి “మరిదీ! యిలా రా. నామాట వినిపించుకువెళ్ళు నీవు చెప్పదలచిన సంగతినికూడా చెప్పి వెళ్ళు” అంది.

“ఏమీ లేదు వదినా! వెళ్ళిపోతున్నా” అన్నాడు. నావ త్వరిత్వరగా వెళ్ళిపోయింది. కనిపించినంతమేరవరకు నావను చూస్తూ నుంచుండి జ్యోతి. చివరకు “అబ్బ! ఎంతటి అవిశ్వాసం! ఇంత విశ్వాసభూతమా! ఇంత సంశయమూ, ఇంత సందేహమూనా!” అచుకుంది.

తరువాత ఆమె “హేముదాదా!” అని పిలిచింది.

హేము నదిఒడ్డున మెడలకుండా నుంచునివున్నాడు. అతడి నోటినుండి ఒక్కమాటకూడా వెగిలిరాలేకపోయింది. జ్యోతి తనలాంటాను “అబ్బ! అగ్ని, భయంకరాగ్ని!! శరీరంతంతా దహించుకుపోతోంది. సముద్రంలో మునిగిందే యీ అగ్ని చందారమ. బాగు బాగు ఇలాగే కావాలి. స్త్రీని, మహాశక్తిని, శక్తికి చేతకానిపనే ముందరి సమస్తమూ చేయగలను. నేనుకూడా అవిధంగానే చేస్తాను. నేను నాశనమౌతాను, ప్రపంచాన్నికూడా నాశనంచేస్తాను. పాపిష్టిమానవుడూ నన్ను పరిహాసం చేసేవి? ప్రభువనూ, కలస్తూంటా అందరూ నన్ను చెడ్డదాన్ని అంటున్నారు. నిరపరాధిపై నేసిన యీ

నిందకు వాళ్ళుమటుకు పాపం అనుభవించరా? భగవంతు దంత గ్రుడ్డివాడా?" అని అనుకుంది.

తరువాత "హేమదాదా! నీవు నిజంగానే నన్ను కొరు తున్నావా? నిజం చెప్పు. సంభ్యాసమయం, నదీతీరం, ఒట్టు పెట్టుకు చెప్పు, నీవు నన్ను ప్రేమిస్తున్నావా?" అని జ్యోతి అంది.

"జ్యోతి!" అని హేమంతుడు జ్యోతిచేతిని పట్టుకున్నాడు.

"సరే, నేను నీదానినిగా వుంటాను. నీవు నాకు ఆశ్రయం యిచ్చినంతకాలమూ నీకు సేవ చేస్తూ వుంటాను."

అతరువాత సుకోచమూ, లజ్జా త్యజించి హేమంతుడిచెయ్యి ఒట్టుకుని అతనియింటికి వెళ్ళింది జ్యోతి. నూర్యుడు అస్తమించాడు. చీకటి పడుతూవుంది. ఒకవైపునుంచి తీవ్రంగా ప్రళయకాలపు తుపానువలె తుపాను చెలరేగింద.

27

జ్యోతి హేమంతుడితో అతడియింటికి వెళ్ళింది. వెళ్ళగానే ఆమె హేమంతుడితో "ఇవ్వారాత్రి నీవు నావద్దకు రావద్దు. నీ నిక్కడ వుండవలచుకోలేదు. కలకత్తాను వెళ్ళ నాము. అక్కడకు వెళ్ళినతరువాత నేను నీదానిని అవుతాను" అంది.

హేమంతుడితండ్రి మరణించాడు. అతడితల్లి యింకా జీవించి వుంది. ఇప్పుడుకూడా ఆతే దప్పుడప్పుడు గ్రామానికి వస్తుపోతూ వుంటాడు. తల్లి ఎంతగా చెప్పినప్పటికీ హేమంతుడు వివాహం చేసుకోలేదు. చివరకు విసుగెత్తి కొడుకుతో యీవిషయం ముచ్చటించటం విరమించుకుంది తల్లి.

ఈమాట హేమంతుడు గ్రామానికి వచ్చినప్పుడు జ్యోతిని గురించి చాలా చెడుగా విన్నాడు. ఏవిధంగా పరిణమిస్తుందో - అనే ఉద్దేశ్యంతో ప్రథమంలో అతడు యీవిషయాలనుగురించి శ్రద్ధ గైకొనలేదు. పరిణామాన్ని విని అతడు చకితుడై, జ్యోతిని తన దానినిగా చేసుకునేందుకు ప్రయత్నించసాగాడు. జ్యోతి యీ విధంగా యింత సులభంగా తనకు లభ్యమవుతుందని అతడెన్నడూ

అనుకోలేదు. జ్యోతి తనకు లభించటంవల్ల అతడికి అపారమైన ఆనందం కలిగింది.

హేమంతుడు జ్యోతిని వెంట నిడుకొని కలకత్తాకు వచ్చాడు. కాని, తనయింటికిమాత్రం వెళ్ళలేదు. దూరంగా వుండే ఒక పేటలో ఒకభవనాన్ని అద్దెకు తీసుకుని, జ్యోతీ - తానూ అక్కడ వుంటామన్నాడు. జ్యోతి తనకు లభించుటవల్ల అతడు ప్రపంచాన్నే మరిచిపోయాడు. జ్యోతికి కావలసిన పనులు చేసేందుకు ఒకదాసీవికూడా ఏర్పాటు చేశాడు. వంట చేసేందుకు ఒక బ్రాహ్మణుణ్ణి, సంగీతం నేర్పేందుకు వొక సంగీతంమేష్టర్ని ఏర్పాటు చేశాడు. జ్యోతి అన్నిటికీ అంగీకరించింది.

జ్యోతి తనను పూర్తిగా హేమంతుడికి అర్పించుకుంది. బాలురు ఆటబొమ్మను ఆడించురీతిని, అతడు చేసినట్టుగా ఆబొమ్మ సహించి పూరుకొనురీతిని, జ్యోతికూడా హేమంతుడిచేతిలో ఆటబొమ్మవలె, అతడు చెప్పినట్లు నడుచుకోసాగింది. అతడు ఎలా చెబితే ఆలా ఎదురు చెప్పుకుండా చేస్తూవుండేది. జ్యోతిముఖం మీద ఎల్లప్పుడూ ఆనందం చిందులాడుతూవున్నప్పటికీ, ఆ ఆనందం సజీవంగా కనిపిస్తువుండేదికాదు. జ్యోతి యిలా వుండటాన్ని చూసి, జ్యోతీ - తానూ వొకేయింటిలో వుంటున్నందువల్ల ఆమెకు యీ వ్యాకులత, అశాంతి దుఃఖమూ కలుగుతూవున్నాయా? అని హేమంతుడు ఆలోచిస్తూవుండేవాడు.

ఈఅభిప్రాయంతో వొకరోజున అతడు “జ్యోతీ! అవసరమనితోస్తే నీకోసం మరొకయిల్లు అద్దెకు తీసికోనా?” అని అడిగాడు.

“ఏం? ఈయింట్లో వున్నందువల్ల కచ్చే నవ్వు మేమిటి?”

హేమంతుడు జ్యోతిప్రశ్నకు తృప్తికరంగా జవాబివ్వలేకపోయాడు. అంతేగాక యీయింటిని వదిలిపెట్టవలసిన కారణం ఏమిటోకూడా అతడికి బోధపడలేదు.

తాను జ్యోతియొక్క జ్యోతిర్మయ సౌందర్యసిపాసకుడు, మైగా ఆమె ప్రేమపాత్రలో తాను ముగ్ధుడయ్యాడుకూడాను. అందు

వల్ల జ్యోతి ఏ కారణంవల్లనైనా అసంతుష్టుడైతే ఎక్కడికైనా వెళ్ళిపోతే తన గతి ఏమాత్రంనీ అనే ఆలోచన అతణ్ణి పులిక్షణం బాధిస్తూవుండేది. ఈ కారణంవల్లనే అతడు ప్రతి సమయంలోనూ జ్యోతిని చూసి భయపడుతూవుండేవాడు.

అతడు ఎంతగా ఆలోచించినప్పటికీ కూడా తనకు జ్యోతి లభించినప్పటికీనీ తనకు లభింపక వ్యాకులపరుస్తూవున్న ఆ ఆనందాభిలాష ఏదీ అని అతణ్ణి బాధిస్తూవుండేది. ఏ కారణంవల్ల తా నిలా వ్యాకులంగా వున్నాడోకూడా అతడికి అర్థం కాలేదు.

జ్యోతి తంతో నవ్వుతూ మాట్లాడుతుంది. ఒక విచిత్రవిధమున హృదయాకరకంగా తనను ప్రేమిస్తోంది. తన ప్రేమపూరిత వాగ్దానంతో తనను ముగ్ధుణ్ణి చేస్తోంది. అయినప్పటికీ ఆమె ముఖంమీద విచారచిహ్నాలు ఎందుకు కనిపిస్తూన్నాయి? బాధతో కూడుకొని నిరాశాపూర్ణంగా వున్నవ్యక్తి ఏకాగ్రంగా ఏదో ఆలోచిస్తూవున్నట్టుగా ఆమె కనిపిస్తూవుంటుంది. ఎందుకని ఆమె అలా వుంటుంది? ఈవిధంగా ఎంతగా ఆలోచించినప్పటికీ హేమంతుడికీ ఏమీ బోధ పడలేదు.

ఒకనాడు చాలానేపటివరకు మానంగా కూర్చునివున్నతరువాత జ్యోతి హేమంతుణ్ణి “నీవు కాలేజీలో చదువుతూవుండేవాడివి కాదా?” అని అడిగింది.

హేమంతుడు ఉలికిపడి ‘అవును’ అన్నాడు.

“నే నెరిగిన ఒక కుర్రవాడు కలకత్తాలో ఏదో కాలేజీలో చదువుకుంటున్నాడు. అతణ్ణి ఒక పర్యాయం వచ్చి నన్ను కలుసుకోమని చెప్పెందుకు నీ లవుతుందా?”

జ్యోతి యిలా చెప్పేప్పటికే హేమంతుడి హృదయం దడదడ మన్నది. ఏమిటా యీ సంగతి అని ఆలోచించసాగాడు.

“అతణ్ణి యిక్కడకు తీసుకురాగలవా?”

“అత డెవరో, పే రేమిటో, ఏ కాలేజీలో చదువుతున్నాడో తెలియదే అతణ్ణి ఎలా పిలుచుకురాగలుగుతాను?”

“అతడి పేరు అవనాశచంద్రుడు. బి. ఏ., చదువుతున్నాడు.”

“ఏ కాలేజీలో?”

“ఏమో? నాకు తెలియదు.”

“అయితే చాలా కష్టమే. కలకత్తాలో చాలా కాలేజీలు వున్నాయి. అనేకమంది విద్యార్థులు చదువుతూవుంటారు.”

“అయితే అతన్ని తెలుసుకునేందుకు ప్రిలేవా?”

“ప్రిలేదు.”

ఆరాత్రి ఆనందంగా గడవలేదు.

మర్నాడు హేమంతుడు యిల్లూనుంచి బయటకు వెళ్ళగానే, జ్యోతి ఒక కుర్రవాన్ని పిలిచింది. అతడి తండ్రి జాడ ఏ తియ్యటంలో ప్రసన్ను పొందినవాడు. అతడిపేరు రసికుడు. జ్యోతి అతని చేత అయిదురూపాయలనోటు పెట్టి, “అతడిజాడ తెలుసుకొనివస్తే యింకొక అయిదురూపాయలు బహుమానం యిస్తాను” అంది.

“మీరు ఆన్లుపిస్తే పులిపాలుకూడా పిగడుసుగాలను. ఆలాంటప్పుడు కాలేజీవిద్యార్థి జాడ తియటం ఒకలెక్కా?”

రసికుడు చిరునవ్వు నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు. అతడెందుకు నవ్వుకున్నాడో జ్యోతి అర్థంచేసుకుని ‘మూర్ఖుడు’ అనుకుంది.

అతడు వెళ్ళిపోగానే జ్యోతి తనగదిలోకి వెళ్ళి హాగ్మోనియం వాయింపసాగింది. కాని ఆమెకు మనస్కరించలేదు. హాగ్మోనియం వాయింపటం మాని, దాబామీదికి వెళ్ళింది. “అబ్బ! ఎంత అంధకారం! ఎటు చూస్తే అటే పాపమయం-ఈపాపదర్శింశంశల్ల శ్వాస కూడా ఆగిపోతోంది. ఆకాశంకూడా యిందువల్లనే నీలవర్ణాన్ని ధరించింది” అనుకుంది.

క్రిమక్రమంగా ఆమెకు పాతసంగతులన్నీ జ్ఞాపకం రాసాగాయి. నిర్మలప్రభ, లక్ష్మీకాంతుడు, బామాకాళి, అవనాశుడు తరువాత తనవెళ్ళిసంగతి జ్ఞాపకం వచ్చాయి. అతరువాత చుడీ ఆలయమూ,

తనపాపగాధ, హేమంతుడూ జ్ఞప్తికి వచ్చారు. ఇలా వొకటితర్వాత ఒకటిగా అన్ని సంగతులూ జ్ఞప్తికి వచ్చాయి. నామమ డబ్బులకోసం యింత పానుపని చెయ్యాలివచ్చింది. ఎంతపాపం! ఫీఫీ! తానిలా ఎందుకు పతితయైంది? ఇందుకు కారణం తానేనా? తా నీపాపాన్ని బుద్ధి పూర్వకంగా చేశిందా - లేక పరిస్థితులు తనచేత బలవంతంగా యిలా చేయించాయా? జ్యోతి వెక్కి వెక్కి ఏడ్వసాగింది. కళ్ళనుండి కన్నీరు కారుతున్నాయి. ఈవృత్తిని, యీ నీచవృత్తిని తాను స్వయంగా స్వీకరించలేదు. తనభర్త, తండ్రి యిందుకు కారకులు. అవును జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఇందులో నాభర్త, నాతండ్రియొక్క దోషంకూడా లేదు. ఈదోషమంతా నాకలస్తులది. కలస్తులపేరిట సంఘానిది - ఆ మెకళ్ళ నుండి బొటబొట కన్నీరు కారసాగింది.

ఇలా ఆలోచిస్తువుండగా ఏవరో మెట్లు ఎక్కుతున్న శబ్దం వినిపించింది. వెంటనే జ్యోతి పైటచెంగుతో కన్నీరు తుడ్చుకుంది. రసికుడు చెప్పిన పోలికలనుబట్టి అయిదువకుడు అవనాశుడే అయి వుంటాడని అనుకుంది.

“ఇదుగో, యీ ఐదురూపాయలూ తీసుకో. వెంటనే ఒక బండీ తీసుకువచ్చి, న న్నతనివద్దకు తీసుకు పోవాలి”

రసికుడు తన అదృష్టానికి లాలోపల ఆనందిస్తూ “అలాగే, కాలేజీ మూసేందుకు యింకా వొకగంట టైము వుంది” అన్నాడు.

బండిలో కూర్చుని యిద్దరూ బయలుదేరారు. కాలేజీకి కొంచెము గూరంలా బండీని అపి అవనాశుడివద్దకువెళ్ళి “మిమ్మల్ని కలుసుకునేందుకు ఒక్క స్త్రీ వచ్చిందని” రసికుడు చెప్పాడు.

“నాకోసమా? ఎవరా స్త్రీ?”

“రండి, వచ్చి చూద్దరూ! మీతో ఏదో అవసరమైనపని వుండి వచ్చారు.”

అవనాశుడు కంపిస్తూవున్న హృదయంతో బండివద్దకువచ్చి నుంచున్నాడు. అవనాశుడు రావటం చూసి “మరిదీ? ఇలా రా” అంది జ్యోతి.

పామును అకస్మికంగా చూసి మానవుడు భయపడుచున్నాడని, అవనాశుడుకూడా జ్యోతిని చూసి అలా భయపడ్డాడు. “ఎవరు, వదినగారా?” అన్నాడు.

బండివాడు బండితలుపు తెరిచాడు. ఇవ్వంటేకంటానే అవనాశుడు లోపలకు చూశాడు. వెంటనే బండితలుపును మూసి “వదినగారూ! సంగతులన్నీ విన్నాను. మీతో నా కిష్టం ఎలాటి సంబంధమూ లేదు. మీ రిలా నన్ను బాధిస్తూవుండేట్లైతే, నేను వివశుణై కలకత్తా విడిచిపోవలసివస్తూంది. ముందుగానే మీ కీసంగతి చెబుతున్నాను. మీ రిలా చేయదలుచుకుంటే చెప్పండి?” అన్నాడు.

“వద్దు ? వద్దు !! అలా చేయవద్దు. నేను వెడుతున్నాను. మీరు వెళ్ళవచ్చు” అంది జ్యోతి.

ఇలా అని బండివాణ్ణి బండి తోలమని చెప్పింది. అసహనీయాగ్నిజ్వాలలవల్ల జ్యోతి శరీరం అంతా భగభగ మండసాగింది. బండి త్వరత్వరగా కలకత్తా వీధులగుండా నడచిపోతోంది.

—...—

28

జ్యోతి అవనాశుణ్ణి కలుసుకునేందుకు వెళ్ళినసమయాన హేమంతుడు యింటివద్దలేడు. అతడు యింటికి వచ్చేప్పటికే జ్యోతి యింటివద్ద లేడు. అతడికి మిక్కుటమైన కోపం వచ్చింది. “నేను తనకోసం యిల్లా వాకిలీ అన్నీ విడిచిపెట్టివచ్చేశాను. ఎన్నికష్టాలైనా సరే అనుభవించి, తనను సంతోషంగా ఉంచేందుకు రాత్రిం బవళ్ళు ప్రయత్నిస్తూవుండేవాణ్ణి అలాంటివాణ్ణి నిర్లక్ష్యంచేసి, నాపరువూ - మర్యాదాకూడా అలాగించుకుంటా ఎవరో కలుసుకునేందుకు వెళ్ళింది జ్యోతి. ఇక సహించి వూరుకోలేను. ఇవారే ఏదో వొకటి తేల్చుకోవాలి. ఇంత కంటే అవమానకరమైన పనేముంది?” అనుకున్నాడు హేమంతుడు.

సరిగ్గా జ్యోతి యింటిగుఱ్ఱంలో అడుగుపెట్టే సమయాన హేమంతుడు పెద్దదానిగా అనుకున్నాడు. జ్యోతి యింట్లోకి రాగానే 'జ్యోతి! నేను వెళ్ళిపోతున్నాను' అన్నాడు.

జ్యోతి నిరాశాజనకస్వరంతో 'మంచిది!' అంది.

జ్యోతి నోటినుండి యిమాట విరగానే హేమంతుడి హృదయం వ్రక్కలయింది. వెర్రివానివలె — 'జ్యోతి! నీని రాలిగుండె. నీహృదయంలో ఏమాత్రం దయాలేదు. నీకోసం నానుట్ట - పక్కలను వదిలేశాను. భవిష్యత్తును నాశనం చేసుకున్నాను. నీకోసం నేనెంత త్యాగం చేసినప్పటికీ నీకుమాత్రం ఏమీ లక్ష్యం లేకుండా వుంది.' అన్నాడు.

జ్యోతి దృఢంగా అవును అంది.

'నే నివ్వాలి అవనాశుణ్ణి కలుసుకునేందుకు వెళ్ళాను. నేను చేసినతప్పు - హేమంతుణ్ణి అడుగకండా వెళ్ళుటయే! నాయీ స్వల్పమైన తప్పుకు యిత్ర కోర్కొన్నట్లుండే, తాను చేసిన ఉపకారాలను చెప్పి నన్ను దెప్పకున్నాడు. తాను మగవాడై వుండి, తాను చేసిన ఉపకారాలను గర్వంతో చెప్పుకుంటూవున్నాడు. కాని స్త్రీనై వుండికూడా అతడికోసం నేను చేసిన త్యాగాలను చెప్పుకోనైనా చెప్పుకోలేదు. స్త్రీలకు అమూల్యరిత్నమైన సతీత్వరత్నాన్ని, స్త్రీ సహజమైన సంకోచాన్నీ లజ్జనూ తనకోసం త్యాగం చేశాను. అంతేగాదు. నామరిదికి నామీదవున్న విశ్వాసాన్నికూడా యితని మూలంగా త్రేంచి వేసుకున్నాను. తనను సంతోషపెట్టుటకై, నన్ను నేను దగ్ధం చేసుకున్నాను. తనకు నామీద నమ్మకం లేకపోతే, నాహృదయాన్ని చీల్చిచూస్తే, నాహృదయంలో ఎన్నమచ్చలు పడి వున్నాయో తెలుస్తుంది. తాను చేసిన ఉపకారాలు మాత్రం బాగా జ్ఞాపకం వున్నాయి. కాని తనకోసం నేను చేసిన త్యాగాలుమాత్రం అతడికి జ్ఞాపకంలేవు. ఎంత విచిత్రమైన వ్యక్తి!

జ్యోతిని చూపి 'ఎక్కడకు వెళ్ళావు?' అన్నాడు హేమంతుడు.

'అవనాశబాబును కలుసుకునేందుకు,

“నన్నేం లక్ష్యపెట్టలేదు గామా?”

జ్యోతి నవ్వింది. ఏమీ మాట్లాడలేదు. మెల్లగా గదిలోనుంచి బయటకు వెళ్ళబోయింది.

హేమంతుడు అడ్డువచ్చి ఎక్కడకు? అన్నాడు.

“బయటకు.”

“ఎందుకు?”

“నీతోపాటు వుండలేను. ఇవ్వాలేకాదు, ఎప్పుడూ నీవంటే నాకు అయిష్టమే. నీవు నానోట నిజమైన సంగతి వినాలనుకోంటే, సావధానంగా వును. నే నీకలకత్తాకు పంజరంలోని పక్షివలే వుండేందుకు రాలేదు. నీప్రేమజాలంలో చిక్కుకొనికూడా రాలేదు. అవనాశబాబు కలకత్తాలో వుంటూన్నాడు. ఇక్కడ ఏగో కాలేజీలో చదువుకుంటూన్నాడు. ఎప్పుడైనా అతన్ని కలుసుకో గలిగెట్లైతే శంక - సందేహాలవల్ల ఎలాటి పరిణామం కలుగుతుందో చెబుదామని వచ్చాను. నీవు నాకు సహాయం చేశావు; నీవు నాకు చేసిన మేలుకు ప్రతిగా నా అమూల్యమైన సతీత్వాన్ని నీకు అర్పించాను. ఇక నీ దారి నీవు చూసుకో, నాదారిని నేను పోతాను.”

జ్యోతి మాటలు హేమంతుడిలో మార్పును కలిగించాయి. అతడామె చేతిని పట్టుకుని “జ్యోతీ!” అన్నాడు.

“నద్దు, నన్ను వదిలిపెట్టు.”

ఇలా అని జ్యోతి తనను హేమంతుడి చేతినుంచి విడిపించుకుని నేను నిన్ను ఒక్క రోజుకూడా - కాదు, కాదు - ఒక్కక్షణం సేపుకూడా ప్రేమించలేదు. నీవు నా ముందు ప్రేమను చూపినప్పుడల్లా, నా ప్రతి అవయవమూ భగభగ మండిపోతూవుండేది. నాస్పృహయం దగ్గమై బూడిదగా అవుతూవుండేది. కాని, ఏమని చెప్పకు - నేను నీ దానిని కాను, నీదాన్నిగా వుండాలనికూడా ఎన్నడూ అనుకోలేదు. నీవు హృదయంలో ఏ చిహ్నాన్నీ నా జాలవనే సంగతి జాపకం వుంచుకో. నా శరీరం ఎంత అపరిశుద్ధమూ, అపవిత్రమూ

అయినప్పటికిన్నీ, నా హృదయం మాత్రం పూర్వం వలెనే శుద్ధం గానూ పవిత్రంగానూ వుంది. నీ కీసంగతి తెలియను. కాని నాకు మాత్రం యీ సంగతి బాగా తెలుసు" అంది.

ఆ తరువాత జ్యోతి తనకు ఒక మహాభాతంలా పడవేసుకొన్నది. వేశ్యావృత్తిని ఆవలంబించింది. కలకత్తాలోవుండే వెలయాలు లతోపాటు తాను కూడా తన సౌందర్యాన్నీ చూపనాన్నీ అమ్ముకోసాగింది. ఆ నేకమంది ధనవంతులు, జమీందార్లు, బాబులూ వచ్చారు. అంతరిత అసహ్యించుకుంటూ వున్నప్పటికీ వారి అందరి ముందు తన సౌందర్య సంపదను పెట్టి, నిప్పుకోవంగా వెలచెప్పి, అమ్ముకు నేది.

జ్యోతి వేశ్యావృత్తిని ఆవలంబించినప్పుడు నారాయణబాబు జ్యోతికి అమూలమైన వస్త్రా భరణాల నిచ్చాడు. జ్యోతి నిస్సంకోచంగా స్వీకరించింది.

జ్యోతి తాను స్వయంగా తన చేతులతో వెలిగించిన మనోహర దీపప్రకాశమునకు గురియై పెక్కుమంది భోగవిలాసులు, సౌందర్యదానులు, ప్రేమపిపాసులూ - శలభములవలె దగ్ధమై పోయారు.

ఆమె యితరులను దగ్ధం చేయుటేగాక, స్వయంగాతానుకూడా దగ్ధమౌతూన్నది. ఆమె మానసిక వాసనలకు ఎక్కువది. తనతోపాటు యితరులనుకూడా దగ్ధం చేస్తోంది. ఈ మేకం ఆమెకు మత్తిలజేసింది. ఈ విధంగా అభినయించుట ఆమెకు సంతోషకరం. అవనాశుడి విముఖత్వం ఆమె హృదయాన్ని బాగా గాయ పరిచింది. అవనాశుడు తనను అధమురాలుగా భావించాడు. అతడు తన ఆచరణను సందేహించాడు. తనకు విశ్వసించకలేక పోయాడు. స్త్రీ ప్రజ్వరిల్లజేసే అగ్నిలో భస్మం, కాని శక్తి యీ ప్రపంచంలో ఏదీ లేదు.

హేమంతుడితో సంబంధం తెంచుకున్న తరువాత, వేశ్యావృత్తితోపాటు జ్యోతి తన పేరుకూడా మార్చుకుంది. ఇప్పుడామె పేరు విద్యుల్లేఖ. మెరుపు తీగవలె ఆమె సౌందర్యపతి. అంతే గాదు తన సౌందర్యాన్ని లోకాన్నంతనీ దగ్ధంచేయగల శక్తికాలని కూడాను.

పెక్కరు విమలు ఆమెకు తమ ఆస్తులు రాశియిస్తామన్నాడు. కాని ఆమె అంగీకరించలేదు. అంతే గాదు. తాను ప్రధమంలో వున్న యింట్లోనే వుంటూన్నది కూడా.

ఇలా వుండటానికి కారణ మేమిటని ఎందరో అడిగారు. నా కీయింట్లో సంపూర్ణమైన ఆనందం లభిస్తుంది. అందువల్ల నేనీ యింటిని విడిచిపెట్టలేకుండా వున్నానని చెప్పేది.

సంధ్యాసమయంలో తనను ఆకర్షణీయంగా సింగారించుకుని, వరండాలో సౌందర్యప్రతిమవలె నిలబడి, వీధినిపోయే వారినిమాత్రా వున్నప్పుడు ఎన్నడైనా అవనాశుడుకూడా యీ దారినిపోతూ, తనను చూసి, తాను సందేహించినందువల్ల 'వదిన' ఎలా మారిపోయిందో చూస్తాడనే భావంతో ఆలోచిస్తూవుండేది. కాని పెక్కరాత్రులు, పగళ్ళు గడిచిపోయాయి. ఒక్క నాడుకూడా అవనాశుడు యీ వీధిని రాలేదు. ఇందువల్ల విద్యుల్లేఖ పొందిన దుఃఖివ్యధకు మేర లేదు.

29

ఇవ్వారే రమణుణ్ణి పరిపివేసిన తరువాత విద్యుల్లేఖ తన గడచిన జీవితాన్నింతను ఒకమారు సమీక్ష చేసుకుంది. తనలో త్వర త్వరగా కలుగుతూవచ్చిన మార్పుల్ని గమనించి ఆశ్చర్యచకితురాలయింది. ఈ ఆలోచనలో కాలంకూడా నెమ్మది నెమ్మదిగా గడవ సాగింది. ఇంతలోనే గంగ వచ్చి "అమ్మా! తల దుద్వించుకోరా?" అంది.

"వద్దు"

"నారాయణబాబుగారు రాత్రికి వస్తానని కబురు చేశారు."

"ఆయన పైకి రాకముందే, యివ్వారే నా ఒంట్లో బాగాలేదనీ యివ్వారే ఆయన్ని కలుసుకోలేననీ చెప్పేళెయ్."

గంగ మాట్లాడకుండా పూరుకుంది. ఆమెకు ఎంతో ఆశ్చర్యం కలిగింది. విద్యుల్లేఖ స్వభావం గంగకు బాగా పరిచితమే కాని నేటి ఆమె ప్రవర్తనలూ విచిత్రమైన మార్పు వచ్చింది. గంగ క్రిందికి వెళ్ళిపోయింది. ఆమె వెళ్ళిపోగానే విద్యుల్లేఖ మంచంమీద పడుకుంది. ఇంతలోకే ఎవరో నాకరు వచ్చి, దీపం వెలిగించాడు. “తల నొప్పిగా వుంది. దీపం ఆర్పేశెయ్యి” అంది జ్యోతి. ఆమాట వినగానే నాకరు ఆశ్చర్యపడ్డాడు. కొంచెంసేపు అలా నిలబడివుండి తరువాత దీపం ఆర్పివేసి, గదిలోనుంచి బయటకు వెళ్ళిపోయాడు.

మంచంమీద పడుకుని, విద్యుల్లేఖ తనజీవితాన్నిగురించి మళ్ళీ ఆలోచించసాగింది. “నలువైపులనుంచీ అసంఖ్యాకంగా జనం గుమిగూడి పోతున్నారు. ప్రతివాడూ తనను దారంతో బంధించు కుని ఎలా దూరం చేసుకుంటున్నారు! ఎన్నో మహానుయ నచ్చాయి. వాటినిగురించి ఆలోచించేందుకే తనకు తీరిక లేకపోయింది. గ్రుడ్డి దానివలె కళ్ళు మూసుకు కూర్చోన్నా. ఆ నిర్మలప్రభ ఎక్కడ వున్నదో? లక్ష్మీ కాంతుడు, బామాకాళీ, తన తల్లిదండ్రులూ, తన కులస్తులూ, సహృదయుడైన అవనాశుడూ, అతడొక్క తుణం సేపటివరకు తొందరిపడి యిలాటి తప్పు చేయకుండా వున్నట్లయితే, విద్యుల్లేఖ తన భవిష్య జీవితాన్ని ఏ మార్గాన నడిపించేదోగదా? ఎంత ఆలోచించినప్పటికీ ఆమెకు ఏ మార్గమూ గోచరించలేదు. అవనాశుడి మాటలకు అసంతుష్టురాలై తా నొనర్చిన ప్రతీకారం సమం జసమైనదేనా? అవనాశుడు హాయిగా యింట కూర్చుని సుఖంగా జీవిస్తూ వుండవచ్చు. భోగవిలాసాల్లా రాత్రింబవళ్ళు మగ్నమైవున్నందువల్ల అతడు జ్యోతిని పూర్తిగా మరిచిపోయి వుండవచ్చు. అతనిని గురించి అసంతోషపడవలసిన అరసర మే ముంది? అతడు చేసిన అనుచిత ప్రవర్తనకు పగతీర్చుకుందామని అనిపిస్తోంది. కాని అలా చేయ్యను.

ఇక హేమంతుడు! అతడి భావాలు లక్ష్మీ కాంతుడి భావాలలాటివే. వీళ్ళూతా ఇగ్రియదాసులు. ఛీ! ఛీ!! వీళ్ళందరినీ విద్యుల్లేఖ గడ్డిపోచతో సమానంగా తలుస్తోంది. వీళ్ళెవరికీ కూడా హృద

యంలా సానం యివ్వమ. అవనాశ్ ! నేడు విద్యుల్లేఖ సలకొచము-
లజ్జలపెడ రెక్కల్ని తెగొట్టుకు, స్త్రీ జీవితానికి మూలకంబైన మైన
సతీత్వాన్ని విడనాడి, తను తను చితగా నొసర్చుకు పూర్చున్నది.
తను ప్రబోధిల్లజేసిన చితాగ్నిబ్వాలలో ఏ ఒక్కబ్వాలనునా అవ
నాశనకు సోకిందా? ఏమాత్రం అతడికి సోకనా యిపోలోకి అతడు
కూడా దగ్ధం అయిపోయేవాడు అంతే గాదు, తనబుడికలను వచ్చి
అలా మరలి పోయేవాడుకూడా కాదు. అయితే, విద్యుల్లేఖ తను
తానే యీ అగ్నిలో దగ్ధం చేసుకున్నదా? విద్యుల్లేఖ కళ్ళగుండి జర
జర కన్నీరు కారసాగింది. ఈకన్నీ రామెహృదయానికి కొంత
సంతోషాన్నిచ్చింది. ఏళ్ళి-ఏళ్ళి తాహృదయాన్ని శాంతిపజ్జేర్చా
నుచుకుంది. కాని ప్రయోజనం కలుగలేదు. అది ఆపోయే అగ్ని
కాదు. అది సతీసుణియొక్క చితాగ్ని! స్త్రీ హృదయంలో
భగవానుడు లాతైన కన్నీటిసాగరాన్ని దాచివుంచాడు. ఆమె
ఈర్ష్యవల్ల దగ్ధమైన శ్వాస, అసాగరంలో ఎప్పుడు లీనమై పో
తుందో ఎవరి కెరుక !

30

ఉదయం నిద్ర లేచగానే విద్యుల్లేఖ ఒకకింసాలీని పిలిచింది.
అతడు రాగానే విద్యుల్లేఖ తన నగలనన్నిటిని ఎదుటవ్రన్న బల్లమీద
పడవేసి “ ఈనగలన్నీ యిప్పుడే అమ్మి వేయదలచాను. వీటికి ఎంత
డబ్బు వస్తుందో, యిప్పుడే చెప్ప ” అంది. అతడు విద్యుల్లేఖవారికిం
చూసి చాలాచౌకగా అనగలన్నీ బేరం చేసుకు, వెలయిచ్చి, సంతో
షంతో యింటికి వెళ్ళిపోయాడు. ఇంటివాళ్ళంతా ఆశ్చర్య
పోయారు. క్రింది అంతస్తులనుంచి లేవతీ తవితెరులుకూడా వచ్చారు.

విద్యుల్లేఖ గంగను పిలిచి ఆమెకు కొన్నినగలు, ఒకవంద
గూపాయలు నగదూ బహుమతిగా యిచ్చింది. “ ఇక ఎవరివద్దకైనా
పెళ్ళి నొకిదీ చేసుకో. ఈపేటలో వుండరాన సుమా! ” అంది.
గంగ తలవంచుకుని “ మీ రెక్కడికి వెడతారమ్మా? ” అంది.

‘తీగయాత్రలకు’ అని విద్యుల్లేఖ జవాబిచ్చింది.

విద్యుల్లేఖ చెప్పినమాట విని గంగ ఆశ్చర్యపడ్డది. ఆమె కీమాట నచ్చలేదు. ఈ ఐశ్వర్యాన్నంతనీ త్యజించి పేదదానివలె తీర్థాలకు వెళుతుందా! అబ్బ! ఆమె యీకోమలసుకుమారశరీరం యాత్రాకష్టాన్ని సహించగలదా? ఇన్నాశ్చరకు చేసిన సేవవల్ల యీ నగలూ, డబ్బూ తనశేషజీవితాన్ని సుఖంగా గడుపుకునేందుకు సరిపోతాయి అని అనుకుని గంగ ఆనాడే అక్కడినుంచి వెళ్ళిపోయింది.

రేవతీ, సూరమణి ఎంత చెప్పినప్పటికీ విద్యుల్లేఖ లక్ష్యపెట్టలేదు. బాడుగబండిని పిలిపించింది. ముందుగా కాలీఘాటుకు వెళ్ళింది. నాకరుకు డబ్బుపెట్టే యిచ్చి, కాలికావేది దర్శనం చేసుకొనేందుకు వెళ్ళింది. దేవికిసాష్టాంగనమస్కారం చేసింది. తరువాత దేవాలయానికి ప్రదక్షిణం చేసి నాకరును పిలిచి

“అబాబుగారియిల్లు తెలుసా? అంది.”

“ఏబాబుగారు?”

“బండికిందపడ్డ బాబుగారు”

“తెలుసునమ్మా”

“అయితే, బండీ అక్కడకు తోలించుకు వెళ్ళు”.

నాకరు బండిని పిలుచుకురాగానే, విద్యుల్లేఖ బండిలో కూర్చుంది. కటాల్ పాదాలలో ఉన్న బోర్డింగ్ పశాసుముందు బండి ఆగింది. పెట్టె చేతలుచ్చుకొని విద్యుల్లేఖ, నాకరును వెంటతీసుకుని మేకపైఅంతస్తుకు వెళ్ళింది. ఎవరో ఒకమనుష్యుడునుంచి నుంచుని వున్నాడు. అతన్ని చూడగానే విద్యుల్లేఖ స్తంభుచిపోయింది. ఇదేమిటి? అవనాశబాబు యిక్కడ వున్నాడేమిటి? అనుకుంది. ఆమె కళ్ళు చీకట్లు క్రమమయితరహృదయావేశాన్ని అణచుకుని “ఇక్కడ, రమణ్ అనేకు వాడున్నాడా?” అని అతన్ని అడిగింది. అవనాశుడు కూడా ఆమెను చూసి ఆశ్చర్యపడ్డాడు “ఇంతకాలానికి వదినగారు యీదస్తులతో యిక్కడకు వచ్చారేమా?” అని తనలో అనుకున్నాడు చివరకు సంతోషించుకొని “వున్నాడు, ఇలా రండి” అన్నాడు.

అవనాశుడు విద్యుల్లేఖను వెంట నిడుకొని ఒకగదిలో ప్రవేశించాడు. ఆ సమయాన, రమణుడు ఒకకుర్చీలో కూర్చుని, ఆకాశం

వేపు చూస్తూన్నాడు. బిద్యుల్లేఖ “అబ్బాయి రమణ్ !” అని పిలిచింది.

రమణ్ ఉలికిపడి నుంచున్నాడు. ‘ఎవ నీమె?’... అనుకుని, వెంటనే సంబాళించుకుని బిద్యుల్లేఖ పాదాలమీద వ్రాలి, ఆమె పాదధూళిని లలాటమున ధరించి “అమ్మా, నన్ను చూడేందుకు వచ్చారా?” అన్నాడు.

“అవును రమణ్! ఈడబ్బు దాచుకునేయేర్పాటు చేసుకుంటే నేను వెళ్ళిపోతా?”

“ఎక్కడికైనా వెళతావా అమ్మా?”

“అవును బిడ్డా! శరీరంనిండా ఎన్నోనల్లమిచ్చలు పడ్డాయి. తీర్థాల్లో వుండే శుద్ధనిర్మలజలంతో తోముకుని, సాధు - మహాత్ముల పాదధూళిని నలుగిడి, యీ నల్లమిచ్చలు పోతాయో లేనో చూద్దామని అనుకుంటున్నాను. ఈలోకంలో లేకపోయినా, పరలోకంలో నైనా సుఖించాలని ఆశపడుతున్నాను.”

ఇప్పటివరకు అవనాశుడు ఏమీ మాట్లాడలేదు. జ్యోతిసోట యీమాటలు వినిగానే అత డిలా అన్నాడు - “సాధు-మహాత్ముల పాదధూళిని శరీరానికి నలుగిడినంత మాత్రాన యీమిచ్చలు మాసి పోవు. వీటిని పోగొట్టుకొనే మార్గం శుభకార్యచరణ, సాంసారిక సుఖ - భోగాలను త్యజించుటయే. పరలోకంలో పొందే సుఖ - దుఃఖాలు ~~అందులో~~ చేసే సుకృత దుష్కృతాలమీద ఆధారపడి వుంటాయి. ఈలోకాన్ని చక్కచేసుకుంటే, పరలోకం చక్కబడుతుంది. ఇంట్లో సంతోషం ఆనందం వుంటే, బయట కూడా సంతోషం ఆనందం లభిస్తుంది. బాహ్యస్థితి ననుసరించి అంతరికస్థితి ఏర్పడుతుంది.

ఈఅసారసంసారంవలెనే పరలోకంలోకూడా మూడురకాల స్థితులు వుండటం ఆత్యావశ్యకం. మొదటిశ్రేణిలో సాంసారిక జీవితాన్ని సుఖ - భోగాలతో గడిపేవారు వుంటారు. వీరు దాన - పుణ్యా లానర్చుట తమజీవితాలయొక్క విశేషోద్దేశ్యంగా తెలుసుకుని వుంటారు. కాని, వీరు ఏదైన పొరిపాటువల్లగాన, లేదా ఏదైన

బాహ్యకారణాల కల్లాగాని సా(సా)కికస్తాను అనుభవించవలసి వుంటుంది. లేదా వా(వా)కొన్ని దుఃఖాలను అనుభవించవలసివంటుంది. పరలోకంలో వీరి కిది 2 హా కొద్దిగానే లభిస్తాయి. ఈలోకంలో యిలాటిమానవులు దుఃఖాలు కష్టాలు అనుభవిస్తున్నప్పటికీ, పరలోకంలోమాత్రం వీరిలాటి కష్టాలూ దుఃఖాలూ అనుభవించనక్కరలేదు. తాముచేసిన శుభకర్మలయొక్క నూత్నస్థలాన్ని వారు పరలోకంలో అనుభవిస్తారు. అత్మ నూత్నస్వరూపిగాన వీరిఆనందం కూడానూత్నంగానే వుంటుంది.

ఇక రెండవశ్రేణిలో, యీప్రపంచమందలి మాయామోహాలలో చిక్కుకుని, ప్రకృతిని పూజిస్తూ ఇంద్రియవాసనలకు దాసులై తమజీవితాలను పసతుల్యంగా గడిచేవారు వుంటారు. పరలోకంలో కూడా వారు యీవాసనలతోనే నిండిఉంటారు. స్వర్గలోకంలో కూడా వారికి ఆనందం లభించదు. వీరు పతితులైన నీచప్రకృతికి చెందినమానవులు.

ఈప్రపంచంలో పాపాలు, దుష్కార్యాలూ చేసిన మనుష్యులు మూడవశ్రేణిలో వుంటారు. వారికి తాముచేసిన దుష్కార్యాలకుతగిన దుష్ఫలాలు లభిస్తాయి. పాపి తాను పాపం చేస్తున్నానని తెలిసియే ఆపని చేస్తాడు. దానితోపాటు అతిశయవంతమూ తనుచేసిన పాపానికి తనుశిక్ష అనుభవిస్తానే భయంకూడా వుంటుంది. అతడు తాను చేసిన పాపానికి తగిన శిక్ష పొందనంతవరకు ముక్తి పొందజాలడు.

అజ్ఞానవశాన ఒకబాలుడుగాని పశువుగాని యితరమనుష్యుని ప్రాణాన్ని బలిగా గొని, తాను పుణ్యము చేసెనో, పాపము చేసెనో తెలియనిస్థితియం దున్నచో, అతడికి తాను చేసిన పనికి శిక్ష వుండదు. శుభాశుభవివేకం కలిగివుండి పాపకృత్యం చేసే మానవుడే శిక్షింపబడతాడు. పాపాత్ముని భయము, లజ్జ, సంకోచాలవల్ల గుర్తించవచ్చును. ఈలక్షణాలు వున్నమానవుని పాపిగా తలంచవలెను. శుద్ధాచరిణుల మానవునియం దీలక్షణాలుగోచరించవు ఇహలోకంలో తాను, చేసిన పుణ్యపాపాల ననుసరించి పరలోకంలో తనకు మళ్ళీ దుఃఖాలు లభిస్తాయని తెలిసిన మానవుడు దుష్కార్యాలూ చేయబూనడు. చేతనైనంత వరకు దుష్కార్యాలూ చేయకుండావుండుటే

మనను మనము రక్షించుకొనట. దుష్కర్మలపట్ల అనుయ మర్యు
దేవ సాగరములను నలువైపులా ప్రవహింపజేయవలెను. స్వార్థ వేశం
కూడా హృదయమున వుండనివ్వరాదు.

జీవితాన్ని మార్పుట సులభమూ, కఠినమూ కూడాను.
ఈవిషయం తెలిసినవానికి యీపని కఠినం కాదు. కఠినంగా తలచు
వానికి తేలికపనికూడా కఠినంగానే అవుతుంది. ఒకపని సులభమైనదా-
లేక కఠినమైనదా - అనేకవయం మన ఆలోచనను బట్టి వుంటుంది.
పాపములు చేసిచేసి పాపాత్ముడైన వ్యక్తి కొద్దిగా ప్రయత్నిస్తే
పరిశ్రమకూడా కావచ్చు. ఇదివరకు చేసిన పాపాలకు పశ్చాత్తాపపడి
ఇకముందు పాపాలను చేయనని ప్రతిజ్ఞ చేసినమానవుడు, యీప్రపం-
చంలోనే సులభంగా సజ్జనుడు కావచ్చును. కాని, తను చేసిన
పాపాలకు పశ్చాత్తాపపడక, భవిష్యత్తులో యీపాపాలు చేయకుండు
టకై ప్రయత్నించని వ్యక్తి పరలోకంలో తప్పక నరకాన్ని
అనుభవిస్తాడు.

అవనాశుడియీమాటలు విని రమణుడు విచిత్రంగా మారిపో-
యాడు. “వీర: నాగురుదేవులు, ఈకారేజీపిల్లలనే తమ నిడ్డలుగానూ,
తమ సర్వస్వంగానూ భావించివుంటారు” అన్నాడు ఆమెకు పరిచయం
కలిగిస్తూ.

తరువాత అతడు అవనాశుడి “ఈమె నాప్రాణరక్షణ
చేసిన తల్లి. ఈమె అనుగ్రహవల్లనే నే నిక్కడకు రాగలిగాను”
అన్నాడు.

అవనాశుణ్ణి గురించి విద్యుల్లేఖహృదయంలో గల దుర్భిప్రా-
యాలన్నీ మలుమాయమై పోయాయి. ఆమెకళ్ళురెండూ కన్నీటితో
తడిసిపోయాయి. ఆమె అవనాశుడి పాగాలమీద వ్రాలి “మీ ఉప-
దేశం నాకు ముక్తిసార్థాన్ని చూపించింది. మీ యీ ఉపదేశం విద్యు-
ల్లేఖవలె నాహృదయాంధకారాన్ని తొలగించింది. మీ ప్రతి మాటగా
నా హృదయానికి హత్తుకొన్నది. ఇక నేను వాస్తవమైన ఆనందాన్ని
అన్వేషిస్తాను. సాధు-మహాత్ముల సత్యాంగత్య లాభంవల్ల నా హృద-
యాంధకారాన్ని తొలగించుకునేందుకు ప్రయత్నిస్తాను. ఇహ-పర

లోకాలు రెంటినీ కాపాడుకునే ప్రయత్నం చేస్తాను. ఇంతవరకు ఆశి
స్తున్న ఆశ నెంపేరుతుందనే నమ్మకం కలిగింది. మరీ! నీవు నన్ను
విశ్వసించి, నా కేదైనా పనిని వప్పగిస్తావా? నే కేపని చేస్తే నాకు
యిహ-పరలోకాల్లా ముక్తి గలుగుతుందో చెప్పు. నీకు లోబడి, నీ
యిష్టానుసారం పని చేస్తాను. నాహృదయం లోలోపల ధగమె
బూడిదయై పోతోంది నీ వీ హృదయాగ్నిని శాంతింపజేయి. నీవు
తప్ప దీనిని శాంతపరచగలవారు మరెవరూలేరు. నీ వేమాత్రం అలక్ష్యం
గా వున్నప్పటికీ, యీ అగ్ని యింకా పెద్దదై నన్ను బూడిదగా
చేస్తుందనే సంగతి జ్ఞప్తియం దుంచుకో” అంది.

“భారతనాదీశుణులకు స్వభావసిద్ధమైన మహాదర్శాన్ని ఆవ
లంబించు ప్రపంచమందలి యీ ఆశాంతిమశ్వ స్త్రీ తన కర్తవ్యము,
దయాగర్భ, మాయా-మమకారము లనువాటివల్ల యీ ప్రచండాగ్ని
కుండమందలి వేడిని చల్లార్చగలదు.”

“మరీ! నీవు ఎలా చెబితే అలా చేస్తాను. నీవు నన్ను విశ్వ
సించేయెడల, నాలో ఆపారమైన శక్తి కలుగుతుంది.”

“వసనా! నీవు అన్నప్రకారం నడుచుకోగలవా అని నా అను
మానం. భగవానుడు నీ ఈ అభిప్రాయ- మారపోకుండా చేయాలని నా
ప్రార్థన.”

“కాదు కాదు! ఎన్నడూ అలా మారదు. నీకు విశ్వాస
ముంటే!”

ఇలా అంటూ విద్యుల్లేఖ రమణుణ్ణిదగ్గరకు తీసుకులి “నా ఈరమ
ణుడే సాక్షి. ఈతని కలమీద చెయ్యి ఉంచి మాట తప్పను అని
ఒట్టు పెట్టుకుంటున్నాను.” అని అంది.

“అమ్మా! అమ్మా!! అనిరమణుడు వంగి ఆమెపాదాలుగట్టిగా
పట్టుకుని చుట్టవేళాడు.

అవనాశుడు యిదంతా ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ తనలో “ఇది
ఇంద్రజాలంగా ఉండే” అని అనుకున్నాడు, చూస్తుండగానే ఆమె
శరీరంలో విద్యుత్ కిరణంలాంటి ప్రకాశకిరణ మొరటి అతని కంటి

మందు ప్రకాశించింది. వీరితోడు “అమ్మా” అన్న అవనాశుని సం
 గం, అతనిలో ఆమెపైగల అసహ్యభావాన్ని, ఆమెకు గల అప
 ఘాతమునెడి మచ్చలను, పాము కుటుసం వీడినట్లు అతని మనస్సు
 లో పూర్తిగా విడిచిపోయాయి. అపూర్వమైన మాతృతేజం విద్యు
 తులము ప్రకాశించటం. అతను చూడ గలగాడు అవనాశుడు
 దుష్టాపదాలమీద వ్రాలి “వదినా! నీయందు నేను దేన్ని
 గాడాని అశిశూఢాదేవాణ్ణి ఆమాతృ మూర్తిని ఇప్పుడు చూడ
 జనుతున్నాను. నీవు నాస్థవంగా దేవీ స్వరూపిణివి. రమణుడికే
 గదు. నేటినుండి నాకుకూడా నీవే తల్లివి. నీవు నిశ్చయంగా విద్యు
 తువే. నేడు నేను నీలో విద్యుత్ కాయంతిని చూడగలిగాను. విద్యు
 త్ కివలె దహింపగలశక్తి నీలోకూడా ఉంది.” అని ఆమెపాదాలకు
 దిక్కురించాడు.

* * *

వారిద్దరిని విడిచి విచారిభారంతో విద్యుత్తేజు ఎక్కడకో
 పోయింది. నాటికీ నేటికీ కూడా ఆమె అట్లా ఎక్కడికి వెళ్ళింది
 కీ తెలియదు. ఆమె తన శేషితతేదితాన్ని ఎలా గడపిందో
 పుష్పగిరిగిరవారుకూడా ఇంతవరకూ మాకుకనిపించలేదు.

సంపూర్ణం

శ్రీ దేవరేణ గ్రంథాలయము
 విజయవాడ. (విజయవాడ)

136

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	IPLA 109 IS 158
పుస్తకం పేరు	హిందూ ధర్మశాస్త్రము
కారీఖు	20-10-2024
ముందు లభ్య	Yes
వెనుక లభ్య	Yes
మొత్తం పేజీలు	137
పెద్ద సైజు పేజీలు	NO
ఖాళీ పేజీలు	4, 136
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Ashwini
పేజీలు విడదీసినది	Thasrin
స్కాన్ చేసినది	Mounika
పరీక్ష చేసినది	prathyusha
పేజీలు పరిచూసినది	
ఫైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయ్యబడి	
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	good